Немачка 3,00 DEM, САД 1,25 USD, Швајцарска 2,50 CHF,
Шведска 13,00 SEK, Аустрија 20,00 ATS,
Грчка 300 GRD, Енглеска 1,00 GBP

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

9 770032 339010

10. IV 1992. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА LIV ● ЦЕНА 130 ДИН. ● БРОЈ 2102

Прича о пиву:

ТЕКУЋИ ХЛЕБ СУМЕРСКЕ БРАЋЕ!

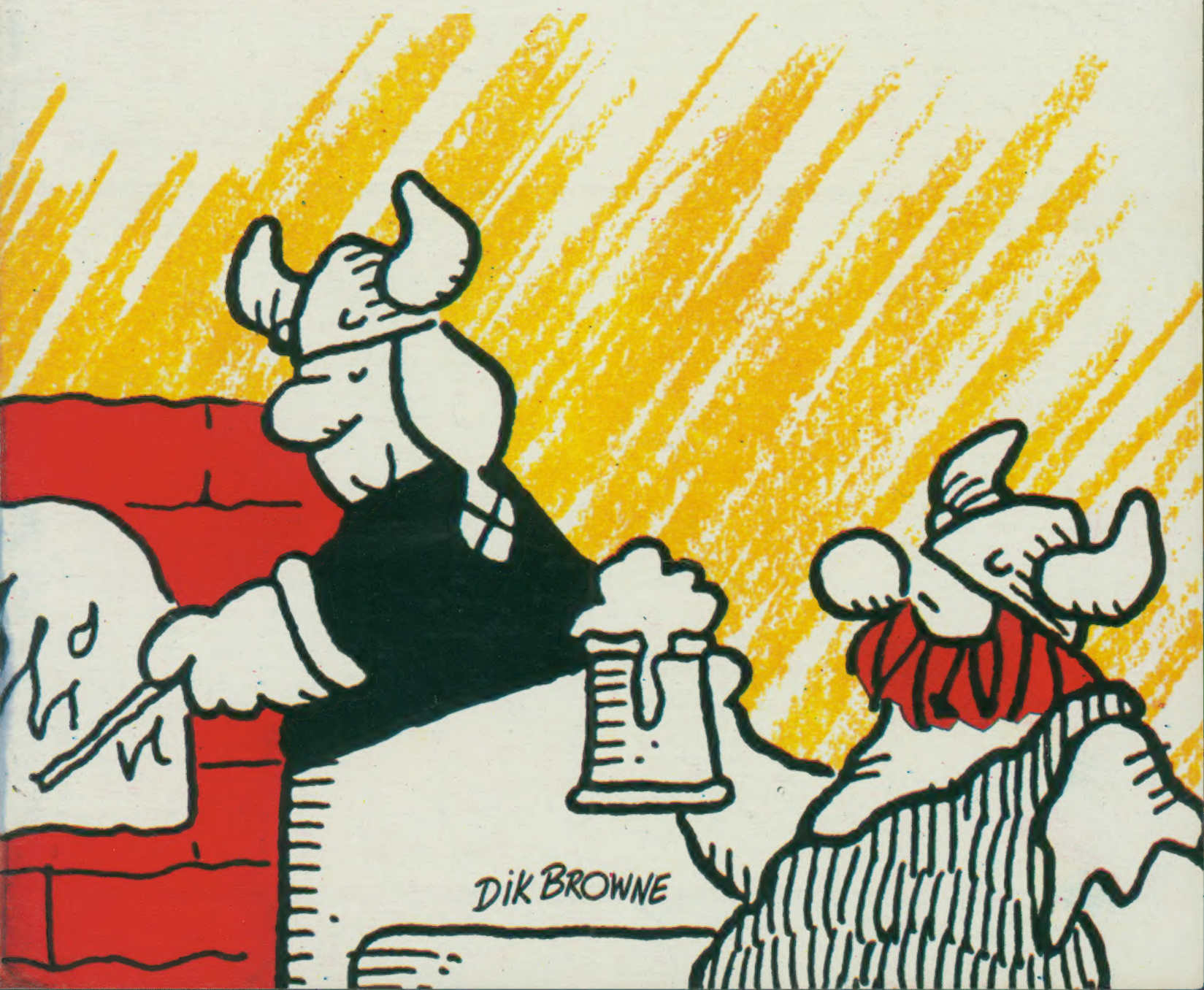

Ђирдеф

Веровали или не!

СЕР ГИЛБЕРТ СКОТ (1811-1878)

ПОЗНАТИ БРИТАНСКИ АРХИТЕКТА, ПОДИГАО ЈЕ
38 КАТЕДРАЛА
474 ЦРКВЕ
23 ПАРОХИЈЕ
26 ШКОЛА
16 КОЛЕЏА
58 СПОМЕНИКА
И 27 ЈАВНИХ ГРАЂЕВИНА!

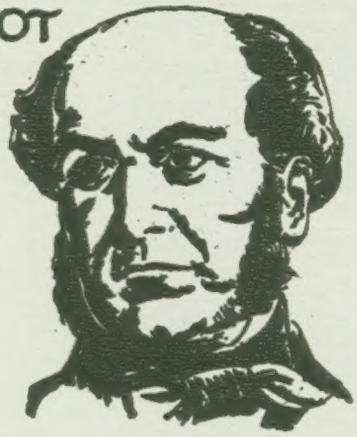

2 ТОПА

ИСКЛЕСЕНА СУ 1740. ГОДИНЕ ОД ЛЕДЕНОГ БЛОКА ЗА РУСКУ ЦАРИЦУ АНУ ИВАНОВНУ. ИЗ ЊИХ СУ ИСПАЛЕНА ДВА ЂУЛЕТА ОД ЛЕДА.

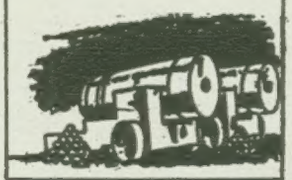

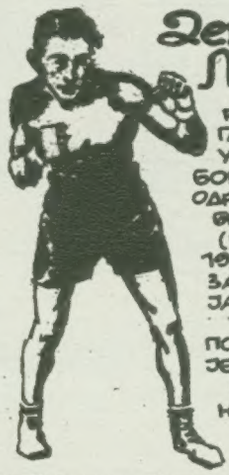

Џени Лондон

РОЂЕН КАО ГЛУВОНЕМ, У ЈЕДНОМ БОКСМЕЧУ ОДРЖАНОМ У БРУКЛИНУ (ЊУЈОРК) 1929. ГОДИНЕ, ЗАДОБИО ЈЕ ЈАК УДАРАЦ У ГЛАВУ. ПОСЛЕ ТОГА ЈЕ НАЈЕДНОМ ПРОЧУО И НАУЧИО ДА ГОВОРИ.

ТРОЈКЕ ТИБАУЛТ

БРАЋА РОЂЕНА 1895. У ЊУЈОРКУ ТОЛИКО СУ ЛИЧИЛА ЈЕДАН НА ДРУГОГ ДА СУ, РАДИ ЛАКШЕГ РАСПОЗНАВАЊА, НОСИЛА БРАДЕ ПОДСЕЧЕНЕ У ОБЛИКУ СЛОВА ЊИХОВИХ ИМЕНА.

ХЕНРИ
ТОМАС
ВЕРНОН

ЗАКЛЕТИ ВЕГЕТАРИЈАНЦИ

ЧЛАНОВИМА ИНДИЈСКОГ ПЛЕМЕНА САИВАЛ ЗАБРАЊЕНО ЈЕ ДА СЕ ВЕНЧАЈУ С НЕКИМ КО НЕ МОЖЕ ДА ДОКАЖЕ ДА У ЊЕГОВОЈ ПОРОДИЦИ МЕСО НИСУ ЈЕЛЕ 203 ГЕНЕРАЦИЈЕ ИЛИ ПОСЛЕДЊИХ 4000 ГОДИНА.

КОВЧЕГ ЗА ВЕНЧАЊЕ

У СРЕДЊЕМ ВЕКУ У ЕНГЛЕСКИМ ЦРКВАМА НАЛАЗИО СЕ КОВЧЕГ ТЕЖАК 12 КИЛОГРАМА. ПРЕ ВЕНЧАЊА СВАКА ДЕВОЈКА МОРАЛА ЈЕ ДА ГА ПОДИГНЕ И ТО ЈЕДНОМ РУКОМ. АКО У ТОМЕ НЕ БИ УСПЕЛА, СМАТРАНА ЈЕ СУВИШЕ СЛАБОМ ЗА КУЋНЕ ПОСЛОВЕ И МЛАДОЖЕЊА ЈЕ ЗАТО ИМАО ПРАВО ДА ОДУСТАНЕ ОД СВАДБЕ.

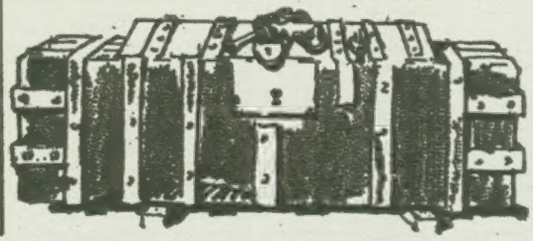

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

●●● они којима топла вода тече све време док перу зубе, потроше 25 литара воде. Једно петоминутно туширање значи потрошњу 30-60 литара, а лешкарење у кади чак 150 литара, док прање судова у просечној породици уз стално одвртуту славину однесе још 150 литара воде.

●●● амерички часопис „Нешенел вајлдлајф" упоредио је количину калорија утрошених у различитим облицима превоза у САД по пређеној миљи: бицикл – 35, пешачење – 100, путнички воз – 885, аутобус – 920, аутомобил са једним путником – 1860 калорија. Као што се види, за превоз је најбољи бицикл који је по потрошњи енергије три пута економичнији од пешачења.

●●● ако клијент америчке банке „Хемикл" чека у реду пред шалтером дуже од пет минута пре но што га услуже, припада му надокнада од пет долара!

●●● аутоматску пресу јачу од Кинг-Конга конструисали су научници Физичко-техничког института у Доњецком: челичну шипку пречника 35 центиметара она сломи као палидрвце и што је веома важно – на тачно одређеном месту. Нема опиљака, делови се лакше обрађују, а штеди се и време. Ускоро се очекује и серијска производња механичких Кинг-Конгова.

Илустровао: Зоран Петканић Петко

Walt Disney

ПАЈА ПАТАК

© 1991 The Walt Disney Company
All Rights Reserved

Distributed by King Features Syndicate

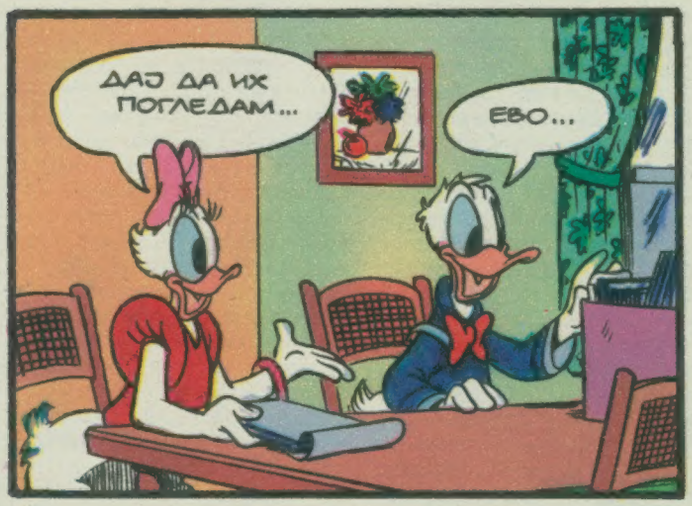

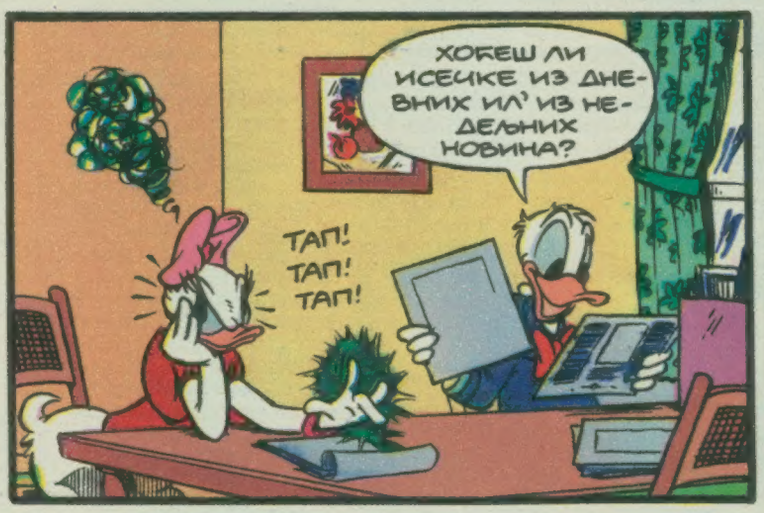

ПРЕ 51 ГОДИНУ НАД БЕОГРАДОМ

ШИБИЦА КИЈ

Пилоти 102. ескадриле „месершмита" дан уочи бомбардовања Београда на мостарском аеродрому. Трећи слева Михајло Николић Кајле, а пети Милош Жунић, командир ескадриле који је погинуо 6. априла.

Дан уочи бомбардовања Београда десет „месершмита 109 Е" из Мостара, у поподневним сатима приземљило се на травнату писту земунског аеродрома. Требало је извршити оправке мотора. Авион потпоручника Августа Ковача није могао да дорула ни до хангара. Са таквим дотрајалим машинама пилоти 102. ескадриле супротставили су се сутрадан много надмоћнијим формацијама немачких бомбардера и ловаца.

Небо се зацрнило

Суботње поподне пилоти ловци добили су слободно са наредбом да се до поноћи врате на аеродром.

– Сви смо осећали, знали, да је рат неминован већ сутра. На аеродрому Земун било је приземљено и 6 ловаца „ИК 3" осетљивог стајног трапа који нису пребачени на ратне аеродроме као остали авиони. У поноћ нам је наређено да изјутра зором кренемо у осматрање ка румунској граници на правцу Вршац – Бела Црква јер се одатле очекивао упад немачких тенкова.

Вођу патроле капетана друге класе Михајла Николића пратио је потпоручник Миодраг Бошковић Шиља.

– Полетели смо у свануће у сусрет сунцу. Недељно, ведро јутро. Патролирали смо педесетак минута. Ништа сумњиво нисмо приметили. Од тенкова ни трага.

Кад су се вратили на аеродром, имали су таман толико времена да напуне горивом авионе а онда су добили ново наређење. Из правца Суботице ка југу лете немачки авиони. Циљ им је био Београд.

– Знали смо шта нам је чинити. Кренули смо им у сусрет како бисмо их спречили да смртоносни терет истресу на Београд.

Са писте земунског аеродрома без одређеног реда узлећу парови ловаца. Наруку им је ишла кошава која је дувала у правцу истока.

– Окренуо сам се да видим где ми је пратилац. Узлетео је с неувученим стајним трапом. Нервозно сам му викнуо да га увуче. Он ништа. Растојање између нас било је све веће. Смањио сам гас и изгубио драгоцене секунде. Растојање је већ било 500–600 метара. Успоравам, испуштам стајни трап и увлачим га да би мој пратилац визуелно примио поруку. Коначно схвата и увлачи трап. Настављамо лет ка Панчеву.

Већ смо били на висини од око 2.500 метара када сам кроз сумаглицу приметио да се моји другови обрушавају на нешто. У једном тренутку небо се преда мном зацрнило. Био је то мој први сусрет с Немцима у ваздуху. Касније сам сазнао да је у првом ударном таласу било око 350 бомбардера и 80 ловаца.

Николић из кабине командује пратиоцу:

– Идемо у напад.

– Изабрао сам најближу групу од седам, осам „штука". Кренуо сам први у напад, пратилац ме штитио. Кад он напада, ја преузимам заштиту. У Мостару смо проучавали и вежбали њихову тактику. „Штуке" имају стрелца позади који пуца назад и изнад па их треба напасти искоса. То сам и учинио. Изабрао сам положај и управио ватру из оба топа и митраљеза. Приметио сам око себе светлеће метке. Нападао сам слева. Ловац је бржи и то је моја предност. Отварам ватру. Видевши да се шире како би ме избегли, правим заокрет, али нигде не видим свог пратиоца Ши-

НЕМАЧКИ ГУБИЦИ

Немци су над Београдом 6. и 7. априла 1941. године изгубили 40 авиона: 26 оборила је противавионска артиљерија, а 14 пилоти-ловци 6. ловачког пука. Једанаесторица пилота-ловаца овог пука, после пожртвованих борби, нису успели да се врате у базу: капетан I класе Милош Жунић, командир 102. ескадриле; капетан II класе Миха Клавора, потпоручник Јован Капешић, потпоручник Душан Борчић, потпоручник Добрица Новаковић, нижи војнотехнички чиновник IV класе Бранислав Тодоровић, наредник-водник Карло Штрбенк, наредник-водник Владимир Горуп и наредник Миливоје Бошковић. Бранећи Београд погинуо је и капетан Живица Митровић, пилот 2. ловачког пука.

УНИШТИТИ БЕОГРАД

У знак одмазде и кажњавања Београда због 27. марта Геринг спроводи директиву свог Фирера: уништити Београд. Немачко ваздухопловство одређено за подршку напада на Југославију сачињавала је 4. ваздухопловна флота јачине око 1.500 авиона: око 840 бомбардера, 480 ловаца и 180 извиђача распоређених по околним аеродромима у Румунији и Бугарској. Задатак је био уништити југословенску авијацију и њене аеродроме, разорити Београд и подржавати дејства своје 2. и 12. армије. Утврђени су и циљеви напада на Београд: Краљев двор, Министарство војске и морнарице, Главни генералштаб, железничка станица, електрична централа, радио-станица, телеграфско-телефонска централа...

ЛЕТАЊА КУРГУСА

Десет пилота 102. ескадриле VI ваздухопловног пука из Земуна крајем 1940. године, после италијанског бомбардовања Битоља, прелази у Мостар с посебним задатком. – Требало је да штитимо Боку которску и целу обалу до Сплита. Задатак је поверен мојој ескадрили јер од десет пилота сви смо, сем једног, били нежење – прича Михајло Николић Кајле, шеф пилота 102. ескадриле, учесник ваздушних борби за одбрану Београда 6. априла 1941. године

ФЛОТА ЗАСТАРЕЛИХ АВИОНА

Југословенско ваздухопловство било је слабо развијено (по немачким изворима) – има 300 употребљивих и 700 застарелих машина. Геринг наређује да диверзанти покушају да униште 60 авиона типа „месершмит 109" на земунском и загребачком аеродрому.

љу. Ред је на њега да нападне, а ја да га штитим.

Битка се догађа у ваздуху изнад села Сакуле и Баранде у Банату.

Неравноправна битка

Капетан Кајле не одустаје. Креће у други напад на исту групу „штука".

– Опет ништа. Правим трећи заокрет и тада угледам њиховог ловца. Био сам у дилеми. Наместио ми се на нишан а правило је – првенство у нападу дати бомбардеру. Може бити да ме баш он касније скинуо. На првој „штуки" до воће примећујем пламичке. Бомбардер се убрзо пребацио на леђа.

Спремам се на нови напад, али ми у сусрет долази група двомоторних бомбардера „дорније". У тренутку се подсећам да се бране и одоздо и одозго. Пењем се и бирам ког ћу. Маневришем. Авион је у нагибу кад зачух прасак. Кабина се напунила димом. Приметим на десетак метара од себе „месершмит" жуте главе, немачки. Могао ме елисом смакнути. Мог пратиоца нигде. Већ је био оборен. Авион ми је у пламену. Учили су нас да га треба оборити ка земљи за 90 степени како би ваздух нагло одбацио ватру и одвојио је од авиона. Резервоари горива су тик иза мене. Проверавам горим ли још, а крајичком ока пратим немачког ловца. Лева нога сама притиска папучицу за активирање топа и митраљеза.

Схвативши да пламена нема, капетан Кајле исправља авион и додаје гас. Са запрепашћењем схвата да машина не реагује.

– Гурнем ручицу напред-назад, ништа. Уништена ми је инсталација за паљење. Морам да слетим. Подамном ливада пуна стоке. Меко, увученог стајног трапа, приземљујем се на оранicу.

Авиону је притрчао пастир из села Баранде и помогао пилоту да напусти оштећени авион.

– Тек тада сам приметио крваве трагове на десној ногавици летачког комбинезона. Још ништа нисам осећао. Пастир ми је помогао да стигнем до оближњег салаша где је део одбране Баната. Дочекао ме је један капетан речима: – За Вас је рат завршен!

У панчевачкој болници из десне ноге храброг пилота извађена су три гелера топовске гранате. Од пастира је сазнао да је на јужној страни села пао запаљен немачки бомбардер.

Истог дана по подне, 6. априла, капетан Николић јавио се команданту земунског аеродрома и сазнао за погибију свог пратиоца Шиље и командира ескадриле капетана Милоша Жунића.

Михајло Николић Кајле испричао је своја сећања на 6. април 1941. специјално за читаоце „Политикиног Забавника" 3. марта 1992. године у Земуну. Једини живи пилот 102. ескадриле, пуковник ЈНА у пензији, здрав је и чио осамдесетогодишњак који се дан раније вратио са редовног скијања на Копаонику.

Гордана Шпјаковић

По сведочењу генерал-пуковника Лера Београд је 6. априла бомбардован четири пута. Први пут напало га је 230, а други око 200 авиона типа „дорније" и „ЈУ-88". Наши историчари су утврдили да су у првом таласу била 234 бомбардера „ЈУ-88", „ДО-17" и штуке уз пратњу ловаца. У другом нападу око 10 часова долетело је још 57 штука уз пратњу ловаца. Истог дана после подне, трећи пут, 94 бомбардера „ЈУ-88", и „ДО-17" уз пратњу ловаца. Четврти напад у предвечерје истог дана извело је још 99 штука уз пројеве ловаца. (Драган Кљакић: „Они су бранили Београд")

ОДОШЕ ЧЕТИРИ КУТИЈЕ „МОРАВЕ"

Капетан, пилот-ловац, Миле Ђургус није учествовао у ваздушним борбама 6. априла. Дан раније прекомандован је из Другог ваздухопловног пука у Краљеву у земунски VI пук. Рат га је затекао на путу. По доласку у Београд 7. априла одмах је упућен на ратни аеродром у Радинце код Сремске Митровице, где је већ било приземљено двадесетак наших авиона.

Немци су у Шиду, надиру ка Сремској Митровици. Због пилота до јутра одлаже коначну одлуку: полетети или уништити авионе?

Услед слабе видљивости и кише ловци нису могли да узлете. Ујутро се мора спровести најтежа одлука пилота. Уништити све борбене авионе а на школским се повући ка Бијељини.

– Нико није имао снаге да извуче шибицу. Упалили су их мојом. Јер, најгоре би било да падну Немцима у руке – присећа се Ђургус.

Полетео је последњим школским авионом. Без опреме, наочара, рукавица, карте.

– Прелетео сам Саву и помислио: „Покисла земљо Србијо, докле ће те газити немачка чизма!" Имао сам горива за можда сат летења. Хватам курс ка југозападу. Убрзо примећујем планине. Окрећем на север. По сећању знам да се Бијељина угњездила између Дрине и Саве. Срећом сам приметио наш бомбардер како се спушта. За њим и ја.

Убрзо су немачки ловци открили и бијељински аеродром. Ђургус је на само десетак метара од свог авиона посматрао напад.

– У тренутку када је ватра почела да гута мој авион помислих: Изгореше ми четири кутије „мораве".

Авиони су уништени. Пилоти се повлаче ка Сарајеву одакле их Немци депортују у логоре.

УМЕТНОСТ И СНАЛАЖЕЊЕ

ТРИ ДИВЉАКА И СИРЕНА

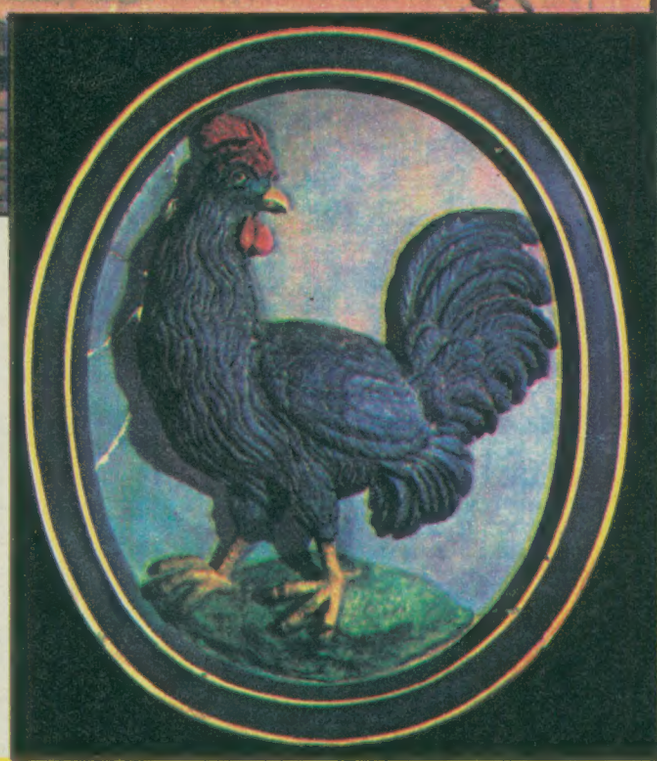

Много пре него што су се на кућама појавили бројеви, оне су ипак обележаване – ознакама. Највише ознака очувало се, изгледа, у Прагу, што на фасадама што у музејима, а све су уредно пописане и унете у каталог који и сам представља вредност

Кућа број осам у улици Код Већнице, а то је усред најстаријег дела Прага, има над улазом фигуру зелене жабе. Тако се и зове: Код зелене жабе. Нимало случајно! Догађај који се у тој кући збио још у 15. веку означио ју је за сва времена. Био је четвртак пред Цветну недељу године 1436, пет минута после пола девет увече – каква прецизност у народном памћењу! У кући која тада, разуме се, није имала броја а ни ознаке налазио се станар Марцијаш Локитек који је смислио, веровао је, сјајну лакрдију и у потаји се припремао за њу: сашио је и оденуо зелени „трико" и увежбавао да савије ноге око врата. На једвите јаде успео је да закачи једну ногу, али више никако није успевао да је врати! Сироти Марцијаш завапио је на сав глас упомоћ, служавка је улетела у собу, а када је угледала призор, и сама је завриштала и истрчала на улицу као опарена: Мислила је да је нечастиви претворио Матијаша у огромну зелену жабу и разбудила је цео крај трчећи улицом и вичући то.

Наравно, све се на крају завршило смехом и та згода препричавала се још дуго. Изгледа да је Матијашев удес засмејавао Пражане чак два века после његове смрти јер је тек 1654. године направљена ознака у облику жабе и стављена на кућу која се, ето, и сада тако зове.

Краљ мири молере

Ова анегдота само показује делић средњовековног градског духа, маште и живописних згода које су чиниле тадашњи живот, а то је утицало на врсту и облик ознака које су се стављале на куће – ради препознатљивости и боље оријентације у лавиринтима тадашњих уличица.

Изгледа да су се прве ознаке појавиле још у 14. веку у Паризу, Руану и Шартру, по баварским и аустријским градовима и у Прагу и Кракову. Први кућни знак постављен у главном граду Боемије била је црна осмокрака звезда у Семинарској улици број шест и то средином 14. века. Шта ли је представљала? По свој прилици крила је неку мистичну поруку.

Обележавање кућа убрзо је постало мода, а затим, готово би се могло рећи, помама! Већ осамдесетих година 14. века био је то и те како уносан посао, па је међу сликарима-молерима избила страшна сталешка свађа. На једној страни били су они који су осликавали цркве, а на другој „световњаци" који су пуштали машти на вољу јер су своја дела радили за улицу! Сукоб је био толико жесток да је морао да се умеша сам краљ Вацлав IV и да га разреши тако што је сликаре поделио на два цеха.

И по облицима и по бојама ознаке на прашким кућама

прави су водич кроз историју. У почетку су се користиле две најдоступније боје карактеристичне за средњи век – црвена и црна. Ренесанса је донела плаву, гиздави барок и рококо златну од којег се сав град блистао.

А мотиви на кућним ознакама бескрајно су разнолики и маштовити иако су сталежи имали своје устаљене симболе као што је пецива (са крушном) за пекаре, шешир за шеширџије или врч за винаре. Сви остали власници кућа добијали су ознаке или према својој жељи и машти или, много чешће, према ономе што им нађене комшилук – као у случају зелене жабе! Тако је, рецимо, кућа у којој је живео извесни прокуратор Јиржи, звани Штука због своје лукавости и проницљивости, после његове смрти 1688. године добила амблем и назив „Код модре штуке". А када је 1714. године неки Деодат из Дамаска, дошавши у Праг у шалварама, са турбаном, ковчежићем, џезвама и шољама, отворио прву кафану у овом граду, она је добила назив – Код златне змије. И данас се, увијена и испруженог језика, та змија пресијава на углу Кралове и Лилиове улице...

Како је освануо јазавичар

Животиња има небројено много на амблемима, од оних „правих" као што су јелен, коњ, лисица, зец и најомиљенији лав, а ту су богами, и два златна медведа, до фантастичних бића какав је једнорог, па и – сирена! А на једној фасади у Ржетјезовој вековима су се налазила „Три дивљака"! Пражани су били навикли на ове „потомке" античких сатира, али су немало били изненађени када се та зграда обнављала 1961. године и када су се испод дотичне фреске помолила још старија: „Два Индијанца"! То су свакако једини „Индијанци" виђени у Прагу 18. века а потичу из прича морепловаца који су се у то време окупљали баш на овој адреси.

Занимљиво је да су током времена градске власти доносиле све строже прописе око обележавања зграда, док коначно 1770. нису уведени бројеви. Ипак, уметност кућних ознака није се изгубила. Ознаке се пажљиво обнављају, а оне највредније премештене су у музеје. Чак и данас никне понека нова, као што је рељеф псића јазавичара изнад једног улаза у близини Страховског самостана, дело савременог уметника Винценца Винглера. Ни „Језевчик" није случајно баш на тој кући. Њени станари имали су верне и одане псе, додуше боксере, које су толико волели да су хтели да их овековече на камену. Али, простор изнад њихових врата био је сувише узан и дугуљаст... просто као створен за јазавичара који је иначе најчешћи љубимац Пражана. И, мајстор је на своју руку променио наруџбину, па шта буде. Газда се није наљутио, а баш ова савремена ознака ушла је у каталог по својој изузетној уметничкој вредности.

М. К.

МА ШТА КАЖЕШ

БРОД ЗЛАТА ЗА РАЧУНЕ

Рајхолд Аман, калифорнијски стручњак за средњовековне језике, објавио је већ десет издања речника псовки из целог света које, у одређеним приликама, могу да буду од велике користи. Замислите, на пример, да сте у неком ресторану у Грузији и да вам је келнер просуо врелу супу у крило. Оно што ће вам тог часа вероватно пасти на памет, каже Аман, свакако се налази у обичном речнику, али може да се прочита у његовим „Основама грузијског простаклука". За овакву прилику калифорнијски професор предлаже израз „мамајагло" што би у преводу значило нешто као отац пса. Упутивши ову увреду келнеру, сасвим примерно бисте га казнили, тврди Аман.

На идеју о сакупљању ружних речи, професор је дошао проучавајући баварски дијалект из 19. века. Налетевши на израз „Ударићу те кашиком по глави, мајмуне један!", Аман је почео да се пита којим све речима један човек може да се обрати другом. Резултат те знатижеље био је речник од 2500 увреда на баварском дијалекту.

Током својих истраживања аутор „Маледикте", како гласи назив овог капиталног дела, утврдио је да су најпрефињеније псовке на јидишу. Зашто су баш Јевреји развили до савршенства језик увреда и псовки, Аман објашњава прогонима којима су били изложени и који су их натерали да, како каже „развију суптилну вербалну агресију". Неки од најувредљивијих израза на јидишу гласе овако: „Дабогда наследио велику кућу са хиљаду соба, и у свакој соби хиљаду кревета и дабогда се због колере превртао с једног на други!" Ништа мање „убојита" није ни увреда: „Дабогда наследио пун брод злата који ти неће бити довољан да платиш све лекарске рачуне!"

ДЕЦУ НИСУ РАЧУНАЛИ

Господин Џон Вајтдрајвер из Санта Ане у Калифорнији заустављен је на аутопуту и ухапшен јер је у свом каравану возио: магарца, опозума, три гризлија, тринаест паса, три зеца, једну мачку, девет пилића, три паунa, шеснаест веверица, пет свиња, пет гугутки, шест голубова, мајмуна, своју жену и осморо деце.

Оптужен је за окрутност према животињама. ■

ЈА И МОЈА ДОЛОРЕС

Сењор Мишеланжели Пхута из Белема у Бразилу ухапшен је зато што је ушао у биоскоп с прелепом Дорис,

својом омиљеном боом констриктор, то јест змијом удавом, око врата.

Сењор Каукман, власник „Ел стеле", јединог биоскопа у месту, изјавио је: „Звали смо полицију јер је змија малолетна".

А сењор Пхута је изјавио: „Где идем ја иде и моја Долорес. Шест пуних година чезнули смо да гледамо ‚Прохујало са вихором'!" ■

ДОБРЕ СУ САМО ЛОШЕ ВЕСТИ

Вести из медицине највише занимају обичан свет па зато нема новине која их не објављује. Али, какве су то вести? Углавном лоше, како показује једно истраживање спроведено у Канади. Наиме, чим из неке лабораторије процури, често и непроверена, вест да, рецимо, нека супстанца у леку, храни или природи представља опасност по здравље, новине се просто утркују да је што пре објаве. Ако се после и покаже да је узбуна лажна, то никог не узбуђује: такве се вести објављују у дну страна. Тако испада да је само лоша вест добра, кажу истраживачи, бар у новинама. ■

ЗЛОЧИНИ ПОД СУМЊИВИМ ОКОЛНОСТИМА

„Јесам то учинила и не кајем се! И опет бих урадила исто!" хистерично је викала госпођица Ида Рубел из Милвокија са оптуженичке клупе. Судило јој се што је намамила, убила, очерупала, скувала и својој деведесетшестогодишњој мајци послужила уз гарнирунг од пиринча панамског папагаја по имену Артуро.

„Артуро није био обична птица", изјавио је као крунски сведок оптужбе његов ожалошћени власник господин Роберт Зинг. „Говорио је три страна језика, јео ровита јаја и имао мали, али пробран репертоар љубавних песама из 19. века."

Господин Зинг је, ипак, признао да је осам година пре овог трагичног догађаја пас госпођице Рубел угинуо под нерасветљеним околностима док је био с њим у шетњи. „Али, то је био стари пас и веома лоше васпитан", рекао је у своју одбрану. ■

Илустровао: Зоран Петканић Петкo

30.000 километара леђно

Олимпијада – сан сваког истинског спортисте, светковање такмичарства, вештине, упорности, издржљивости и лепоте спорта. Боје наше земље и пливачку част браниће репрезентативци „Партизана" двадесетпетогодишњи Младен Капор, на 50 и 100 метара слободно и двадесетчетворогодишња Дарја Алауф. Она је једина девојка у „воденој екипи олимпијаца"

Репрезентативка Дарја Алауф, наша најбоља пливачица леђним стилом, чланица је пливачког клуба „Партизан" из Београда. Вишеструка рекордерка и првакиња Југославије појавиће се у Барселони у конкуренцији 100 и 200 метара леђно. Даће све од себе, пливаће срцем. Верује у своје искуство јер иза ње је 30.000 препливаних километара.

Сваког јутра у пет и петнаест

Дарја је Словенка, из Трбовља. Откуд љубав према пливању, а не према некој алпској дисциплини? – Зиме у Трбовљу су тешке и хладне, не треба ићи негде далеко да би се скијало и санкало. А током лета Сава је дуго остајала мутна и ледена – каже Дарја. Море и сунце, мамили су Трбовљане. – И породица Алауф жељно је ишчекивала лето и одлазак на море.

ТИ МОЖЕШ СВЕ!

Дарја Алауф је међу шеснаест најбржих леђашица света

Подједнако добро осећа се и у води и на сувом

Тако је и Дарја на мору научила да плива када јој је било пет година. Прве замахе није направила под стручним оком тренера, већ уз помоћ оца који је у плићаку обучавао своју јединицу и своју супругу. Дарја данас каже да је њена мајка постала и остала добар непливач.

А Дарја је наставила. Уписала се у пливачки клуб „Рудар" у Трбовљу. Имала је осам година, очи пуне жеља и снагу да савлада све препреке. Да ли је већ тада маштала о медаљама и олимпијади? Сваког јутра будила се у пет и петнаест да би на тренинг стигла пре шест. Шта су тада сањали њени вршњаци ушушкани у топлој постељи? У шест и пет већ је скакала у воду и пливала све до седам и тридесет. Девојчице из њене школе долазиле су уредно очешљане на час, а Дарја мокре косе.

Али, хтела је да бар једно јутро одспава дуже, да главу, уместо у воду, зарони под јастук, да се расплаче као права јединица, мезимица. Ко зна откуд јој снага, или то сваки спортиста зна, тек рекла је себи – ти можеш све! На тренинге је одлазила и по подне. Стизала је и да игра ластиш, да шије луткама, да пева у хору... ништа није пропустила. Звали су је водоземац јер се подједнако добро осећала и у води и на сувом.

А онда је дошла 1985. Постала је првакиња Југославије на 200 метара леђно, резултат 2:19,37. Не сећа се колико је препливаних километара тада било иза њених нејаких, дечјих руку. Заблистала је и на Европском шампионату у Софији. Трбовље је славило. Њихова Дарја оправдала је наде и одрадила своје.

Хтела је даље

Дарја је, међутим, желела да настави да плива. То што је прва у Југославији и Европи, што је много пропутовала и тако зарадила 848 оправданих часова у школи, није задовољило њене амбиције.

У Трбовљу није могла даље. А хтела је. Хтела је у Београд, у „Партизан", код тренера Мирка Мирковића. Од строгог оца никада није тражила помоћ. Сада му се обратила. И попустио је. Сматрао је да је кћерку лепо васпитао и да може да је пусти у свет и са непуних седамнаест година. Била је његов понос. А он и мајка неће остати сами, јер је после дванаест година јединица Дарја добила брата.

Тако се тата 25. августа 1985. јавио пливачком клубу „Партизан" у Београду, а већ 9. септембра је цела породица Алауф, затрпана коферима, стигла на београдску железничку станицу.

Дарја се брзо привикла на Београд. Улице је упознавала тумарајући пешке. И своје клупске другове освојила је напречац. Забављала их је причама о свом француском, племићком пореклу. Дарја зна да су њени преци давне 1848. пребегли из Француске у Словенију, тадашњу Аустроугарску. Била су то два брата Алауф. Купили су цело брдо. Један је у Лупинцу саградио цркву и замонашио се, а други је био чувени велепоседник.

Привикавање на нову средину брзо је ишло. Тренирала је вредно, сваког дана. Стручност и подршка Мирка Мирковића много су јој значили.

Као студент Више тренерске школе успешно је стартовала на Универзијади у Загребу 1987. године. Ређала су се такмичења: Митинг у Грчкој, Првенство Србије и Првенство Југославије у Београду 1990. када је поправила и лични рекорд на 200 метара леђно – 2:17,22. Још боља је била на Митингу у Загребу исте године. У дисциплини 100 метара леђно постигла је време 1:05,55. Тог лета је у Атини на Медитеранским играма освојила две бронзане медаље у обе дисциплине.

Направила је кратак предах да би порадила мало и на свом образовању. Завршила је Вишу економску школу и курс шивења.

И коначно је на Светском првенству 1991, у Перту, успела да се пласира међу 16 најбржих леђашица и тако стекне право да учествује на Олимпијади у Барселони. Сада је очекују напорне припреме на Копаонику, Кипру и у Књажевцу. Отићи ће и на велике спортске митинге у Рим, Атину и Фиренцу.

Ово је прва олимпијада у њеној каријери и има трему. – Не од базена и саме трке, већ од све те помпе која не може да не обузме осећања. Кад уђем у базен, нестаће страха – каже Дарја. – У води су све пливачице исте. А пливаће најбоље што буде могла.

С. Делибашић

Снимио: Н. Параушић

DIK BROWNE

ХОГАР СТРАШНИ

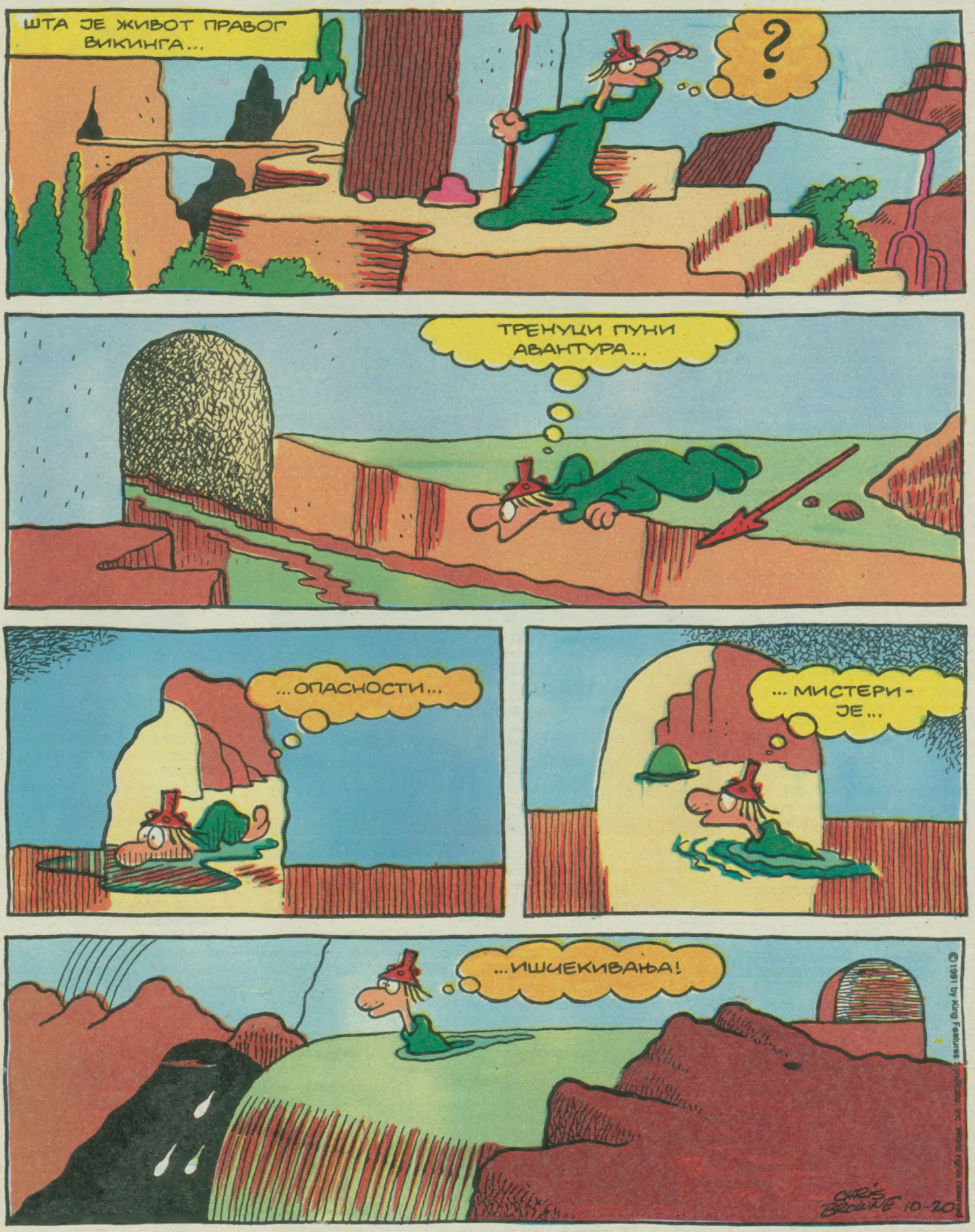

АМЕРИЧКА ВЛАДА ИЛИ ТРОШАЦИЈЕ НА ВИСОКОМ НИВОУ

ЗАШТО ГЛИСТЕ НЕ ЖИВЕ НА КАРИБИМА

*Ко има, нек´ троши и на глупости, ако му се прохте. Али ако се ради о новцу прикупљеном од пореза грађана, онда је то безобразлук. Када суАмериканци сазнали за шта све држава одваја њихове паре, нису могли да верују. Ево списка »важних пројеката« на које је у 1991. потрошено близу **266 милиона** долара.*

☞ **618.397** долара дато је да би се утврдио тачан број РУПА по дрвећу у којима обитавају детлићи по шумама у којима су смештене **војне базе**. ☞ Да би се **НАУЧНО** објаснило како мајмуни, издато је још **80.172** долара. ☞ Изгубљено је равно **12 милиона** долара само зато што владини службеници заборављају да на писмима НАПИШУ одговарајуће поштанске бројеве за градове, па пошта мора додатно да упосли службенике који ће разврставати писма. ☞ Неверовaтних **250 милиона** долара потрошено је за разноразне Почасти и помоћи породицама преминулих заслужних грађана Сједињених Америчких Држава. ☞ Да би се дошло до одговора зашто **афричке** *антилопе* међусобно ваде једна другој КРПЕЉЕ, дато је **56.954** долара. ☞ **63.651** долара влада је одвојила за проучавање начина на који становници Индије решавају своје локалне спорове. ☞ **Милион** долара бачено је на организовање пријема, састанака и писање позивница за службенике националне гарде. ☞ Како сазнати коју врсту лептира воли птица кос ако се и за то не одвоји барем **43.350** долара. ☞ Следећих **207.750** долара високи владини службеници завели су под ставком »часови етике« а новац, у ствари, потрошили на услуге пластичних хирурга, Масера и осталих терапеута по *отменим* скијашким центрима. ☞ К★А★Р★Н★Е★В★А★Л★И у Шпанији! Дај **72.173** долара да уђемо у њихову суштину! ☞ Какав је живот сељака на удаљеним Пацифичким острвима Јап & Палау? Плати **95.071** па сазнај и још **64.720** за проучавање птица на **Нукелело** КОРАЛСКОМ острву! ☞ Занимљиво је било наћи и одговор (вредан **70.994** долара) на питање зашто кишне глисте НЕ живе на појединим Карипским острвима. ☞ У данашње време телевизијски дуели дуели умногоме одлучују о даљој судбини садашњих и будућих СЕНАТОРА. Да би политичари деловали што убедљивије пред камерама, потрошено је **250.000** долара на њихово улепшавање и још **375.000** за отварање салона лепоте у згради Конгреса. ☞ Како §§ се §§ разводе §§ брачни §§ парови §§ у Мексику §§ и §§ Аргентини, било је толико значајно да је вредело одвојити **119.092** долара. ☞ Америчка влада је, из ко зна којих разлога, била заинтересована за наталитет међу **афричким** ранчерима и дала је **112.463** долара да дође до тих података. ☞ Да би ✍ службеници ✍ боље ✍ ✍ *радили* ✍ ✍, морају некад и да се одмарају. Зашто им не платити $$$ тродневни пут до ДИЗНИЛЕНДА? Речено, учињено. Петина владиних службеника ✈ искористила ✈ је ✈ шансу ✈ и ✈ спискала још **226.000** долара.

Поставља се питање: да ли само америчка влада расипа новац на глупости?

B.C

Прича о пиву

ТЕКУЋИ ХЛЕБ СУМЕРСКЕ БРАЋЕ

Још из раног средњег века потиче изрека: „У самостану светог Фрање праве изврсно пиво, а ако си скромашан, нећеш платити ништа." Будући да је пиво мамило ходочаснике, фратри су то временом претворили у посао!

Од квалитета јечма зависи хоћете ли, пошто сте попили прилично пива, бити мамурни ујутро кад се пробудите. Јечам се пре врења прерађује у слад. Озими јечам је роднији, па је и јефтинији од јарога. Но, док се претвара у алкохол, у озимом јечму ствара се више састојака који се тако тврдоглаво заустављају у глави.

Хмељ даје пиву онај горкасти укус, ствара пену и уништава штетне клице. Колико је добар хмељ важан за поштено пиво, знао је још чешки краљ Вацлав I у 13. веку. Ко је из земље износио саднице хмеља кажњаван је смрћу. Данас трећина укупног светског рода хмеља (више од 30.000 тона) долази из Немачке. Онај најбољег укуса расте у Баварској, у Халертауу, на пола пута између Нирнберга и Минхена. Килограм „халертауа" стаје више од десет марака. Од те количине може да се произведе заиста много пива – по литру треба између 1,5 и 4 грама хмеља.

У свету се данас употребљавају укупно 24 облика пивских боца. У Немачкој, на пример, само два одсто пива продаје се у конзервама. Љубитељи тврде да паковање и те како утиче на укус. Американци, опет, цене практичну конзерву и пију тако хладно пиво да му се једноставно изгуби укус.

145 литара – по глави

У свету је можда само дванаест земаља у којима нема овог напитка. Већина га производи сама и готово увек додаје аскорбинску киселину да би му се продужио рок трајања од три до шест месеци. То пиво не одговара немачким санитарним прописима а не сме се ни увозити у Немачку.

Пиво је, тврде познаваоци, најбољег укуса охлађено на 7 степени точено право из бачве.

Нема народа који га пије више од Немаца. И двеста година после Фридриховог указа, Немачка је, од 1964, светски првак у испијању пива. Прошле године је, тврде статистичари, сваки њен грађанин попио 145,6 литара, а немачке пиваре произвеле су 91.656.000 хектолитара пива (количина којом би се могло напунити 18.000,000.000 боца од пола литра). Направили су промет од 12.000.000.000 марака, исплатиле 1.260,000.000 марака пореза на промет и запослиле 75.000 људи.

Попут ниједног другог пића пиво припада историји и свакидашњици Немаца. Цена му је одувек била политичка.

Неко би стога могао и да помисли да су пиво измислили Немци, да та слава припада Сумерцима који су много година пре наше ере испијали

ЕКРАНОПЛАН – авион на ваздушном јастуку

КАСПИЈСКО ЧУДОВИШТЕ

Огроман руски амфибијски авион–лебделица успешно лети изнад површине мора и руских степа превозећи путнике и терет на даљине до 2000 километара брзином од 400 km/h. О чему је заправо реч?

Још почетком шездесетих година совјетски стручњаци испитивали су џиновски амфибијски авион-лебделицу (Руси овакве летелице називају екраноплан) на Каспијском мору због чега је ова лебделица-авион добила назив „Каспијско чудовиште". Совјети су тек недавно објавили слике и један текст о џиновском екраноплану, а скоро 30 година су ћутали и држали у тајности податке о екранопланима премда је стручњацима било познато да у бившем СССР-у већ годинама успешно лете овакве врсте летелица.

Лет по двоструком принципу

За разлику од авиона лебделица (hovercraft) који се одавно производи и користи на Западу и нема крила, екраноплан (амфибијски авион-лебделица) има крила тако да може да лети на ваздушном јастуку изнад саме површине мора, али и кроз ваздух као прави авион користећи екрански утицај тла на висини до 30 метара.

Илустровао: Иванца Кољанин

своје пивце. Наравно, не из кригли, него на сламку из високих глинених врчева. А тај омиљени „сок" био је толико цењен да су пивари били ослобођени војне обавезе и за време ратова остајали код куће. Пиво се тада правило по рецепту због којег и до дана данашњег има „надимак" – текући хлеб. Укисељени пљоснати комади хлеба врели су заједно с водом и зачинима попут ђумбира, цимета и лорбера.

Три стотине година касније, Вавилонци су употребљавали јечам уместо хлеба. У званичном законику вавилонског краља Хамурабија (1728. пре н.е), исклесаном у базалту, чланови 108. и 112. посвећени су припремању пива. Законом је било предвиђено да се варалице једноставно бацe у воду. Истовремено, Египћани су при подизању пирамида доносили пиво на градилишта у глиненим врчевима и боцама, а и посуде су биле зачепљене глином. Овде се први пут у историји човечанства пиво продавало у боцама, како се то види на надгробним споменицима у Луксору.

Код Грка се, наравно, није могло успешно трговати пивом јер су ценили вино. Тек је с Римљанима пиво опет стекло популарност. За Јулија Цезара се тврди да га је сматрао боговским напитком. С Цезаровим легијама пиво је коначно „процурило" у Германију.

Пиво по закону

Прављење пива развило се у праву уметност тек кад су се у 6. веку посла прихватили калуђери. У почетку су на то били дословно присиљавани јер су верници често долазили издалека на службу Божију. Из раног средњег века потиче изрека: „У самостану св. Фрање праве изврсно пиво, а ако си сиромах, нећеш платити ништа". Будући да је пиво мамило ходочаснике, фратри су то временом претворили у посао, али постојао је још један разлог што су били тако заинтересовани за пиварство: уз пиво се лакше постило.

У 14. и 15.веку справљање пива доживело је у Немачкој прве звездане тренутке. Садржавало је велику количину алкохола и извозило се чак у Русију. У то доба чинило је трећину извоза из Хамбурга.

Баварци су у то доба радије пили вино. Између осталог и зато што сељаци још нису добро савладали пиварско умеће. Додавали су превише воде па је „танко" пиво брзо постајало кисело-горко и није ваљало. Да би се поправило, војвода Вилхелм IV донео је 1516. закон на којем се још и данас темељи понос баварских пивара: пропис о чистоћи.

За производњу пива, према том пропису, смеју да се употребљавају само јечам, хмељ и вода. До тада су сељаци, зависно од властитог укуса, убацивали чак тврдо кувана јаја, чађ од боровине или креду у праху, туцану храстову кору, пепео од буковине, жалфију, воловску жуч. Укувавали би и анис, орахово лишће, першун, ким, клеку. Варалице су употребљавале обично лишће уместо хмеља и зоб уместо јечма, а смеђу боју добијале додавањем чађи.

Да би изазвали врење, неки су се пивари служили посебним поступком: пљували би у бачву с пивом јер пљувачка садржи бактерије квасца потребне да се шећер из слада претвори у алкохол и угљичну киселину. Већина пивара остављала је посуде за врење нелокривене, а бактерије квасца изазвале би, пре или после, врење.

Тек пошто је 1857. Пастер открио да тај процес подстичу бактерије квасца пивари су за своје пиво бирали посебан квасац – годинама би узгајали онај који би њиховом пиву давао посебан укус као заштитни знак.

Будући да је квасац изложен деловању бактерија, многе пиваре данас сматрају преопасним да саме чувају квасац, па га смештају на најсигурнијем месту у Баварској. Институт у Минхену чува под кључем 300 врста квасца из целог света. У том складишту сваки квасац и његова тајна чувају се тако добро као у каквој швајцарској банци.

Х. Н.

Званични назив ове летелице амфибије је екраноплан „А 90.150 Орлан", а заједнички су га конструисали биро „Сухој" и конструкциони биро у Нижни Новограду. Екраноплан има три мотора. Два млазна мотора „кузњецов НК-8" уграђена су у предњем делу са издувницима усмереним под крила да би се повећао ефекат тла, а главни, изванредно снажни, турбо-елисни мотор „кузњецов НК-12" од 11.000 kW уграђен је на горњем делу репа авиона дугачко 58 метара, високо 16 метара, а распон крила му је 31,5 метара. Може да понесе 300 људи или највише 28 тона терета, брзином од 400 km/h на даљину до 2000 километара. Према тврђењу часописа Jane's Defence Weekly, екраноплани који се користе за војне потребе могу да понесу знатно више од 300 људи, односно војне опреме и на даљине веће од 2000 километара.

Екраноплани се у војне сврхе користе као амфибије, односно авиони за превоз и транспорт људи и опреме, а и за патролирање уз обале мора и језера. У цивилне сврхе употребљавају се за превоз људи и терета са острва до обале, или као противпожарни авиони. Треба напоменути да су у почетку екраноплани били само војне летелице, међутим, многи су касније прилагођени за коришћење и у друге сврхе у свакодневном животу.

Очекује се да ће Совјети до 1993. године понудити екраноплан за извоз.

Ж. Митић

КО ТО МЉАЦКА У МЕНИ ?

УПОЗОРЕЊЕ: Овај чланак може изазвати стомачне поремећаје! Ако сте гадљиви или страшљиви, ако имате осетљив желудац, прескочите га. Не гледајте фотографије! Не завирујте!

Тропски биолози и снимаљи филмова о нетакнутој природи воде узбудљив живот, на чему им многи завиде. Они проводе дане и дане у дивљим пределима широм планете, уживају у свим задовољствима које доноси лов а да при том никога не убијају, упознају чуда и дивоте овог света из прве руке а не преко малих екрана, и још зарађују велике паре. Али, и та медаља има другу, мање пријатну страну: многи од њих уз пут „зараде" и обадове ларве, заражене крпеље, пијавице, тропске ваши, рударске глисте, а најмалерознији и поменуту рибицу кандиру... Бића за којима трагају обично збришу чим спазе екипу; за разлику од њих, паразити једва чекају да намерницима приђу што ближе. А то значи врло, врло близу...

Несносни обади (Помери се с места!)

Неки обади лично испоручују своје потомство одабраном домаћину, други, пак, хватају летеће инсекте, на пример, комарце, и њима поверавају своја јаја. Ларве „дремају" у јајима и одлучују да се „излегу" тек када инсект слети на кожу домаћина сисара. Један од обада који нарочито воли човеково друштво познат је у науци под именом Dermatobia hominis, а живи у топлијим пределима Америке. Он готово безболно продире у поткожна ткива и њима се храни шездесетак дана. Домаћин у почетку и не слути да је добио незваног госта, али на то га ускоро упозроава свраб, а после три недеље и болни оток. За утеху, обад бар не тумара по целој кући, односно телу. На крају ће добровољно отићи и наставиће да се развија на тлу.

Мајк Линли, продуцент и научни саветник програма Sruvival Anglia, запатио је обадову ларву док је снимао жабе у Костарики. „Често су ме уједали комарци, а један је искористио откопчану дугмад на кошуљи и ујео ме тачно изнад пупка. Нисам томе поклањао никакву пажњу; тек по повратку у Енглеску приметио сам да место уједа још крвари. Када сам га мало боље загледао, спазио сам да из ранице провирује некакво створење. Помислио сам да је занимљиво имати таквог љубимца и одлучио да га назовем Џорџ. На вечерама су ме увек нудили више него друге, са образложењем да сада једем за двоје."

– Био сам у Норвичу када је Џорџу изненада дојадило да мирује у мени. Одмах сам позвао Школу тропске медицине у Лондону. „Врло занимљиво", рекли су и препоручили ми да сам себи помогнем: „Привијте на рану сирови одрезак и држите га неколико сати. Ларва ће изронити на површину да удахне и тада ћете је лако одстранити заједно с месом..."

Налазио сам се у хотелу, па сам сместа наручио сирову шницлу; она се убрзо појавила у пратњи неколико кришки лимуна и вазе с цвећем. Привио сам је на стомак и неколико сати одседео пред телевизором, али ништа се није догодило. Поново сам затражио савет од стручњака и овога пута су ми рекли: „Покушајте да га покријете вазелином." То је већ било мало теже изводљиво јер се вазелин топи и размазује; Џорџ није реаговао... Затим сам добио следећи савет: „Намажите то место лаком за нокте и ларва ће се угушити услед недостатка кисеоника".

Сутрадан сам поранио да купим лак. „Коју боју желите, господине?", упитао ме је продавац. Затражио сам боју коже. Наредних пола сата провео сам наносећи слој по слој лака, а онда сам легао да спавам. Пошто имам прилично мањав стомак, била су ми потребна два сата да

Сећате ли се оне сцене из „Осмог путника" када чудовиште искаче из грудног коша Џона Харта? Свако ко је био домаћин обадовој ларви добро зна да таква сцена и није сасвим невероватна и осећа дубоко сажаљење према жртви. Угошћавање паразита је необично искуство – о томе сведоче многи научници, фотографи и камермани који су се специјализовали за истраживање дивљих предела и који су се из њих често враћали у нежељеном друштву. Неки од њихових незваних гостију били су такви да у поређењу с њима „осми путник" изгледа као благородно створење

Џори и још два Џорџа

ољуштим лак, а онда... онда се проклетиња поново покренула. На крају сам позвао болницу у Норвичу и објаснио им ситуацију. Рекли су ми да навратим у току дана.

Када сам стигао, лекари, сестре и хирурзи били су на окупу. „О кеј, господине Линли, кажите ми шта вас ждере?" Ту су била и двојица војних лекара који су се већ сретали с таквим случајевима. Толико су ме засмејавали да ми је стомак непрестано поигравао док је хирург покушавао да ме прегледа. Дали су ми пет инјекција локалне анестезије и после десетак минута црна ларва се увијала пред нашим очима. Проломио се апла-

Пијавице на људском стопалу...

уз. Фотограф, који је закаснио на велико финале, замолио је хирурга: „Будите љубазни и вратите то у господина Линлија, хтео бих да снимим како излази".

•Џори је био дугачак око два и по центиметра. Још га чувају у болници, у тегли с мојим именом на етикети.

Многи су ме питали како може да се избегне блиски сусрет такве врсте. Једино ако се обуче свемирско одело!"

Ужасне глисте с кукама око уста (Бљак!)

Најраспрострањенија од много врста ових глиста јесте Ancylostoma braziliensis која обично напада псе и мачке. Њена јаја преносе се изметом – ако он падне на влажно тло, излегу се ларве које у песку или у трави нестрпљиво ишчекују намерника из рода сисара. Када овај наиђе, прикаче му се за кожу и убрзо се завуку испод ње. Крећући се кроз крвоток на крају стижу до плућних капилара. Одатле се селе у једњак, бивају прогутане и тако стижу на своје одредиште – у танко црево. Кукама се прикаче за његов зид и почну да се хране крвљу. На крају излегу јаја и читаво путешествије поново почиње.

Жорж Мабио, новинар који се специјализовао за природне појаве, био је домаћин једној таквој глисти која је, по свој прилици, изгубила компас.

„Док сам клечао поред језера, изненада сам осетио бол у колену. Ништа нисам видео, па сам помислио да ме је ујео мрав. Ускоро се појавио оток, а затим и пликови. Месецима су се ти пликови шетали горе-доле и лево-десно по мојим ногама. Страхота! Те ларве живе у свим тропским пределима, а посебно воле песак. Када се настане у псима и мачкама, забоду се у црева и ту порасту у одвратне велике глисте, али у људима се обично шеткају око годину и по дана и онда изумру."

Кажу да је ова глиста одговорна за пораз Јужњака у америчком грађанском рату. Наиме, трупе генерала Лија нису носиле чизме, па су војници запатили ларве које су их исцрпљивале.

Најезда пијавица (Далеко било!)

Камерман Дитер Плаге са ужасом се сећа најезде пијавица у индонежанској прашуми:

„Имао сам на себи посебне чизме за џунглу. После читавог дана ходања с чуњењем сам схватио да су ми се ноге по-

Крпељ Ixódes, преносилац лајмске болести. Ако се у околини крпељевог уједа појави ружичасти осип, имате добре разлоге да се забринете за своје здравље.

ЖИВОТ ПИШЕ ДРАМЕ

ВИЛА ЈЕ И ДОБРА ОЛУЈА

Незапамћено невреме стуштило се на фарму Џорџа Даудија. Личило је то на право правцато бомбардовање. Прво је страдала фармерова дрвена лула с металном алком на врху...

Дан се лењо отегао. Чинило се да ће проћи цела вечност док се довуче до првог мрака и нестане у њему. Ваљда ће звезде донети неко освежење. Педесетогодишњи Џорџ Дауди, фармер из околине Мидтауна на југозападу Јамајке, и његова жена Етел упорно су, једно по једно, захватали воду из већ готово пресахлог бунара. Ваљало је напојити многобројну стоку. Џорџ је посебно бринуо о јуници Фокс, коју је назвао тако по невероватној сличности с лисичјом бојом длаке, јер се спремао да за месец дана (а био је јул, лета 1967) учествује у традиционалном такмичењу за најрасније двогодо грло на вашару у Кингстону, престоном граду највећег острва Великих Антила.

Неколико сати након ваљда најтоплијег поднева које су на овим просторима упамтили – жива у термометру окаченом испред улазних врата куће подрхтавала је између 35. и 36. поделка – Џорџ и Етел су сели испод стогодишњег стабла баобаба не би ли уграбили мало свежине. Узалуд. Дуго и упорно зурили су у лишће. Ниједно да се покрене.

квасиле. Када сам изуо чизме, из њих је потекла крв. То сам одмах сликао и послао фотографију нашем продуценту Колину Вилоку. Када смо се чули телефоном, упитао ме је: „Колико ти је времена требало за тај трик?"

И Жорж Монбио је имао блиски сусрет са пијавицама, такође у Индонезији: „Пљуштала је киша и пијавице су се из воде попеле на дрвеће. Лепо сам могао да их видим како силазе низ листове клатећи главама, њушећи, испитујући терен.

Ходали смо цео дан. У једном тренутку сам се окренуо и видео сцену из филмова страве и ужаса: низ лице мога сапутника Адриена Арбена сливала се крв, улазила му у очи, цурила низ врат, натапала кошуљу.

Узвикнуо сам „О, боже!", а он „Човече!" јер је и низ мене липтала црвена течност. Пијавице луче неко средство против згрушавања крви, па она не престаје да истиче".

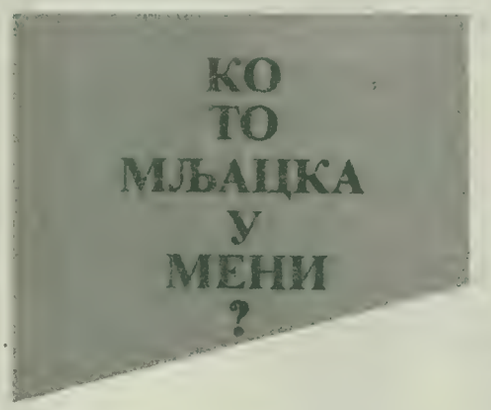

Још неке егзотичне напасти (Бррр...)

Има још много таквих гостију паразитског соја којих ће се њихови домаћини са ужасом сећати до краја живота.

Камерман Гевин Терстон срео се са тропским вашима на острву Баро Колорадо у Панами. Иако се тај паразит задржава у кожи човека свега десетак дана, оставља за собом несносан свраб који може да потраје месецима. „Сваке вечери смо се наливали вискијем да бисмо некако заспали."

Продуцента Дајлиса Бриза прекрили су крпељи на једном острву недалеко од обале Северне Каролине. „Није било ништа необично имати их на себи стотину и више. Сваке вечери поседали бисмо у круг да њаскамо и требимо једни друге од крпеља. Личили смо на мајмуне. Нисмо имали бензина нити ичег сличног, па је неко предложио да их опијемо тоалетном водом „Шанел 5". Али, било их је сувише, па смо их спаљивали зажареним врховима шибица." Та екипа је имала среће: крпељи нису били заражени. Они, иначе, често преносе и опасне болести какве су грозница Стеновитих планина и лајмска болест.

Мартин Колбек, аутор филмова о природи и њеним створењима, за длаку је избегао рибицу кандиру. Она је дугачка око два и по центиметра и танка попут игле, што јој омогућује да уђе у мокраћне путеве човека и других сисара.

„Ако мокрите у реци, кандиру то наљуши и просто уплива у вас, крећући се уз млаз мокраће. Затим се рашири попут кишобрана, што ужасно боли, и почне да вас једе изнутра. Често стигне и до бешике и само је хирург у стању да је извади. Све сам то знао, и када сам у реци осетио голицање између ногу, ћипио сам као опарен. Неко време сам дрхтао на обали у ишчекивању бола, али ништа се није догодило. Или сам за длаку умакао, или то уопште није била риба кандиру."

У кући је најбезбедније...

...али ни ту нисмо потпуно заштићени од уљеза. Међу најопасније по човеково здравље убраја се прегаљ, један од ретких паразита који није везан за домаћина. Живи у кућној прашини, храни се љуспицама човекове коже, изазива астму и алергију, често и убија, а мало је лекара који су за њега чули. Доктор Џон Маундер, руководилац Центра за медицинску ентомологију на Универзитету у Кембрицу, добро познаје тог злотвора:

„Лекари који никада нису проучавали медицинску ентомологију (науку о инсектима) сматрају да су дувански дим, загађеност ваздуха, биљни полен и мачје крзно главни изазивачи астме и алергије. Али, они су то само у ретким случајевима. Те две нимало безазлене болести пре свега треба приписати прегљима, односно њиховом измету који се таложи у јастуцима, душецима, покривачима, теписима... Обично годинама чувамо јастуке. Свако ко је склон астми или алергији морао би да набавља нове барем на четири–пет година. Теписи нису толико опасни, зато што на њима не спавамо – ако се понекад и опружимо, то не траје дуго. А готово осам сати сваког дана проведемо лицем приљубљени уз јастук.

Вероватноћа да неко добије астматични напад у потпуно новом стану, опремљеном новим намештајем, готово је занемарљива. Потребно је да прође око пет година да би се измет прегаља нагомилао у количинама које могу озбиљно да угрозе здравље."

С. М. В.

Управо у тренутку кад га је Етел позвала на вечеру чуо је страховит пуцањ налик на ударац корбача. И онда је осетио језив бол у вилици. Кад се прибрао, приметио је да у зубима држи патрљак луле. Гром? Не, немогуће?! Лула је дрвена са малом металном алком на врху. Да ли је то Свети Илија Громовник постао снајпериста?! Да ли је, уз то, заказао громобран на врху куће?!

Хиљаде мисли пролетело је кроз главу иначе ћутљивог и сталоженог фармера из околине Мидтауна. Доживео је много олуја, чак и на отвореном простору, али овако нешто... Из куће је чуо Етелин преплашен глас. Пошто се љуљајући на несигурним ногама, Џорџ је ушао унутра. Тог тренутка гром је ударио у један од стубова који су држали кров веранде. Човек је за длаку избегао да га не затрпају и, вероватно, убију греде и даске које су се уз громогласан тресак срушиле на место где је до малочас седео.

Не испуштајући остатак луле из зуба, Џорџ је ухватио Етел за рамена и чврсто је стегао. Да одагна страх и њој, али и себи. Чинило му се да Онај Тамо Горе изиграва бомбардер у ниском бришућем лету. Расцепио је стогодишњи баобаб на два потпуно једнака дела. Онда као да се устремио на воћњак, вероватно умишљајући да је на стрелишту. Стабла су падала једно за другим. Све је то Џорџ успевао да види на блеску између две муње.

Стресао се кад је приметио да су громови почели да бомбардују и кровове неколико помоћних зграда. Ни штала није остала поштеђена. Боже, да ли се Фокс уплашила?! Да од страха не падне и повреди се, а он је већ више од годину и по дана припрема за Кингстон.

Етел је ћутала приметно подрхтавајући у његовом загрљају. Громовник се, изгледа, намерио и на бомбардовање куће. Невероватно. А горе је громобран који је електричар из Мидтауна недавно проверио. Кратки блескови светлости којима су муње измрежиле као чађ црну ноћ нудиле су језиву слику пустоши: кровови помоћних зграда и штале оштећени, и то прилично, двориште затрпано циглама и гранама срубљених крошњи дрвећа.

Као да се и сам уплашио безобзирног бомбардовања фарме Џорџа Даудија, Онај Тамо Горе је изненада, готово безглаво, побегао. Некажњен.

Онда су наишле муве, хиљаде њих. Дрско, до бола, пецкале су двоје уморних људи, немоћних да се одбране од изненадне наласти. Ипак, Џорџу се – после много времена – у углу усана појавио осмех. Муве су, знао је, весник кише. То је још као сасвим мали научио од оца, такође фармера. Ништа није смео да каже Етел, девојци из града, плашећи се сопствене, можда преурањене, наде.

Предвече, док је Етел припремала вечеру, Џорџ је сео на веранду покушавајући да се расхлади великим палминим лишћем. Оморина је била неиздржива, али и сасвим поуздан предзнак да ће се време променити, да олуја тек што није стигла. Тамо од Блу Маунтин пика, највише планине Јамајке, на небу су се укрштале муње. Чудно безгласне. Плава планина је сада већ личила на изразито црну претећу сподобу.

Клатећи се у великој, ко зна колико старој љуљашци Џорџ Дауди је сањарио слатке снове. Већ за два дана, мислио је, опет ће се пашњаци његовог великог имања зазеленети. А онда ће и Фокс тамо горе на извору почети да припрема за вашар. Оштар мирис дувана из луле чврсто стиснуте међу зубима први пут након много времена и те како му је пријао.

Биланс који је фармер с остатком луле у зубима ујутро установио био је више него поразан. Безмало све што је годинама стицао уништено је или сасвим оштећено за непуних пола сата. Громовник није поштедео ни тв-антену, једноставно је истопио. Страдао је и трактор у гаражи. Бунар је затрпан грањем. Многе кокошке су, као праве кокошке, спас потражиле на ретком нетакнутом дрвећу.

И поред тога што небеско бомбардовање није преживела ни јуница Фокс, Џорџ Дауди је – одвевши од шока слеђену Етел на контролу код лекара – обласном шерифу у Мидтауну само кратко рекао:

– Била је то добра олуја!

Ипак, већ наредних дана фармер је, сада са новом лулом у зубима, поставио још неколико громобрана. Читаву једну батерију противваздушне одбране. Можда због тога, или је у питању и нека врста гриже савести, небеска ескадрила Светог Илије Громовника од тада у широком луку обилази имање Џорџа Даудија.

П. Милатовић

Илустрово: Бранко Јовановић

КАЋИКА ЖАБА КОЈА ПЕВА

ЈАПАНСКА ЗООЛОШКА ИСТИНИТА ЛЕГЕНДА

Код већине људи занимање за жабе вероватно се, и то у најбољем случају, завршава на врху удице за пецање или на похованим жабљим батацима. И мада је жаба за многе само безначајан, чак и одбојан створ, њој су се, у различитим временима и културама, придавала многа значења

Жаба је некада сматрана једним од веома важних весника године која долази. Људи су веровали да у пролеће, у време обнављања природе, многи знаци говоре о томе каква ће бити наступајућа година. Тако онај ко у пролеће угледа прву жабу у води, не треба баш много да се радује јер жаба у води, бар како веровања кажу, предсказује пуно суза. Али, зато онај ко прву жабу угледа у трави, макар био и највећи песимиста, може слободно да скаче од радости и да се нада великој срећи. Толико што се празноверја тиче.

А у поезији, у нашим крајевима, жабе баш и нису биле код песника претерано велику инспирацију. Све се ипак завршавало негде на стиховима Чика Јове Змаја: „Седи жаба сама на листу локвања."

Али, у Јапану је са жабама било сасвим другачије.

У путопису Лафкадија Херна, америчког новинара и писца који је давне 1890. године закорачио на тло Јапана, да ту заувек и остане, налази се и запис о каћикама – жабама певачицама.

За ове жабе, пише Лафкадије Херн, била би увреда ако би их неко назвао крекетушама. Њих треба звати само каћикама. Јер, по Јапанцима, оне не крекећу, већ певају. Њихово певање је толико умилно да се Јапанци, који иначе не воле жабе, диве њиховом певању. Зато је и не чудо што су нека места у Јапану била позната по цвркуту наших крекетуша. Тако, на пример, у Токију, у Уено парку, у пролеће су се сакупљали многи људи да би слушали каћике. Нека места су била чувена по песми каћика. Некада су данима пешачили по беспућима само да би уживали у њиховој песми. И није се све завршавало на томе. Вековима су писане песме посвећене овим жабама. Прича се да је један млади, богати песник, у својој башти у Осаки држао чак стотину каћика. Када би повремено приређивао забаве, своје пријатеље песнике позивао је да дођу под једним условом – да сваки од њих у току посете састави бар једну песму посвећену каћики.

И тако, док су једне жабе сасвим обично крекетале, а друге певале опојно као птице, док су једни са стрепњом очекивали први пролећни сусрет са жабом, а други данима трагали за њом, време је, бар што се каћике тиче, учинило своје.

Крајем 19. века ова необична жаба могла се наћи још само код неколицине трговаца инсектима у Токију. Као домаћи љубимац чувала се у кавезу, слично као што ми држимо канаринце или папагаје. Данас, на жалост, нема више никаквих података о постојању ове чудесне жабе. Прича о лепоти њеног гласа полако је прешла у легенду. Остали су само многобројни стихови њој посвећени. Рецимо ови:

„Ево жаба пева и глас јој
мирише
у блистав поток пада
трешњин цвет."

„Звук кише успављује, али
од твог гласа сањам,
каћика."

А ви, ако овога пролећа прву жабу угледате у води, зажмурите па се правите као да је нисте ни приметили. Али, ако је сретнете негде на путу, добро ослушните, па нам јавите, можда се и међу овим нашим, домаћим крекетушама, случајно крије и нека каћика.

А. Ђ.

Илустровао: Љубомир Миловић Љубић

Из рушевина старог храма МАЈА појавило се створење које је сејало страх, а сваког ко би му пречио пут чекала је смрт...
Шта је узрок његовог беса? Шта се то крије у срцу које је престало да куца пре више векова...
СЕНКА на то питање мора да нађе одговор...
СЕНКА
DENNY O'NEIL + FRANK ROBBINS
Извадићу сам да су ови сани истинити догађаји
SHADOW (СЕНКА)

ЗОРА У ЏУНГЛИ ЦЕНТРАЛНЕ АМЕРИКЕ... У СЕНЦИ СТАРОГ ХРАМА МАЈА, ЛЕПА МАРГО ЛЕЈН РАЗГОВАРА СА ПРОФЕСОРОМ ЕУСТАСИЈЕМ ЗЕЈНОМ...
ЖЕЛИМ ДА ВАМ ЗАХВАЛИМ ШТО СТЕ МИ ОМОГУЋИЛИ ДА ПОЂЕМ С ВАМА ПРОФЕСОРЕ!
ВАШ ПОСАО ЈЕ ИЗУЗЕТАН!
И ВИШЕ ОД ТОГА! МИ СМО У СЛУЖБИ ИСТОРИЈЕ!
НА ПОЧЕТКУ ЕКСПЕДИЦИЈЕ, НИКО СЕ НИЈЕ НАДАО ДА ЋЕМО ОВДЕ У АМЕРИЦИ...
...У ХРАМУ МАЈА, ОТКРИТИ МУМИЈУ! ДО САДА, МУМИЈЕ СУ ПРОНАЛАЖЕНЕ САМО У ЕГИПТУ!
ЕХ ДА МИ ЈЕ ДА ОНИМ УСИЈАНИМ ГЛАВАМА ИЗ МУЗЕЈА...
НЕКО ВИЧЕ... ИЗГЛЕДА ВАШ ПОМОЋНИК МЕК МАСТЕРС! У НЕВОЉИ ЈЕ!
УПОМОЋ!
А У РУШЕВИНАМА...
ПРОФЕСОРЕ ПРИБЕРИТЕ СЕ! МОРАМО МУ ПОМОЋИ!
НЕ МОГУ ДА ВЕРУЈЕМ... МУМИЈА!
КРАЈ
2

Али пре него што су било шта предузели, зачули су ледени смех...

ХА! ХА! ХА! ХА!

ОСТАВИ АМЕРИКАНЦА...

...ИЛ' ЋЕШ ОСЕТИТИ ШТА ЗНАЧИ САВ БЕС **СЕНКЕ!**

На звук леденог гласа, створење у завојима пустило је мек-мастерса и дало знак... неке прилике су се нечујно помериле...

СТОЈ! ИЛИ ЋУ ГАЂАТИ ПРЕЦИЗНИЈЕ!

БАМ!

БАМ!

ЈАСНО?

...И НАПАЛЕ. ДОЧЕКАЛА ИХ ЈЕ КИША МЕТАКА...

У том тренутку, камен под **његовим** ногама се померио и...

ЗАМКА! МАЈЕ СУ ЈЕ КОНСТРУИСАЛЕ ДА БИ СЕ БРАНИЛЕ ОД УЉЕЗА!

ПРОФЕСОР ЈЕ СКАМЕЊЕН ОД СТРАХА! КАД НЕМА КО ДА ПОМОГНЕ **СЕНКИ**, МОРАЋУ ЈА!

МОЖДА НЕ СХВАТАТЕ ШТА ВАМ ГОВОРИМ, АЛ' РАЗУМЕЋЕТЕ ЧУДО -ЗАХВАТЕ!

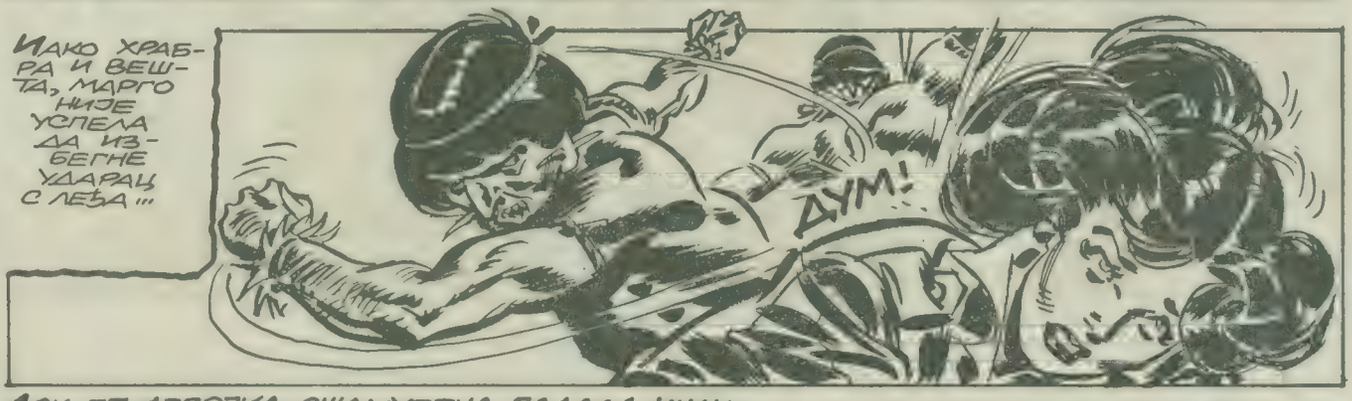
ИАКО ХРАБРА И ВЕШТА, МАРГО НИЈЕ УСПЕЛА ДА ИЗБЕГНЕ УДАРАЦ С ЛЕЂА !!!
ДУМ!

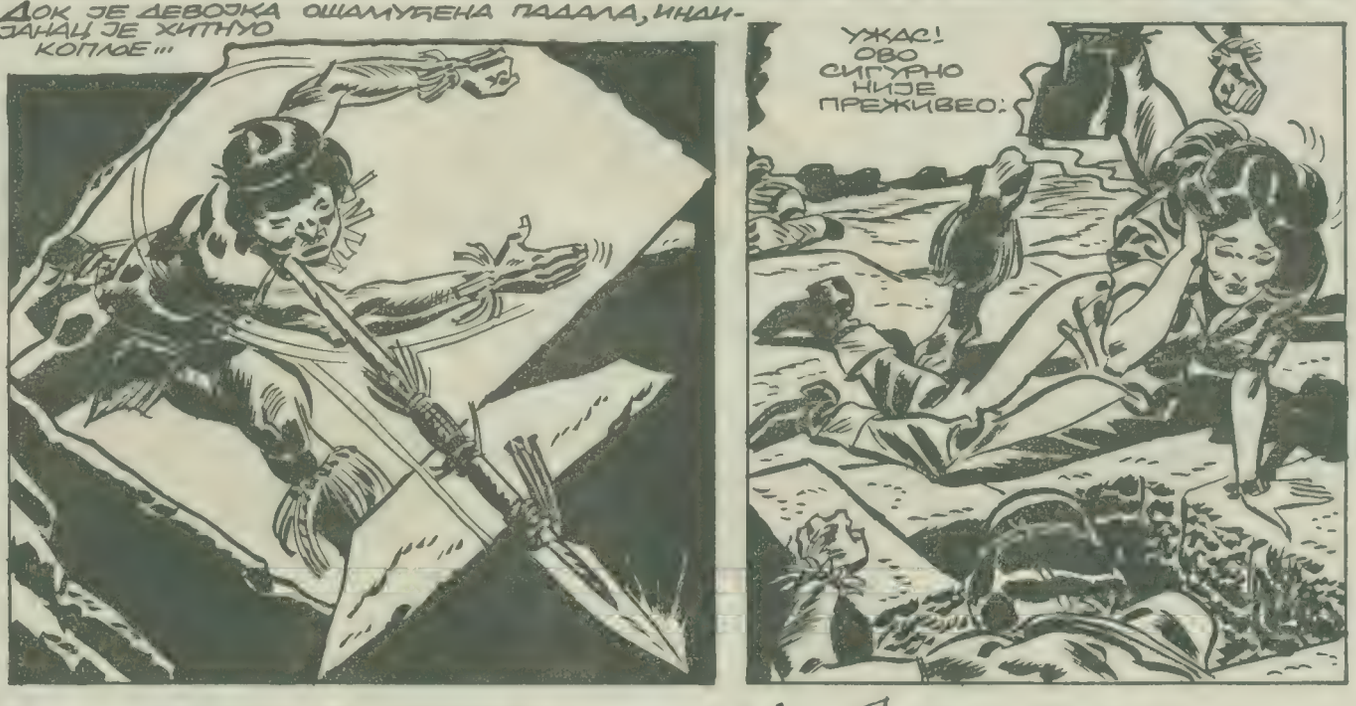
ДОК ЈЕ ДЕВОЈКА ОШАМУЋЕНА ПАДАЛА, ИНДИЈАНАЦ ЈЕ ХИТНУО КОПЉЕ !!!
УЖАС! ОВО СИГУРНО НИЈЕ ПРЕЖИВЕО:

ТАЈ СМЕХ...
ХА-ХА-ХА!
ХА-ХА!

ПРОФЕСОР ЈЕ ПОБЕГАО... СИРОТА СТАРА КУКАВИЦА! АЛИ КАД СТЕ ВИ ТУ НИКО ДРУГИ И НИЈЕ ПОТРЕБАН!
ХРАМ ЈЕ ИСПРЕПЛЕТАН ТАЈНИМ ПРОЛАЗИМА, МАРГО!
К'... КАКО СТЕ УСПЕЛИ ДА ИЗБЕГНЕТЕ ОНО КОПЛОЕ?
ТО САМ ИСКОРИСТИО!
САД ЈЕ НА РЕДУ МУМИЈА... ЗАР НЕ?
К'О ДА ЈЕ МРТВА!
!
И ЈЕСТЕ! ВЕКОВИМА!
АКО НЕМАТЕ НИШТА ПРОТИВ, ШЕФЕ, ПОГЛЕДАЛА БИХ КАКО ЈЕ МЕК МАРТЕРС!
У НЕСВЕСТИ ЈЕ!
ЈЕ ЛИ ВАМ БОЉЕ, МОМЧЕ?
Г'... ЂИЦЕ ЛЕЈН! Ј'... ЈЕ Л' ТО БИЛА НОЋНА МОРА... ОХ! МОЈ ВРАТ...
КАД СУ ИЗАШЛИ...
ПРОФЕСОРЕ, КАЖЕМ ВАМ ДА МОРАМО ДА СЕ ОКАНЕМО ТЕ ПРОКЛЕТЕ МУМИЈЕ!
ДА ОСТАВИМ НАЈВЕЋЕ АХЕОЛОШКО ОТКРИЋЕ ДЕЦЕНИЈЕ? ТО НЕ ДОЛАЗИ У ОБЗИР!

ВЕЧЕРАС СЕ ВРАЋАМО У НЬУЈОРК... ПОНЕКЕ-МО И МУ-МИЈУ!
ПРТЉАГ ЈЕ СПРЕ-МАН, ПРОФЕСО-РЕ!
ДОБРО, ГОСПОДО ЛУИС И АЛАРД! А ШТА ЈЕ СА АВИО-НОМ?
НА-ПУ-ЊЕН ЈЕ ГО-РИВОМ И СПРЕ-МАН ЗА ПОЛЕ-ТАЊЕ, ПРОФЕ-СОРЕ!
ОНДА, ЛУИСЕ, УКРЦАЈ-ТЕ ПУТ-НИКЕ У ДЕО ЗА ПРТ-ЉАГ!
ЈЕ Л' ОВОГ ДРУГАРА У ЗАВОЈИМА? ЈЕЗА МЕ ХВА-ТА ОД ЊЕГА, АЛ' ВИ СТЕ ШЕФ, ПРОФО...
БРУЈАЊЕ МАШИНА И ТРОМО-ТОРАЦ „ФОРД" ЈЕ ЗА-УРЛАО И ОДЛЕ-ПИО СЕ ОД ТЛА...
ЧЕТИРИ САТА КАСНИЈЕ, НА 10 000 МЕТАРА ИЗНАД ОКЕАНА...
НЕ ЗНАМ ОДАКЛЕ СЕ СТВОРИЛА СЕНКА? СЕМ ИНДИЈАНА-ЦА, БИЛИ СМО САМО НАС ПЕТОРО...
...ПРОФЕСОР, МЕК МАС-ТЕРС, ПИЛОТ КАНТ АЛАРД, ХАЛ ЛУИС И ЈА
МИСЛИМ ДА САМ СХВАТИ-ЛА! ЛУИС ЈЕ СЕН-КА!
ТО ЈЕ ЛУИ-СОВ ГЛАС!
АААХ!

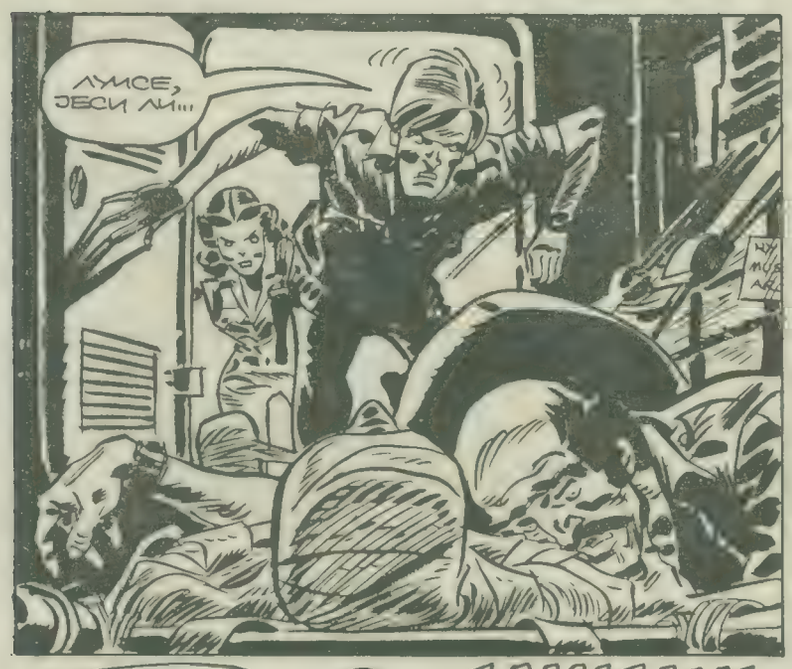

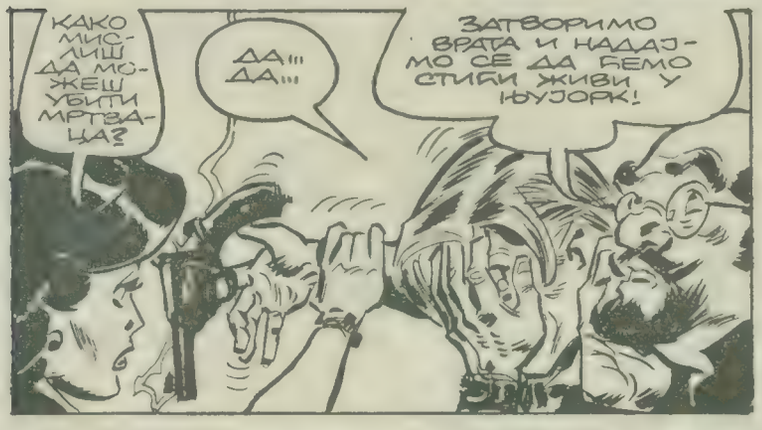

МРАК СЕ ВЕЋ СПУСТИО НА ГРАД КАД ЈЕ АВИОН СЛЕТЕО НА АЕРОДРОМ ЛА ГУАРДИА...

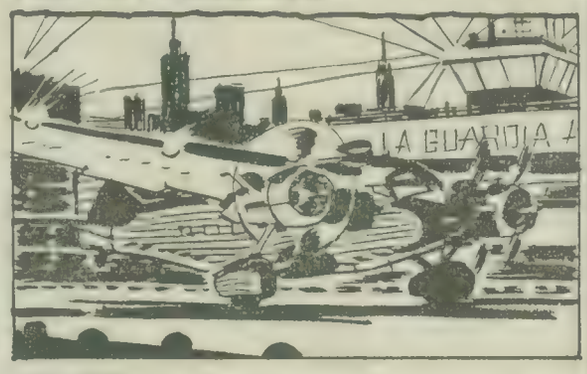

МАРГО НИЈЕ МОГЛА ДА САКРИЈЕ ЧУЂЕЊЕ КАД ЈЕ НА ПИСТИ УГЛЕДАЛА ЛАМОНТА КРАНСТОНА!

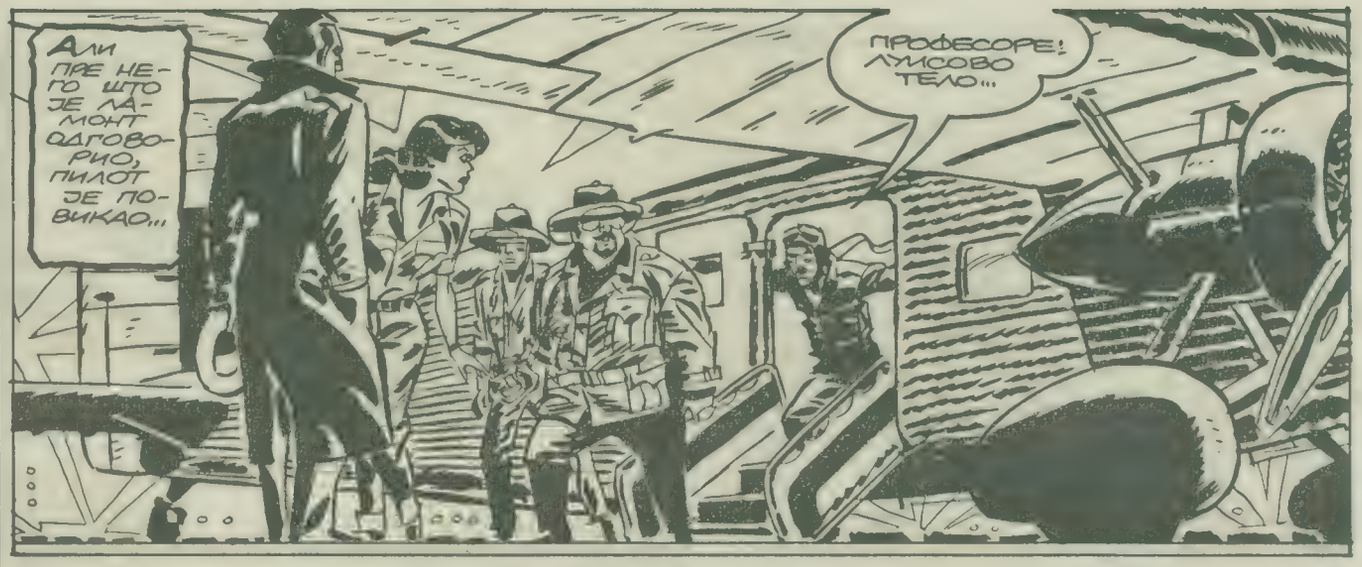
Али пре него што је Ламонт одговорио, пилот је повикао...
Професоре! Лумсово тело...

...је нестало!

Идемо, Марго! Шриви и његов аутомобил нас чекају!
Добар дан, г-ице Лејн! Добро дошли у наш стари град!
NY-H12

Ламонт, не разумем... Нисте могли пре нас стићи у Њујорк! Увек сам сумњала да сте ви ОН!
Сенка? Не, господице! Као и ви, и ја сам један од његових агената!

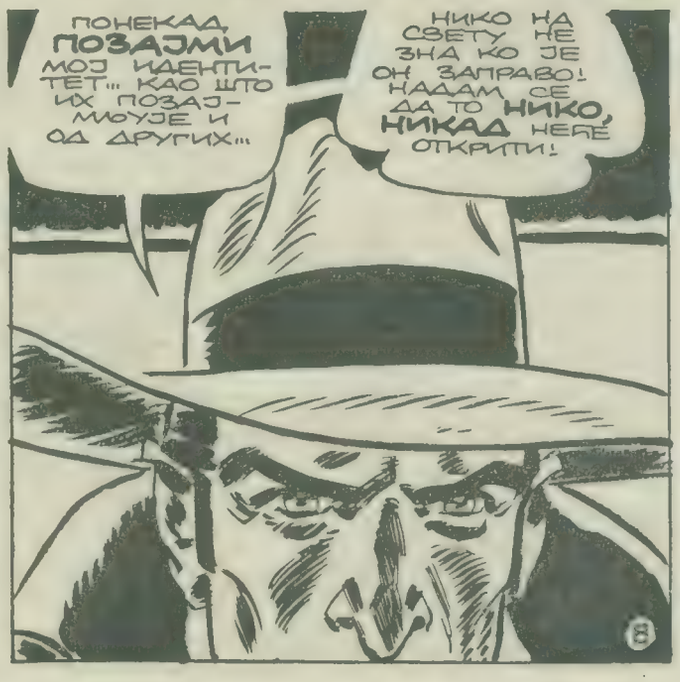
Понекад позајми мој идентитет... као што их позајмљује и од других...
Нико на свету не зна ко је он заправо! Надам се да то НИКО, НИКАД неће открити!

За то време, један други Сенкин агент искушавао је свој шарм...

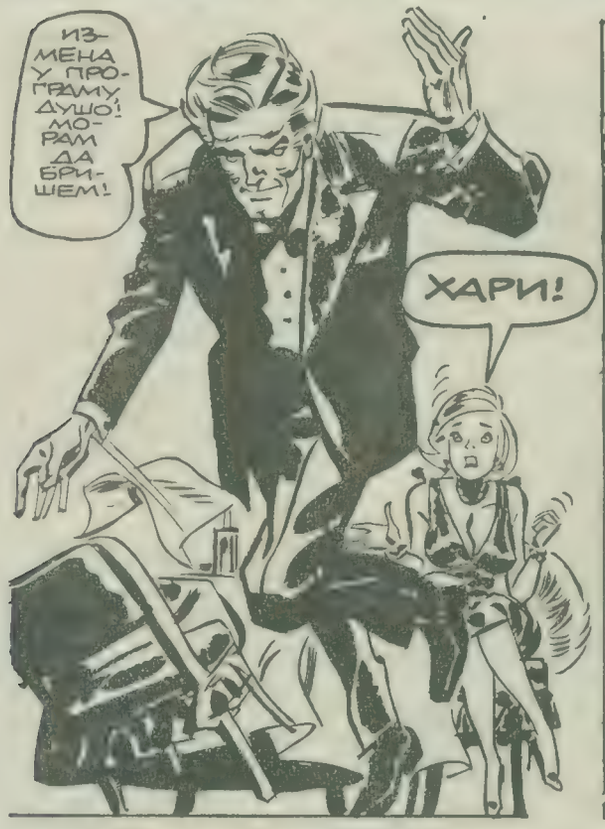

У КУХИЊИ РЕСТОРАНА, ХАРИ ЈЕ НАЛЕТЕО НА „КОНОБАРА"...
ВАЖНА СТВАР! ИДЕМО У АРХЕОЛОШКИ МУЗЕЈ! ДОБРО ОТВОРИТЕ ОЧИ!
ШТА СЕ ТО КУВА, ШЕФЕ?
ОБАВЕСТИЋЕТЕ МЕ О СВЕМУ ШТО ВАМ СЕ УЧИНИ НЕОБИЧНО!

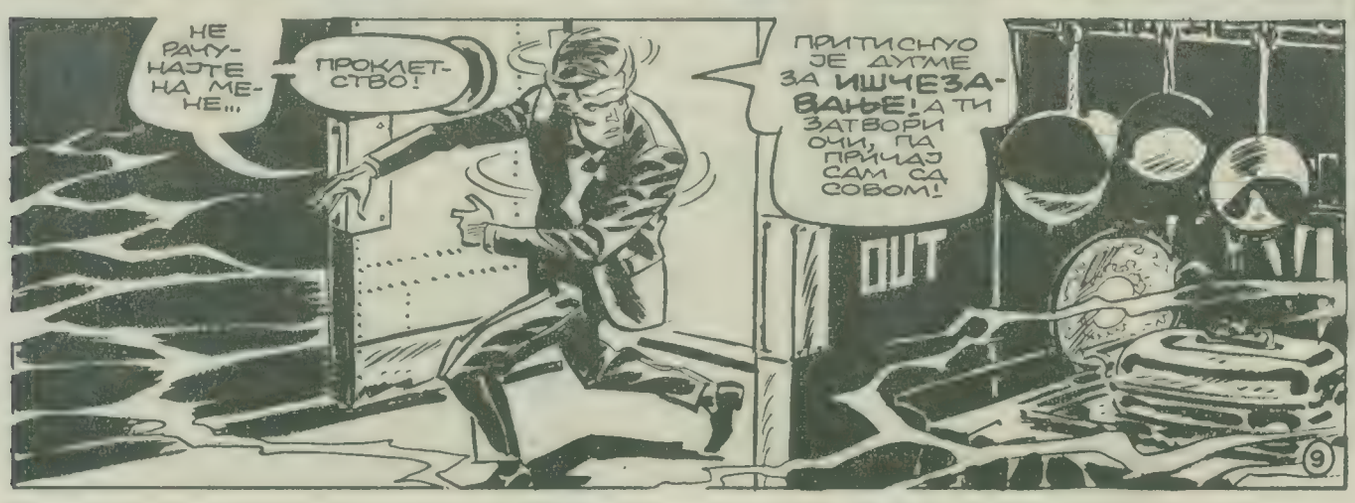

ХМ... ГА, НЕ БИ ТРЕБАЛО ДА СЕ ЖАЛИМ! РАДИТИ ЗА ЊЕГА НИЈЕ УВЕК ЛАКО, АЛ' НИЈЕ НИ ДОСАДНО!
ШТО СЕ ТОГА ТИЧЕ, НЕШТО СУ МИ СУМЊИВЕ ОНЕ ТРИ ГОРИЛЕ ПРЕД МУЗЕЈОМ!
NEW YORK HISTORICAL SOCIETY
НЕШТО ЈЕ УБАЦИО У ОНАЈ АУТОМОБИЛ! КАО ДА ЈЕ...
БОМБА!
БУУУУУМ!
ЈЕДАН ПОБЕЖЕ КА МЕТРОПОЛИТЕНУ, А ОСТАЛИ КА ПАРКУ!
НЕ МОГУ ИХ СВЕ УХВАТИТИ, АЛ' МОГУ ДА ЗГРАБИМ БАР ДВОЈИЦУ...
...И ТО ОДМАХ!
СТАНИ, МАЈМУНЕ! ХОЋУ ДА РАЗГОВАРАМО!
ЗАР НЕ ВОЛИШ ПРИЈАТНО ГАСКАЊЕ, А?

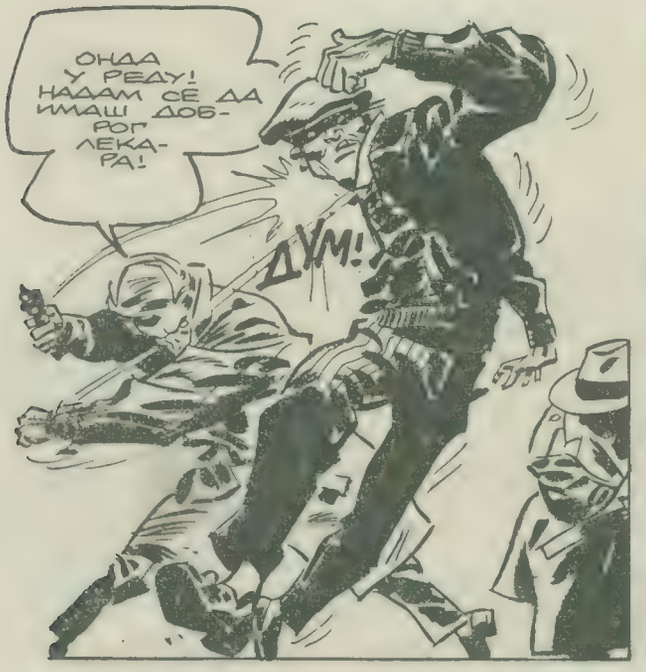

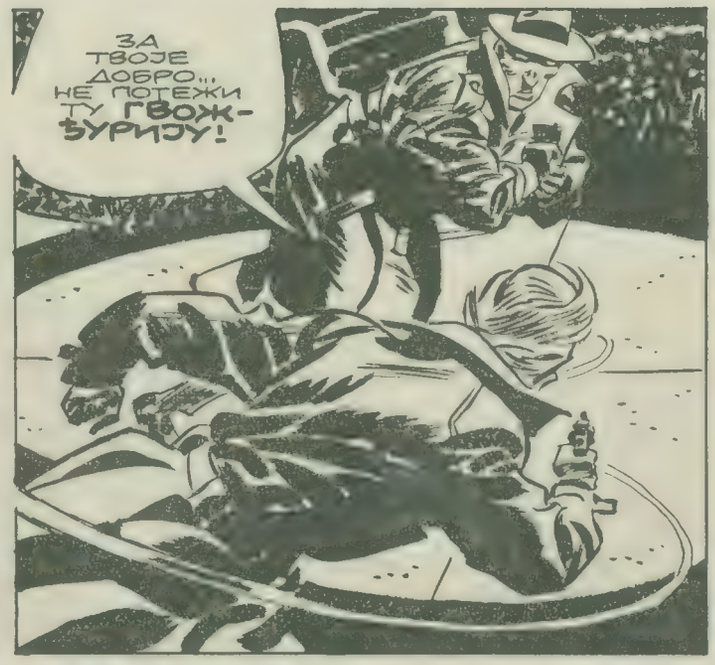

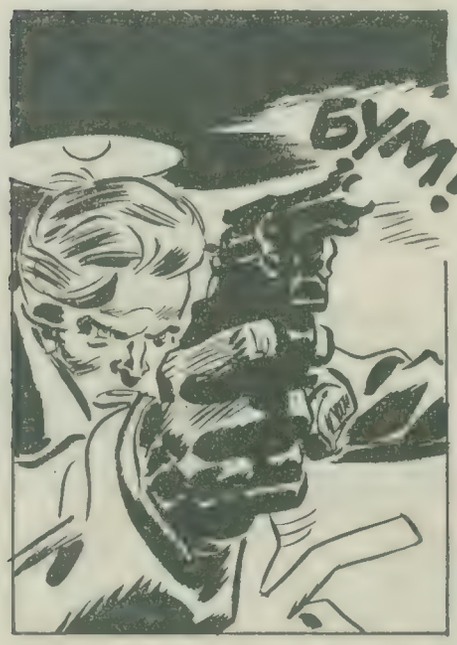

ТРЕЋИ ЈЕ ЗА ТО ВРЕМЕ СТИГАО ДО МЕТРОА НАДАЈУЋИ СЕ ДА ЈЕ НА СИГУРНОМ...

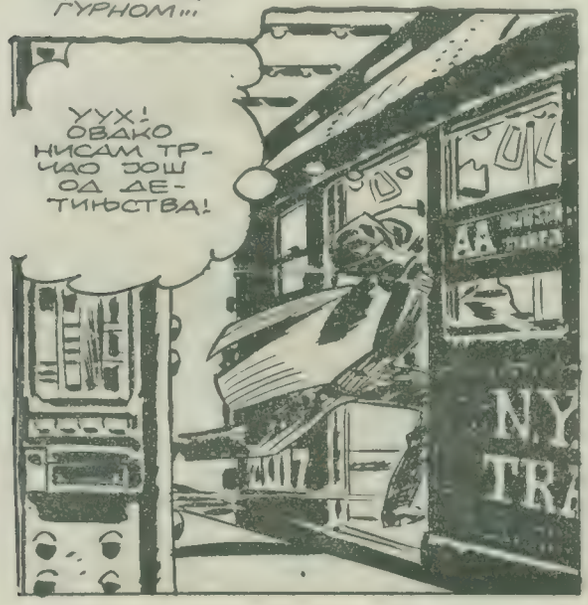

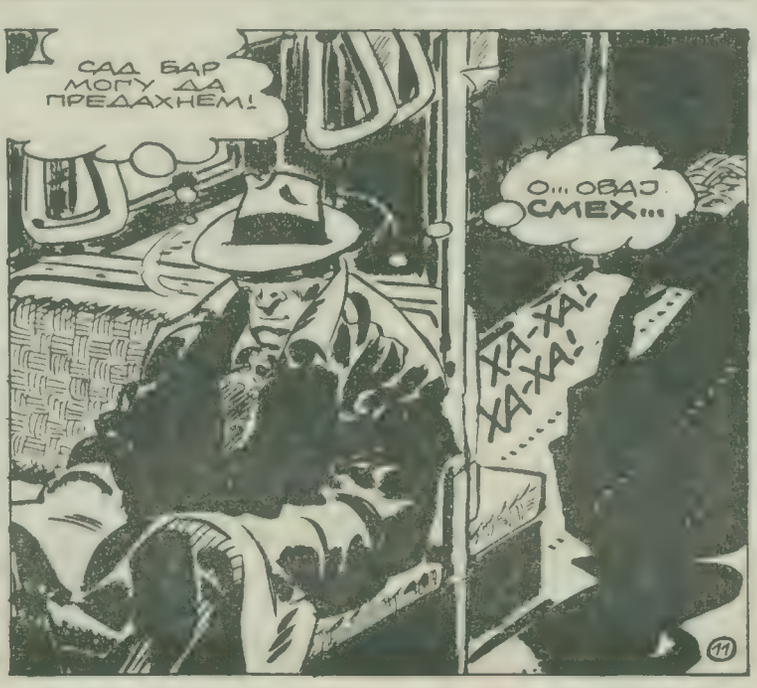

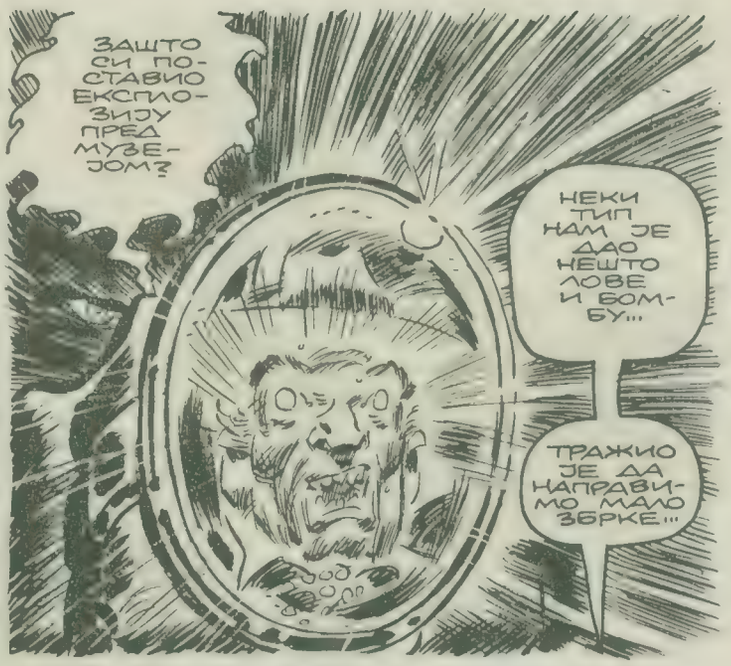

А НА МЕСТУ ЗНАНОМ САМО НЕКОЛИЦИНИ ОДАБРАНИХ...

НА СТАНИЦИ...

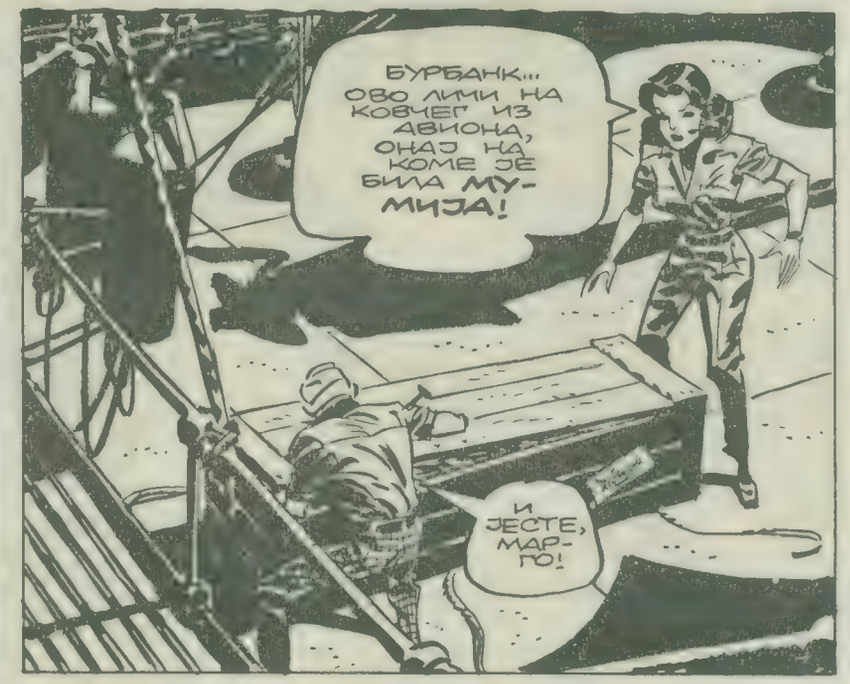

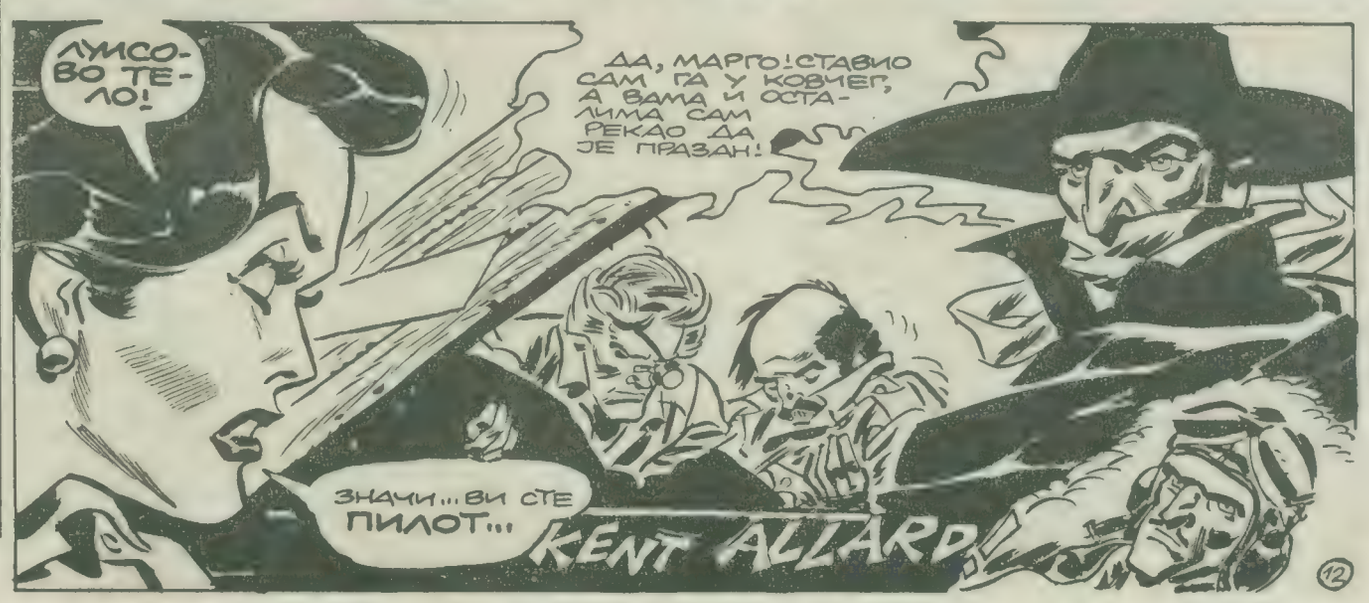

12

ЈЕСТЕ ЛИ ОБАВИЛИ ЗАДАТАК, БУРБАНК?
АНАЛИЗИРАО САМ ЛИСОВУ КРВ... НИЈЕ УДАВЉЕН! ОТРОВАН ЈЕ НЕКОМ ВРСТОМ КУРАРА КОЈИ КОРИСТЕ ОДРЕЂЕНА ПЛЕМЕНА!

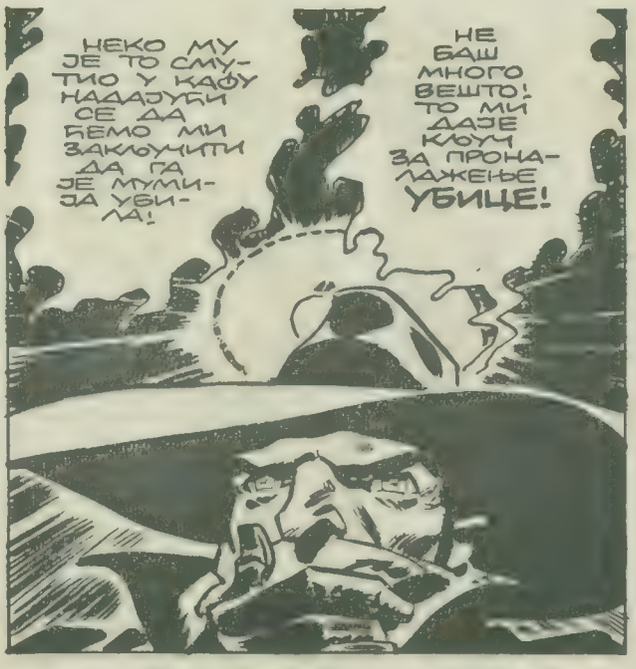
НЕКО МУ ЈЕ ТО СМУТИО У КАФУ НАДАЈУЋИ СЕ ДА ЋЕМО МИ ЗАКЉУЧИТИ ДА ГА ЈЕ МУМИЈА УБИЛА!
НЕ БАШ МНОГО ВЕШТО! ТО МИ ДАЈЕ КЉУЧ ЗА ПРОНАЛАЖЕЊЕ УБИЦЕ!

Сат касније, у музеју...

ПРОФЕСОРЕ ЗЕЈН! ДА ЛИ САМ ЈА ХАРИ ВИНСЕНТ... ПРИЈАТЕЉ МАРГО ЛЕЈН!
ГЂИЦА ЛЕЈН! ЗАИСТА ЧАРОБНА ДЕВОЈКА!
ЗАМОЛИЛА МЕ ЈЕ ДА ВАС ПОТРАЖИМ!

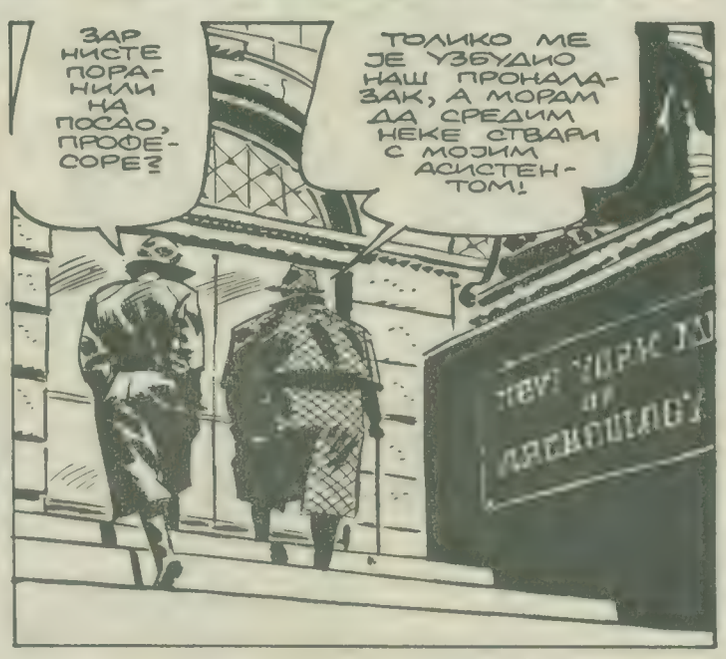
ЗАР НИСТЕ ПОРАНИЛИ НА ПОСАО, ПРОФЕСОРЕ?
ТОЛИКО МЕ ЈЕ УЗБУДИО НАШ ПРОНАЛАЗАК, А МОРАМ ДА СРЕДИМ НЕКЕ СТВАРИ С МОЈИМ АСИСТЕНТОМ!

Изненада, тишина је прекинута и...

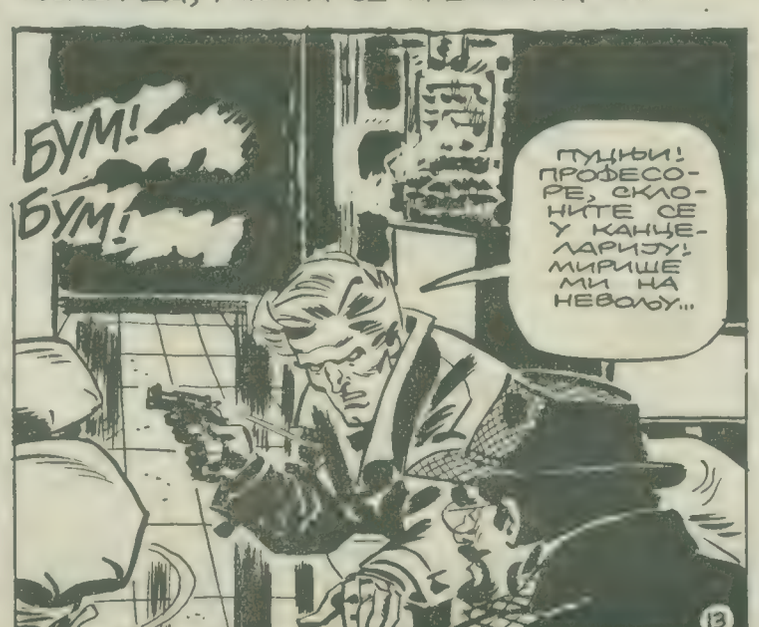

Хари је појурио мрачним ходницима, а онда...

СТРАЖАРУ! ЈЕСТЕ ЛИ ВИ ПУЦАЛИ?
ДА... САСУО САМ МУ ЦЕО ПИШТОЉ И НИШТА! ЕНО ГА ТАМО!
МУМИЈА! ЛИЧИ НА САБЛАСТ... СРЕЋОМ ТЕ МЕ МАМА НИЈЕ ВАСПИТАЛА ДА ВЕРУЈЕМ У ДУХОВЕ!
ЕЈ, ТИ, ШТО СИ ПОБЕГАО ИЗ ФАБРИКЕ ЗАВОЈА! РУКЕ УВИС!
НЕЋЕШ, ЈЕ ЛИ? Е ОНДА ЋУ МАЛО ДА ВЕЖБАМ ГАЂАЊЕ У МЕТУ!
БУМ!
БУМ!
ЛЕПО ВИДИМ ЗРНА КАКО ГА ПОГАЂАЈУ...
...А ОН И ДАЉЕ СТОЈИ!
БУМ!
БУМ!
БУМ!
ДУМ!
УУУХ!
ТРАС!

14

Минут касније, у професоровој канцеларији...
ВИ СТЕ, ВИНСЕНТЕ?
МУМИЈА! ЖИВА! ТО ЈЕ НЕМОГУЋЕ!
М... МОЛИМ ТЕ! ОДВЕШЋУ ТЕ НАЗАД У ХРАМ!
ЦАНГРР!
КАСНО, СЕНКО!
НИСАМ ОЧЕКИВАО ДА ЋЕ СЕ УВИЦА НОЋАС ПОЈАВИТИ, МАРГО! АЛИ, НЕ БОЈ СЕ... ПЛАТИЋЕ ЗА СВОЈЕ ЗЛОЧИНЕ!
АААХ!

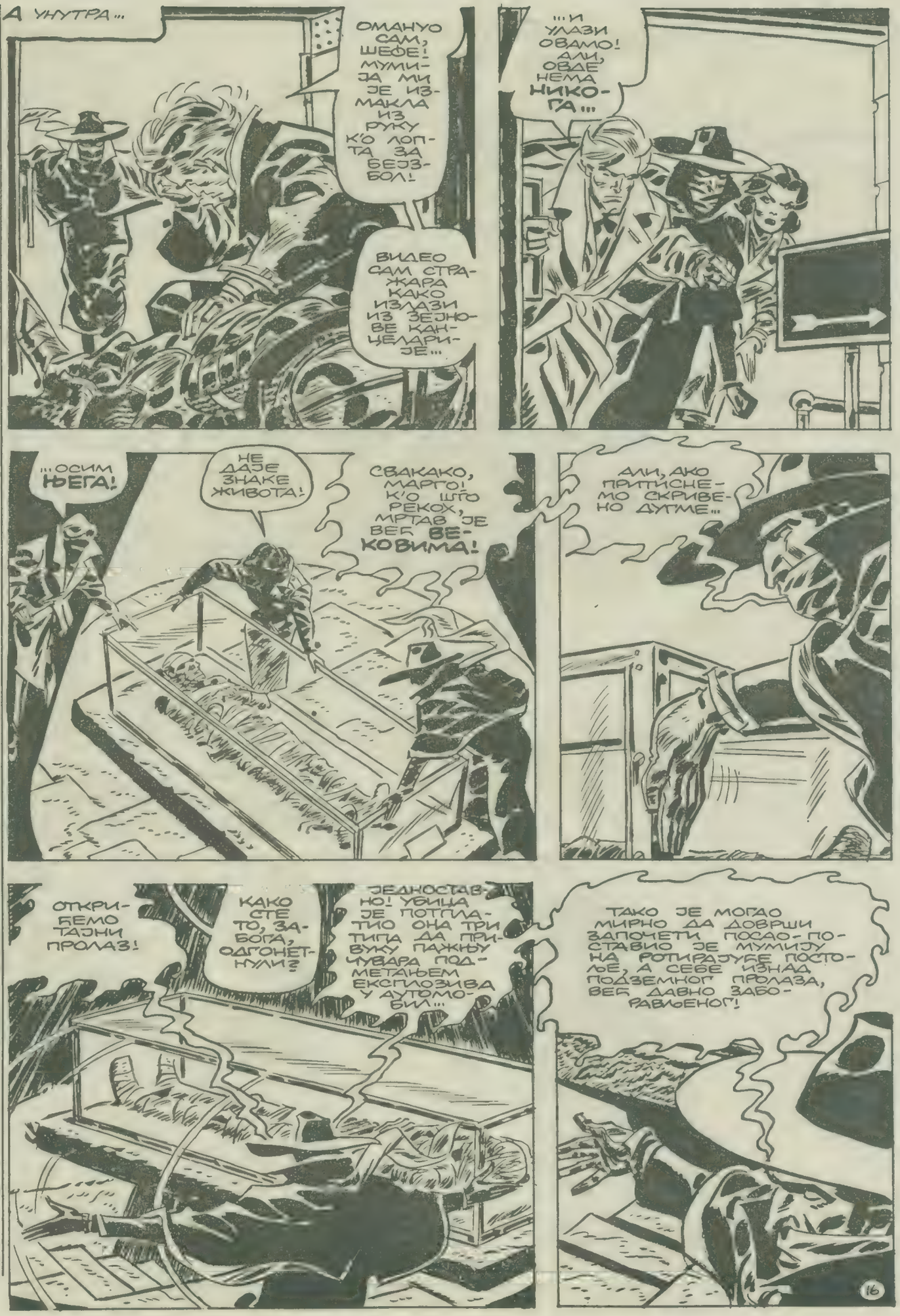
А УНУТРА...
ОМАНУО САМ, ШЕФЕ! МУМИЈА МИ ЈЕ ИЗМАКЛА ИЗ РУКУ К'О ЛОПТА ЗА БЕЈЗБОЛ!
ВИДЕО САМ СТРАЖАРА КАКО ИЗЛАЗИ ИЗ ЗЕЈНОВЕ КАНЦЕЛАРИЈЕ...
...И УЛАЗИ ОВАМО! АЛИ, ОВДЕ НЕМА НИКОГА...
...ОСИМ ЊЕГА!
НЕ ДАЈЕ ЗНАКЕ ЖИВОТА!
СВАКАКО, МАРГО! К'О ШТО РЕКОХ, МРТАВ ЈЕ ВЕЋ ВЕКОВИМА!
АЛИ, АКО ПРИТИСНЕМО СКРИВЕНО ДУГМЕ...
ОТКРИЋЕМО ТАЈНИ ПРОЛАЗ!
КАКО СТЕ ТО, ЗАБОГА, ОДГОНЕТНУЛИ?
ЈЕДНОСТАВНО! УБИЦА ЈЕ ПОТПЛАТИО ОНА ТРИ ТИПА ДА ПРИВУКУ ПАЖЊУ ЧУВАРА ПОДМЕТАЊЕМ ЕКСПЛОЗИВА У АУТОМОБИЛ...
ТАКО ЈЕ МОГАО МИРНО ДА ДОВРШИ ЗАПОЧЕТИ ПОСАО - ПОСТАВИО ЈЕ МУМИЈУ НА РОТИРАЈУЋЕ ПОСТОЉЕ, А СЕБЕ ИЗНАД ПОДЗЕМНОГ ПРОЛАЗА, ВЕЋ ДАВНО ЗАБОРАВЉЕНОГ!

ОДЛУЧИО ЈЕ ДА УБИЈЕ ПРОФЕСОРА ЗЕЈНА У ЗОРУ! АЛИ, ПОШТО ЈЕ ПРОФЕСОР ДОШАО ВЕЧЕРАС, ХТЕО ЈЕ ДА ИСКОРИСТИ ПРИЛИКУ!
БИЛО ЈЕ ПУНО СВЕДОКА, А УПРАВО МУ ЈЕ ТО ТРЕБАЛО!

ЈОШ НАМ НИСТЕ РЕКЛИ КАКО И ЗАШТО?
ТИШЕ, ХАРИ! ЧУЈЕМ НЕКЕ КОРАКЕ У ПРОЛАЗУ!

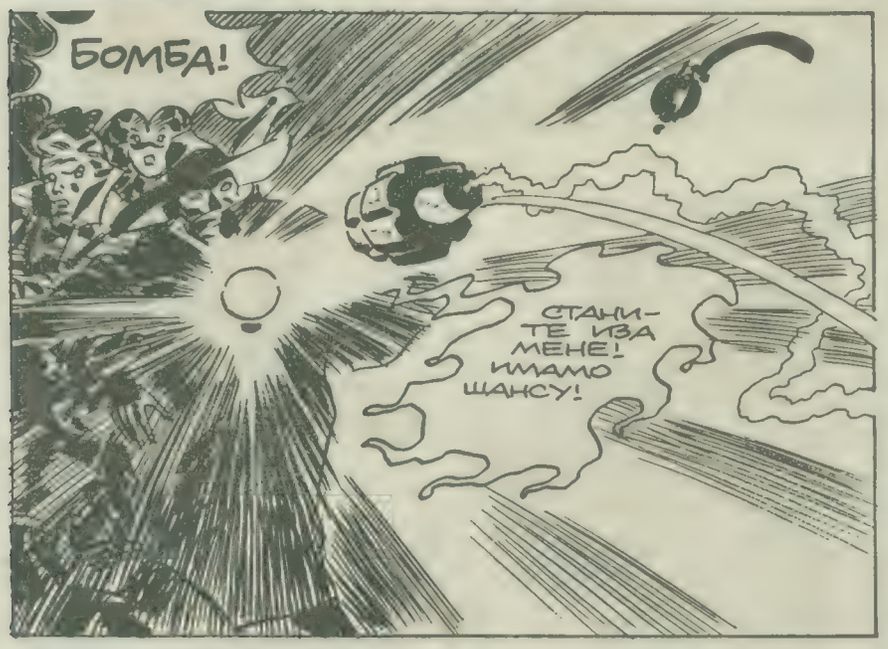
БОМБА!
СТАНИТЕ ИЗА МЕНЕ! ИМАМО ШАНСУ!

ИЗНЕНАДА, У СЕНКИНОЈ ПЕСНИЦИ ПОЈАВИО СЕ АУТОМАТСКИ ПИШТОЛО...

ЊЕГОВИ НЕПОГРЕШИВИ ХИЦИ СКРЕНУЛИ СУ ПУТАЊУ СМРТОНОСНОГ ПРОЈЕКТИЛА КА МРАЧНОМ ХОДНИКУ...

И, ПРОЈЕКТИЛ СЕ СКОТРЉАО НИЗ СТЕПЕНИЦЕ...
17

СНАЖНА ЕКСПЛОЗИЈА ЗАТРЕСЛА ЈЕ МУЗЕЈ ИЗ ТЕМЕЉА...

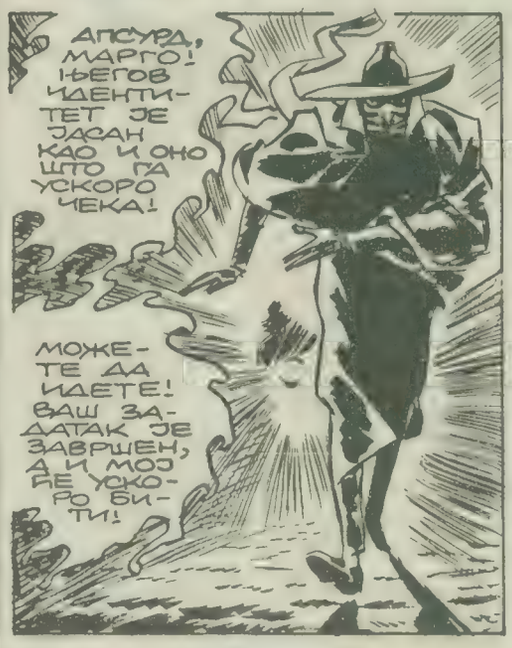
АПСУРД, МАРГО! ЊЕГОВ ИДЕНТИТЕТ ЈЕ ЈАСАН КАО И ОНО ШТО ГА УСКОРО ЧЕКА!
МОЖЕТЕ ДА ИДЕТЕ! ВАШ ЗАДАТАК ЈЕ ЗАВРШЕН, А И МОЈ ЋЕ УСКОРО БИТИ!

У СКЛАДИШТУ НА ПОСЛЕДЊЕМ СПРАТУ ЗГРАДЕ МУЗЕЈА...

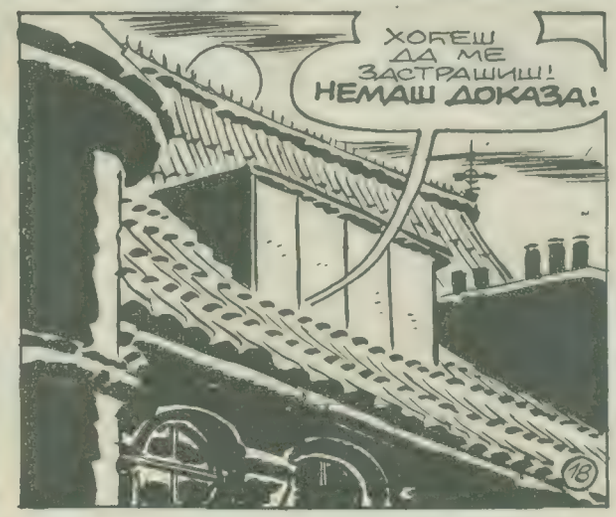

ДОКАЗ ЈЕ ИНДИЈАНАЦ КОГА СИ ПЛАТИО ДА ПРЕРУШЕН У МУМИЈУ ОДГЛУМИ ОНДА НАПАД У ХРАМУ МАЈА!
ГДЕ СИ?

ДОКАЗ ЈЕ ДА СИ ОТРОВАО ЛУИСА! ДА БИ СКРЕНУО ПАЖЊУ, НАПАО СИ ХАРИЈА ВИНСЕНТА ТАКО ДА ЈЕ ЗЕЈН ДЕЛОВАО КАО ЈЕДАН ОД МНОГИХ!
НЕ МОЖЕШ МИ НИШТА!

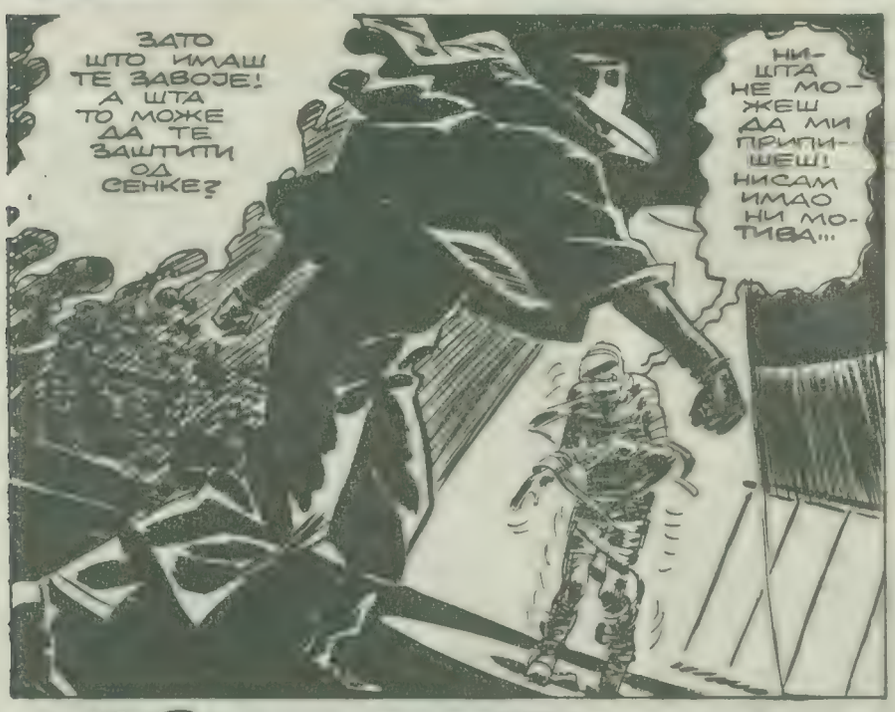
ЗАТО ШТО ИМАШ ТЕ ЗАВОЈЕ! А ШТА ТО МОЖЕ ДА ТЕ ЗАШТИТИ ОД СЕНКЕ?
НИШТА НЕ МОЖЕШ ДА МИ ПРИПИШЕШ! НИСАМ ИМАО НИ МОТИВА!!!

МОТИВИ? САМО ЗА СЕБЕ СИ ЖЕЛЕО СВУ СЛАВУ ОКО ОТКРИЋА МУМИЈЕ!

ТАЧНО...
МЕК МАСТЕРС!
ЗЕЈН ЈЕ ВЕЋ СТАР! ОТКРИЋЕ МУМИЈЕ НИШТА НЕ БИ ДОПРИНЕЛО ЊЕГОВОЈ КАРИЈЕРИ!

БУДИ СПРЕМАН ДА СЕ ПРЕДАШ ВЛАСТИМА!
НЕЋУ!

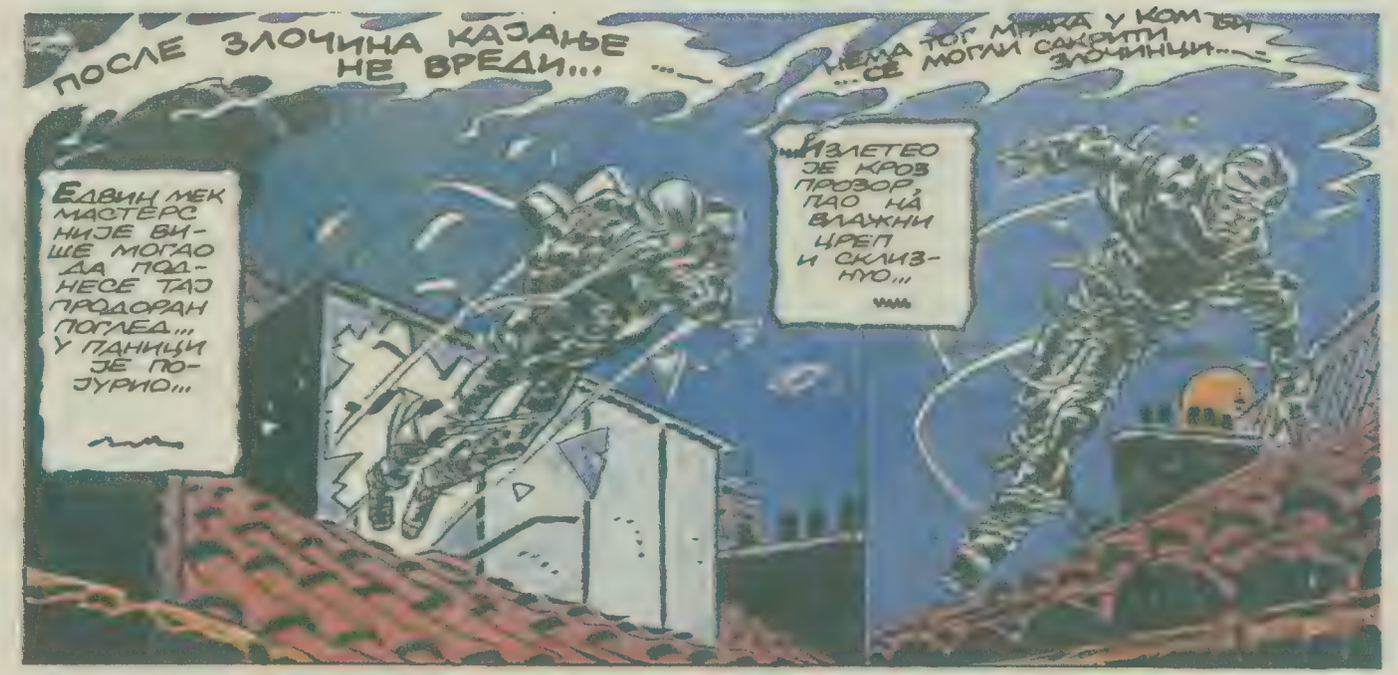
ПОСЛЕ ЗЛОЧИНА КАЈАЊЕ НЕ ВРЕДИ...
...НЕМА ТОГ МРАКА У КОМ БИ СЕ МОГЛИ САКРИТИ ЗЛОЧИНЦИ...
ЕДВИН МЕК МАСТЕРС НИЈЕ ВИШЕ МОГАО ДА ПОДНЕСЕ ТАЈ ПРОДОРАН ПОГЛЕД... У ПАНИЦИ ЈЕ ПОЈУРИО...
...ИЗЛЕТЕО ЈЕ КРОЗ ПРОЗОР ПАО НА ВЛАЖНИ ЦРЕП И СКЛИЗНУО...

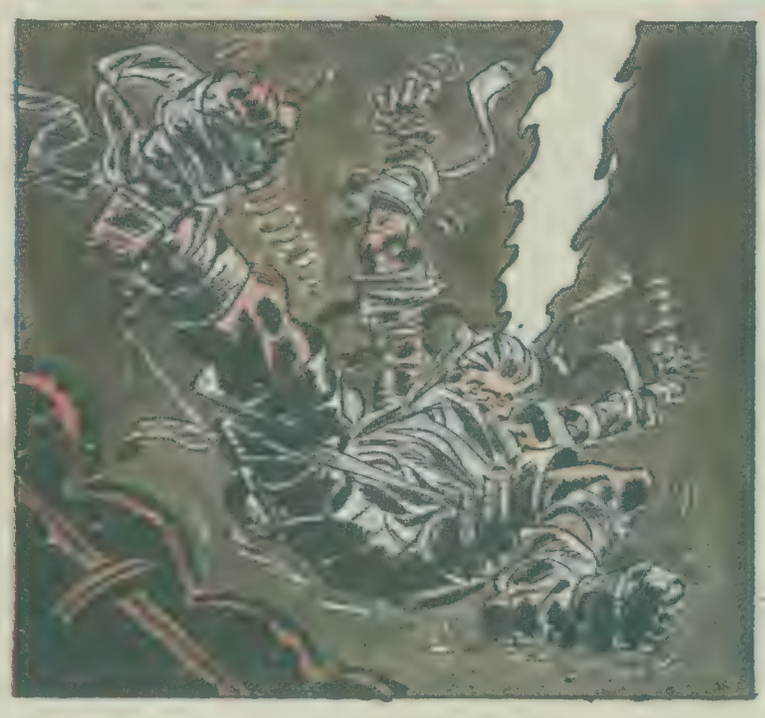

ТОГ ХЛАДНОГ ПРАСКОЗОРЈА МЕК МАСТЕРСА СНАШЛА ЈЕ ГОРКА СУДБИНА...

ПОУЧНИКИ ЗАБАВНИК

КЕСЕ ЗА ВЕШ

Узмите комад тканине ширине 30–40 cm, дужине 1–1,20 m. Порубите тканину са све четири стране. (црт. 1).

Од тканине друге боје исеците прво слово имена онога чија ће кеса бити. Слово обрубите по ивицама концем за вез или танком вуницом као на црт. 2. Зашијте затим слово као на црт. 3, а онда платно пресавијте тако да слободно остане 10–15 cm (црт. 4) па прошијте по цртицама. Са једне стране немојте прошивати, ту треба да остане отвор за убацивање прљавог веша. На кесу зашијте петљице и дугмад као на црт. 5 и кесу закачите за пластичну вешалицу.

Кесу можете и да зашијете директно за вешалицу тако да не морате ушивати петљице и дугмад. Осим тога, можете да је направите и од неке мушеме или најлонске фолије одговарајуће ширине.

Кесе за веш окачите у купатилу. Било би згодно да сваки члан породице има своју или да направите заједничке за бели веш који се искувава, за шарени и за веш који се пере на руке.

Од брака из рачуна до Бартоломејске ноћи

ЗВЕЗДЕ СУ РЕКЛЕ: УСПЕЋЕТЕ!

Катарина Медичи, удовица краља Анрија II, осећала се спремном и довољно снажном да се освети за све године понижавања на француском двору

Графица Фјески тихо покуца на врата краљичине собе и пре него што уђе осврну се низ ходник. Иако никог није видела, добро је знала да су доушници војвода од Гиза скривени ту негде и да мотре на одаје Њеног величанства.

За столом на средини собе седела је краљица Катарина Медичи и читала неки документ. Док је прилазила столу, графица је приметила да је бледо краљичино лице мало живнуло.

– Најзад си стигла! Да ли си се срела с њим? Шта је рекао?

– Да, Ваше величанство, послао вам је поруку – рече графица пружајући јој парче савијене хартије. Краљица га је готово отела из њених руку.

Гледајући је како зажарених очију чита поруку, графица Фјески готово да осети сажаљење. Била је једина права пријатељица краљици Катарини и добро је знала сву њену несрећу. Већ са четрнаест година Катарина Медичи морала је да напусти родну Фиренцу и уда се за француског краља Анрија II (1519–1559). Био је то брак из рачуна. За двадесет шест година заједничког живота краљ никада није имао лепу реч за њу. Отворено ју је варао са Дијаном де Поатје, па се на сав глас причало да је Дијана заправо краљица Француске.

Увек у сенци

Када је 1559. године Анри II умро од ране задобијене на витешком турниру, на престо је ступио његов син Франсоа II. Наде краљице Катарине да ће најзад изаћи из сенке брзо су се распршиле: Франсоа се оженио шкотском краљицом Маријом Стјуарт, нећаком војводе од Гиза. Млади краљ био је толико очаран Маријином лепотом да јој је све жеље испуњавао без поговора. А њеним жељама управљали су њени рођаци – војвода Франсоа и кардинал од Лорене.

Поново потиснута, Катарина се осећала усамљено на француском двору. Поред графице Фјески, један од неколицине пријатеља био јој је и кнез Франсоа де Вандом. Њихова сентиментална веза одавно је трајала, још за живота краља Анрија. У почетку је Катарина желела једино да се освети мужу, али убрзо се осећала још пониженијом. Анри II не само да није показивао љубомору него му је све то било смешно – сматрао је, и говорио, да тако непривлачна жена као што је краљица никако не може да нађе љубавника.

Временом је Катарина схватила да се заљубила у кнеза. Годинама запостављана, ласкало јој је што и он, привлачан и млад човек из угледне куће Бурбона, гаји иста осећања. Био је обузет краљицом, њеном духовитошћу, културом, можда и меланхолијом жене којој љубав никада није узвраћена.

Графица Фјески била је убеђена да су његова осећања према краљици искрена. Зашто би се иначе упуштао у све то са женом која је била омражена на француском двору. Говорило се да је лукава, немилосрдна, да воли да сплеткари. То је било тачно, размишљала је графица, али да није била таква ко зна шта би се догодило с њом. Њени најљући непријатељи, војводе од Гиза, били су још већи сплеткароши. Кад би сазнали за везу краљице и кнеза, Вандом би био погубљен.

Иако је све то знао, кнез је пристао да се састане са краљицом, што јој је вероватно и написао у поруци коју јој је донела графица Фјески. Катарина Медичи изгледала је бескрајно срећна док је савијала тек прочитано писмо, а онда се нагло уозбиљила:

– Нико те није видео док си долазила? Проклети шпијуни... Ни као удовица немам мира од њих. Војводе од Гиза на све су спремни, чак су и мог сина окренули против мене... Морам да видим Вандома – најзад се окренула према графици. – Иди и реци му да ћу га ноћас чекати у твојој соби. – Размишљала је: кад се вечерас нађе са кнезом, открије му своје планове и замолити га да и он учествује у њима.

Мораш ми помоћи!

Увече, у соби графице Фјески, кнез се састао са краљицом. Учинила му се лепшом него икада. Срећна што га види, Катарина је заборавила на све. Међутим, само неколико тренутака касније опет се осећала спремном и снажном да се свима освети за године понижавања. Ако Вандом пристане да јој помогне, ваљда ће јој најзад поћи за руком да отера са двора војводе од Гиза. То је желела пуних двадесет шест година.

– Франсоа, мораш ми помоћи. Мораш ме повезати са кнезом Кондеом – рекла му је.

Вандом је био запрепашћен: док ју је слушао, није могао да верује да је то она иста, мирна и кротка Катарина коју је познавао. Сетио се дана када ју је први пут видео како понизно промиче ходником Лувра. А сада...

Знао је ко је кнез Конде: иако тврди да је католик, прича се да се тајно састаје са протестантима, чак и са адмиралом Колињијем, њиховим вођом. Због тога је дошао у отворени сукоб са војводама од Гиза који су заступали тврду католичку линију.

Кнезу Вандому било је и те како јасно шта значи супротставити се војводама од Гиза, али док је слушао Катарину, све више му се допадао њен лукави план: он треба да стане између католика и хугенота и, под изговором да жели да спречи сукобе, помогне хугенотима да ојачају и постану утицајнији. Ако то постигне, размишљала је Катарина, хугеноти ће јој се одужити. Омогућиће јој да најзад завлада Француском као права краљица.

Напољу је свитало када су се растали. Пре него што је кренула у своје одаје, Катарина шапну Вандому: – Ноћас у исто време опет дођи овде...

Још под утиском протекле ноћи, Катарина је дуго седела поред прозора у својој соби. Није имала мира.

Пре више година из Фиренце је довела Рената Ружера и ставила га под своју заштиту. Веровала је да Ренато уме да прориче будућност верујући у звезде па му се, пре него што би ишта започела, обраћала за савет. То је урадила и сада.

Неколико дана касније позвала га је и упитала шта звезде кажу о њеном плану.

Видећи да је Ренато неуобичајено забринут, упорно је

Илустровао: Зоран Миладиновић

наваљивала да ништа не сме да јој прећути. Признао је:

– Ваше величанство, учинио сам што сте рекли. Успећете али то неће бити тако скоро. Много ће година проћи, много ће крви протећи док не победите непријатеља. Али, човек кога волите и који ће вам помоћи неће то дочекати. Погинуће...

Краљица је осетила како је нешто стеже у грудима. Покушавала је да убеди себе како се Ренато можда преварио, што се дешавало, како звезде лажу. Да ли је требало да Вандома увуче у све то? Кад га следећи пут види, зарекла се, казаће му да се одмах склони што даље, најбоље у Мулен, мада је то значило да се више неће виђати.

Ваше величанство, књез је ухапшен

Неколико дана касније грофица Фјески најавила је краљици посету војводе од Гиза. Док је гледала како надмено улази, Катарину је опет стегло у грудима.

– Величанство, морам да вам саопштим да је књез Вандом ухапшен на путу за Мулен – рекао је.

– И само због тога прекинули сте ме у јутарњој молитви – одговорила је сталожено. Лице јој је било савршено мирно.

Зар је могуће да су ме шпијуни тако лоше обавештавали о њеној вези са Вандомом, питао је војвода збуњен њеним понашањем. Брзо је прекинуо непријатну тишину:

– Књез је оптужен за велеиздају и бачен у тамницу. Краљ, ваш син, жели да га пошаље у Бастиљу, али најпре би хтео да чује ваше мишљење.

Краљица мајка изненађено погледа војводу.

– Мој син, краљ, ни до сада ме није питао за мишљење. Ако је књез крив, затворите га – успела је да сачува присебност.

Војвода је изашао уверен да је краљица невина и да су све оптужбе против ње лажне.

Кад је затворио врата, Катарина је стајала неколико тренутака као одузета а онда се, јецајући, бацила на кревет. Њене молитве нису више биле упућене Богу, већ њему, Вандому; молила је да јој опрости. Да је било шта признала, њему не би помогла, само би упропастила и себе и своју децу.

Сатима је плакала као дете. Када је устала, лице јој је било ледено. Такво је било и неколико дана касније када су јој саопштили да је књез Вандом умро док су га мучили не би ли одао имена саучесника. Такво је било и тринаест година касније, у ноћи 24. августа 1572, на Светог Бартоломеја, кад је у јеку верско-грађанског рата између католика и протестаната наређена покољ хугенота. Та ноћ остала је у историји и забележена као Бартоломејска ноћ или Париска крвава свадба. Катарина Медичи живела је до 1589. године.

М. Д.

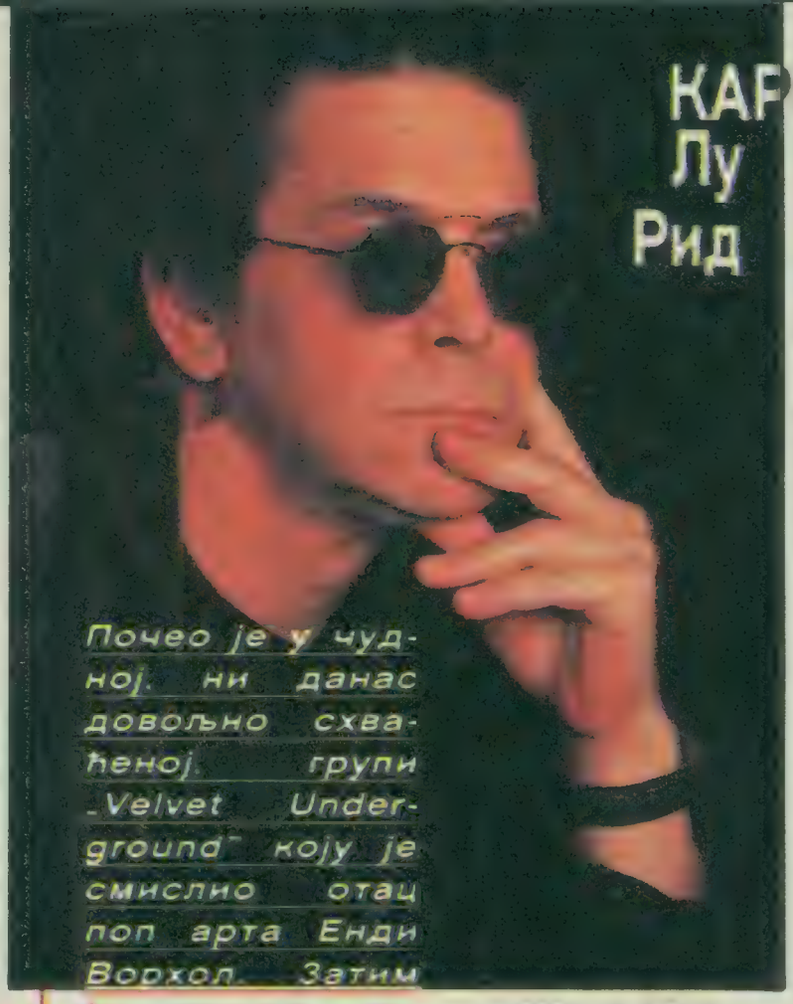

КАРИЈЕРЕ: Лу Рид

Почео је у чудној, ни данас довољно схваћеној групи „Velvet Underground" коју је смислио отац поп арта Енди Ворхол. Затим је кренуо самостално и за 26 година, колико је на сцени, снимио исто толико албума. Шест са „Velvet Underground" и двадесет самостално. Последњи је изашао фебруара ове године и зове се „Magic And Loss"

ПЕСМЕ ЗА ДОКА И РИТУ

Лу Рид је данас далеко од имица рокенрол животиње, како су га некада звали. Један од најцењенијих америчких музичара, у продавницама му се управо појавила књига поезије „Between Thought And Expression" а недавно је интервјуисао чехословачког премијера Вацлава Хавела и америчког књижевника Хјуберта Селбија. Нова плоча коју је објавио стиже после трогодишње паузе и спада у такозване концептуалне албуме где су све песме посвећене једној теми. Овог пута тема је туга. Плоча је посвећена композитору Доку Помусу и новој пријатељици Рити који су обоје умрли од рака плућа.

– Не желим више да правим плочу са 14 или 15 различитих песама – каже Лу Рид. – Определио сам се за једну тему која се кроз албум потпуно истражи. Песме на овој плочи су повезане, прича има свој почетак, средину и крај. Прва песма зове се „What's Good" и плоча почиње са њом. Када сам је написао, знао сам какве ће бити и остале. Мислим да је ова плоча, као и претходна „Songs for 'Drella" коју сам урадио са Џоном Кејлом и посветио је преминулом Ендију Ворхолу, нека врста поклона слушаоцима. Животна лекција како се суочити са губитком неког драгог. Наравно, помаже само оном слушаоцу који има неко животно искуство и није намењено девојчицама. Од њих троје, којима су плоче посвећене, могло је толико тога да се научи. О новој плочи размишљам као отвореној и ведрој јер показује како се из нечег тако трагичног извлачи позитивна емоција. И у таквој ситуацији постоји нека магија која ствари чини другачијима, магија која омогућава да се суочиш са таквом стварношћу. Радећи ову плочу осећао сам се као да имам пријатеља са којим могу да разговарам.

„Magic and Loss" је врхунац свега што сам покушао да постигнем, свих грешака које сам направио. На албуму је и песма „Warrior King" која говори о мом бесу због тога што болест полако уништава моје пријатеље. Био сам немоћан, заиста ништа нисам могао да урадим. Болест сам осећао као личност, а себе као ратничког краља који је једини изгледао довољно јак да победи тако снажног непријатеља као што је болест. Али, тај бес који ме обузимао није био добар јер је могао да се окрене против мене. Било шта да сам урадио није могло да измени ствари. Ако у себи носиш бес, он ће изменити твоје ставове. Од тога се мора побећи јер доноси ноћне море и зато следећа песма на плочи „Harry's Circumcision" говори о томе како бес може да те усмери у погрешном правцу.

Последња песма на плочи, уједно и насловна, обједињује претходне, као епилог у књизи, и зато јој је Лу Рид посветио највише пажње.

– Било је тешко написати је јер сам знао да ћу упропастити целу плочу ако она лоше испадне. О тој песми размишљао сам много пре него што сам покушао да је ставим на папир. Особа сам која не ради добро под притиском, за писање се дуго припремам.

Када прође прва инспирација, што је увек врло забавно, почиње прави посао. Како склопити речи да бих рекао баш оно што желим. Увек сам се трудио да створим слике које се брзо схватају. Када чујеш плочу, желим да одмах имаш слику. Ако је немаш, значи да је текст лош. Зато и мислим да је уметност најважнија ствар у животу. Уметност уздиже ствари до границе где могу да се нађу прави примери величине. То сам покушао да урадим и овом плочом. Није ми било важно да у првом плану буде Лу Рид.

МУЗИЧКА ПОШТА

Драги Забавниче,
Када је рођен Брет Мајкелс, певач групе „Poison"? (без потписа)

Његов рођендан је 15. марта а године крије као да није хевиметалац.

●●●

Драги Забавниче,
Желела бих да напишеш биографију и дискографију групе „Faith No More".
Биља из Новог Сада

Басиста Били Гоулд и Роди Ботум, пијаниста школован на класичној музици, решили су 1980. да оснују групу. Придружио им се бубњар Мајк Бордин који је био заинтересован за афричке ритмове. Повремено им се придруживао гитариста Џим Мартин, а касније је постао стални члан. Певача никако нису могли да нађу тако да су на својим редовним наступима у клубовима позивали неког из публике ко је наступао само то вече. На том месту затим се усталио Чак Мозли са којим су 1985. снимили први албум „Faith No More" на коме су спојили фанк и хеви метал звук и постигли одређену популарност на америчким студентским радио-станицама.

На другој плочи из 1987. „Introduce Yourself" комбиновали су рап и хеви рок стилове и захваљујући томе постали су познати и ван Америке. У то време певач Мозли је својим суманутим понашањем на сцени почео да нервира остале чланове па су га половином 1988. отпустили из групе. На његово место дошао је Мајк Патон. Сарадња је 1989. обележена трећом плочом „The Real Thing" и то је њихова прва плоча која се продала у милионском тиражу. Потом су само за енглеско тржиште објавили концертну плочу „Live at the Brixton academy" (1991).

НАСЛЕДСТВО БОБА МАРЛИЈА

ХИТ ХИТ ХИТ

После десет година коначно је завршен судски спор између породице Боба Марлија и корпорације МСА. Право на његову заоставштину добила је Марлијева удовица Рита, деца Седела, Зиги и Стиви, као и Крис Блеквел, власник дискографске куће „Исланд". Они ће убудуће зараду од продаје Марлијевих плоча контролисати преко фирме „Боб Марли фаундејшн" коју су недавно основали. Марли из веза са другим женама има још петоро деце и свако од њих ће после одлуке суда добити по милион долара.

ИЗЈАВА НЕДЕЉЕ:

„У срцу сам социјалиста, у новчанику капиталиста."

Марк Алмонд

BLACK OR WHITE

I took my baby
on a saturday bang
boy is that girl with you
yes we're one and the same
now I believe in miracles
and a miracle
has happened tonight
but, If you're thinkin'
about my baby
It don't matter if you're
black or white

They print my message
in the saturday sun
I had to tell them
I ain't second to none
and I told about equality
and it's true
either you're wrong
or you're right

I am tired of this devil
I am tired of this stuff
I am tired od this business

sew when the
going gets rough
I ain't scared of
your brother
I ain't scared of no sheets
I ain't scared of nobody
girl when the
going gets mean
Protection for gangs,
clubs and natlons
causing grief in
human relations
it's a turf war
on a global scale
I'd rather hear both sides
of the tale
see, it's not about races
just places
faces where your blood
comes from
is where your space is
I've seen the bright
get duller
I'm not going to spend
my life being a color
Don'te tell me you agree
with me
when I saw you
kicking dirt in my eye
I said if
you're thinkin'of
being my baby
It don't matter if you're
black or white

I said if
you're thinkin of
being my brother
it don'te matter if you're
black or white

It's black, it's white
it's tough for them
to get by
it's black, it's white

ТРАЖИЛИ СТЕ ПЕСМУ

Текст и музика: Мајкл Џексон и Бил Ботрел
Изводи: Мајкл Џексон

ЦРНО ИЛИ БЕЛО

Одвео сам моју драгу
на суботње чување
дечко, да ли је ова девојка
са тобом
да, ми смо једно, исти смо
сад верујем у чуда
и чуда
се десила вечерас
ако, ако мислиш
о мојој драгој
није битно да ли си
црн или бео
Објавили су моју поруку
На суботњем сунцу
морам ми рећи
да никоме нисам резерва
и рекох коју о
равноправности
и то је истина
час нам греши
или су у праву
Уморан сам од овог ђавола
Уморан од ових ствари
Уморан од овог посла
треба закрпити кад се
ствари
искомпликују
Не плашим се
твог брата
Не плашим се духова
Не плашим се ничег
драга кад ствари
крену по злу
Заштита за банде,
клубове и нације
изазива несрећу у
људским односима
гађачо се земљом
у општем смислу
Више волим да чујем
обе верзије те приче
Видиш, ствар није у расама
него у честима
Лицима одакле ти крв
долази
тамо је твој простор
Видео сам сјај
постиђа безличан
не желим да проведем
живот као боја
Не говори да се слажеш
са мном
кад видех како ми
бацаш прашину у очи
Рекох,
ако желиш да будеш
моја драга
није битно да ли си
црна или бела
Рекох,
ако желиш да будеш
мој брат
није битно да ли си
црн или бео
Црно је, бело је
њима је тешко
да то превазиђу
црно је, бело је

На путу за Гренланд, 3. фебруара 1943.

СУРОВА НОЋ НА АТЛАНТИКУ

Пет часова борили су се преживели са „Дорчестера" у леденој води. Од 930 особа које су се налазиле на броду море је прогутало 600

Велики конвој теретних бродова грабио је Атлантиком превозећи ратни материјал и војнике, помоћ Сједињених Америчких Држава савезницима у Европи. Бродови су пловили на растојању од десетак километара како би избегли торпеда са немачких подморница. Пратило их је неколико разарача и три наоружана брода америчке обалске straже – „Ескандба", „Команч" и „Тампа".

Само један од теретних бродова у конвоју – „Дорчестер" – превозио је око 700 војника. Ако се томе дода и 230 чланова посаде, на броду се налазило 930 људи.

Конвој је испловио из Стејтен Ајленда 16. јануара 1943. године. Одредиште је било Сковфјорд на Гренланду. Пут је водио водама северног Атлантика где су у то доба године шибали ветрови ваљајући големе таласе. Осим тога, немачке подморнице непрестано су крстариле и вребале плен.

И хладноћа је чинила своје: температура мора износила је два степена изнад тачке мржњења, а ваздуха једва два степена више.

Два торпеда у два часа

На „Дорчестеру", носивости око 5.000 бруто регистарских тона, служио је као ратни добровољац и тридесетогодишњи Дик Пајер из Мајамија на Флориди. Није ово био први конвој којим је превалио Атлантик. Додуше, буре и хладноћа које су га стално пратиле никако се нису уклапале у његов ранији живот у осунчаном Мајамију, али није се жалио, издржавао је. Једино се прибојавао немачких подморница.

Пајер је спавао у великој кабини са још осамдесетак морнара. Није била предвиђена за толико људи, али служила је. Посада је држала одећу уз узглавље.

У поноћ, 3. фебруара, Пајер је са момцима из кабине попио још по гутљај вискија, сви су сложно отпевали „Лаку ноћ, цуре" и убрзо утонули у сан. На броду су били будни само они који су обављали редовну дужност у поноћној смени.

Око два сата брод је потресла страховита експлозија. Торпедо немачке подморнице зарио се у бок „Дорчестера", а онда је уследио погодак још једног торпеда. Каб да је ударен неком огромном невидљивом шаком, „Дорчестер" се на трен нагнуо на леви бок, али се потом вратио у равнотежу.

У мрклом мраку бродске сирене су злокобно завијале. Оно чега су се сви највише плашили догодило се.

И тада су почели да се нижу призори који могу да се виде још само на филму. Иако су морнари обучавани како да се понашају у таквој прилици, сада је све то заборављено. Унезверени људи поскакали су из постеља и појурили у ходник према излазним вратима која су водила на палубу. Како је после експлозије нестало светла, газили су једни преко других очајнички настојећи да се докопају спасоносних врата.

Пајера је спасла прибраност. Како му се одећа налазила тик уз јастук, полако се обукао, сео и чекао. Чим су се урлици у ходнику утишали, знао је да је пут до палубе слободан. Био је у праву; у тами се саплитао о изгажена тела другова. Спасао га је једноставан закључак да брод не може да потоне за десетак минута. Исто тако знао је и да борба за живот тек предстоји. Атлантиком су пловиле санте леда, а на овако ниској температури мора тешко да људски организам може дуже време да се одржи. Ако се преживели и докопају чамца за спасавање, смрзнуће се.

Све и не би морало да буде тако да у том часу „Дорчестер" није прилично заостао иза конвоја због чега експлозија торпеда није могла тако далеко да се чује. Преживелима је остала само нада да

Илустровао: Брана Јовановић

се неко од одговорних на заштитним бродовима залита зашто „Дорчестер" касни и крене у потрагу. Употреба радио-везе била је строго забрањена.

То и шта све још не пролетело је Пајеру кроз главу док се у мраку кретао према доњој палуби где су о чекрке висили чамци за спасавање.

Паника и пакао

Брод се нагињао на леви бок брже него што је могло да се очекује.

Војници и морнари панично су трчали тамо-амо, клизили низ палубе према огради нагнуте стране, подизали се и покушавали да пузајући допру до виших места.

Они који су се докопали чамаца готово да су се тукли настојећи да уђу у њих и тако се спасу. Више је било губитника него срећника јер су у том гушању полупразни чамци с треском завршавали у мору.

Више захваљујући лудој смелости, Пајер је ускочио у чамац који се већ спуштао. Са висине од око три метра бацио се право на главу људи у чамцу. Конопац чекрка није издржао. Прекинуо се, чамац је полетео и ударио о површину мора. Несрећници који су раније скочили у хладну воду океана силовито су запливали према чамцу. Није могао све да их прими, потонуо је.

Не зна се где је био већи пакао – горе на броду или у води. Сви су носили појасеве за спасавање са светлећом лампицом. Пајер се трудио да што даље отплива од „Дорчестера". Када се осврнуо у мраку, људи на броду који су још оклевали да скоче у море личили су му због тих светлећих лампица на украсе новогодишње јелке.

„Дорчестеру", то је било очигледно, није више било спаса. Прамац се пропео, а затим уз заглушујућу буку зарио у океан нестајући у његовим дубинама. Видела се само огромна црна маса како понире у још тамнији бездан.

Хладна морска вода ледила је Пајеру крв у жилама. Спас је био у покретима, у пливању. Али, колико може да издржи? Свуда уоколо чуо је у мраку вапаје преживелих. Пливајући насумице набасао је на бродски сплав на коме је стајало десетак преживелих јер га је вода плавила за читавих десетак центиметара и попео се.

Пајер је био толико исцрпљен да није могао да стоји. Сео је и обгрлио колена рукама трудећи се да не мисли на хладноћу. Људи који су стајали губили су равнотежу, јер су се таласи поигравали сплавом, падали у море и нестајали у њему. На крају су на сплаву, поред Пајера, остала још тројица морнара. Сели су – боље да се смрзну него да их прогута море.

Убитачна хладноћа

Пајера је из обамрлости повратио хладан талас који му је заплуснуо лице. Тргао се и у мраку спазио светлост брода. Наши, помислио је. Био је у праву. Брод „Команч" осветлио је рефлекторима морску површину. Сем чамаца и сплава са Пајером и једва педесетак који су се одржавали у води помоћу појаса за спасавање преживелих више није било.

Са „Команча" су бацали лествице од ужади уз које су се преживели пењали. Десетак их није успело. Када су стигли до саме ограде брода, снага их је издала. Са велике висине падали су у море и од силине ударца о водену површину остајали на месту мртви. Пајер је, срећом, преживео, али је „Команч" отпловио.

Пајер је био сигуран да је то крај. Више заиста није имао снаге. Хладноћа га је раздирала. Чинило му се нестварним када се појавио брод „Есканаба". Допловио је у последњу потрагу за преживелима. Пајер ни сам не зна како је конопац добачен с брода обмотао око себе и везао чвор. Само тако могли су да га извуку из мора јер није био у стању да се попне ни уз две пречаге лестава за спасавање. На исти начин извукли су и остале преживеле.

Пет година после завршетка Другог светског рата супруга Дика Пајера добила је писмо у коме моле да у Филаделфију пошаље новчани прилог за подизање споменика настрадалима са „Дорчестера". У писму јој изражавају и саучешће због смрти њеног мужа уз обећање да ће и његово име бити урезано на споменику. Жена се у први мах запрепастила и Дику показала писмо.

– Заборави – одговорио је са осмехом – једног лета ћу отићи до Филаделфије да видим тај споменик! Зими никако, у Филаделфији је зими хладно!

М. Тодоровић

Род Серлинг

ЧОВЕК КО

Напољу је било летње вече. У кући доктора Стоктона обед је био завршен и докторова супруга Грејс изнела је рођенданску торту на сто. Сви су устали и запљескали.

Др Стоктон је дигао руку у знак протеста, али је, интимно, био неизрециво срећан.

Марти Вајс, омален, живахан човек, који је имао продавницу обуће у Корт стриту, викнуо је:

– Говор, докторе! Хоћемо да чујемо говор!

– Оставите ме на миру, лудаци једни. Данас је било већ довољно изненађења за моје јадно срце. Зар желите да изгубите свог породичног лекара?

Сви су се насмејали, а онда је Цери Харлоу, дугајлија који је ишао с доктором у основну школу, подигао чашу.

– Биле, организовали смо ову малу свечаност да бисмо истакли да у овој улици и у овом граду живи човек кога сви воле. Нема никог међу нама који ти није телефонирао усред ноћи зато што му је дете добило високу температуру, или зато што је помислио да му је дошао последњи час, а било је у питању само лоше варење. Било шта да је, ти си стизао са својом лекарском торбом, још сањив, али спреман да помогнеш. Зар није тако, људи?

Марти Вајс је куцнуо виљушком по чаши.

– Заборавно си да укажеш и на другу страну: како нам ноћу није давао да спавамо копајући у оном свом склоништу.

Опет су се сви насмејали, а Цери Харлоу је поново узео реч.

– Ах, да, докторово противатомско склониште. Ипак, ја не бих био тако строг. Опростићемо му.

Харлоу је дигао чашу.

– Кад нам је Грејс рекла да ти је рођендан, похитали смо да приредимо ово мало славље.

– Данас пуниш 44 године и желимо ти бар још толико, у здрављу и срећи, заједно с нама.

Настала је галама, куцање чашама, пљескање по раменима и леђима. Одједном, Ребека Вајс је почела да плаче.

– О, људи! – узвикнуо је Марти. – Чим чује поле свечанији говор, моја жена се расплаче. Зато предлажем да се што пре бацимо на торту. Хајде, дуни, докторе!

Стоктон је угасио свећице и узео чашу.

– Хвала вам пријатељи. Срећа је имати такве људе око себе. Живели!

– Оставио је чашу и дохватио нож. Управо је хтео да га зарије у торту кад је у трпезарију утрчао дванаестогодишњи Пол, слика и прилика свога оца.

– Тата, нема телевизије!

– Каква трагедија! – рекао је доктор дижући руке према небу. – Како ћемо издржати без ње док мајстор не дође?

– Није квар, тата. Спикер је рекао да је проглашено стање узбуне и да треба слушати Радио Конелрад.

– Конел... Јеси ли сигуран, Поле, да је тако речено? Људи, хајдемо у салон.

Више није било осмеха на лицима... Сви су знали да је то станица за ванредне прилике. Похитали су за доктором који је притиснуо дугме. Глас спикера подрхтавао је од узбуђења.

– Управо је из Беле куће издато саопштење да су радари открили приближавање два неидентификована објекта из свемира. Из штаба цивилне заштите саветују да се свако ко има склониште или подрум повуче у њега.

Неколико секунди сви су били као парализовани. Ребека Вајс је помислила на своју осмомесечну девојчицу која је у овом тренутку мирно спавала у кући. Свакоме су се по глави мотале сличне мисли. Ово није могуће! Такве ствари гледају се само на филму. Марјори Харлоу прво су пале на ум руже које је с толико љубави гајила, па тек онда њена деца, Ен и Чарли. Каква сам ја мајка, помислила је. А доктору Стоктону појавиле су се пред очима слике Хирошиме. Хоће ли се то сада овде поновити, после толико деценија?

Глас спикера, који је понављао оно упозорење, све их је тргао. Ускоро су у кући остали само Стоктонови.

У то су се проломиле и сирене. Грејс, која је управо била напочела воду у бокал, испустила га је и стакло се расуло по поду. Муж јој је притрчао и стегао је у загрљај.

– Драга, морамо бити присебни. Напунимо водом, док је још има, све судове у кући и пренесимо их у склониште... Сине, иди у спаваћу собу и донеси моју торбу. То је све што можемо учинити.

– Хоћу ли понети и књиге? – питао је дечак.

– Наравно, требаће нам и књиге. Хајде, сине, пожури. А ми, Грејс, идемо у склониште.

– Колико времена још имамо?

– Петнаест минута, како сам негде прочитао... Сасвим довољно за неопходне припреме... Ах, ево и Пола. Па ти си потегао целу библиотеку. Дај да ти помогнем.

– Петнаест минута? Зар само толико, Биле?

– То нико тачно не зна, Грејс. Уосталом, можда ћемо ми бити ван зоне напада... Ако бомбе падну 300 или 350 километара далеко од нас, можда их нећемо ни чути.

Али, Пол је распршно опажао надање.

– Тата, ми смо на непуних 50 километара од Њујорка.

ГА СУ СВИ ВОЛЕЛИ

И те како ћемо их чути.

Отац му је давао знаке да ућути. Пришао му је и тихо рекао.

– Поле, води рачуна о својој мајци. Она теже од нас подноси све ово.

Грејс је управо излазила из кухиње.

– Биле, нема више воде.

– Не треба нам, Грејс. Имамо је довољно... Ово може да потраје неколико дана, не више.

– А после? Шта ће бити кад изађемо из склоништа... ако изађемо? Чекају нас рушевине, радијација. Како живети с тим?

Стигли су најзад у склониште. Стоктон се баш спремао да затвори метална врата кад се са врха степеница зачуо глас, а онда се појавило и лице Џерија Харлоуа. Осмех на њему као да је био насликан.

– Ни код вас нема воде, зар не, Биле? – рекао је.

– Нема. Крајње је време, Џери, да се повучеш у скло...' – Угризао се за језик и наставио: – Хоћу да кажем, у подрум.

– Немамо ни подрум, Биле. Сад ове модерне зграде праве без подрума. Све су предвидели само не овакву могућност.

Настала је мучна тишина. Џери је полако силазио док није стигао пред сам улаз у склониште.

– Биле... – глас му је прешао у шапат. – Биле, могу ли да доведем овамо Марџори и децу?

Стоктон ово очигледно није очекивао.

– Џери, знаш да то није могуће. Једва има места и за нас троје... Једино што могу да ти учиним јесте да се сместите у нашем подруму.

– Подрум није никаква заштита, Биле. Твоје склониште је једино место где се може преживети... Спаваћемо једно преко другог ако треба. Молим те...

Видећи хладан израз на Биловом лицу, повисио је тон.

– Мораш нас примити! И ми имамо право на живот! Донећемо своју храну и воду. Нећемо трошити ништа твоје.

– Нећете? А ваздух, Џери? Хоћете ли донети и свој ваздух? Склониште је мало, планирано је за троје... Жао ми је, пријатељ си ми, али то је немогуће.

– Допусти да останемо само 48 сати.

Стоктону је било јасно да се ово мора пресећи.

– Џери, кад се врата једном затворе, остају затворена све док траје опасност... Биће зрачења и ко зна чега још. Веруј ми да сам очајан због вас, али не могу вам помоћи.

– Значи, баш те брига што ћемо умрети... Не могу да верујем, Биле, да можеш бити тако неосетљив. – Ухватио га је за руку. – Кажи да си се шалио. Примићеш нас, зар не?

Стоктон се отргао од њега. Боже, помислио је, па ово је мој најбољи пријатељ. А онда га је обузео гнев.

– Говорио сам вам да и ви градите склониште. Молио сам вас, а ви сте ми се смејали. Сад је касно за све. Жао ми је...

Доктор је ушао у склониште и затворио врата за собом. Харлоу је још минут или два остао ту, као да не зна куда би, а онда кренуо уз степенице. На излазу из Стоктонове куће готово се сударио са Вајсовима. Марти је носио велику канту с водом, а Ребека дете у наручју.

– Где је Бил? – питао је Марти.

– У склоништу.

– Хајдемо доле!

– Не вреди, Марти. Молио сам га и преклињао да нас прими, али није хтео ни да чује.

– Немогуће.

У том часу угасила се светлост у кући. У потпуном мраку Марти је стао да силази низ степенице. Кад је напипао метална врата склоништа, стао је да лупа по њима.

– Биле, отвори! Молим те!

Иза њега дете је почело да плаче. Из склоништа се чуо пригушен Стоктонов глас:

– Марти, учинио бих то да могу. Кунем ти се да бих.

Марти је тог тренутка схватио да ће врата остати затворена. Без речи, кренуо је натраг. Кад је стигао до врха степеништа, окренуо се.

–У реду, Биле – викнуо је – ти ћеш преживети, али знај да ћеш носити на души своје пријатеље.

У даљини су се чуле сирене...

Испред Стоктонове куће окупили су се и остали суседи. Кад су се појавили Џери Харлоу и Марти Вајс, притрчали су им.

– Шта је било? Где је Бил?

– У склоништу – рекао је Марти. – Хајдемо кућама и снађимо се како знамо.

– Како да се снађемо? Сигурно је само Билово склониште.

Хајдемо тамо.

Илустровао: Добросав Боб Живковић

То је рекао високи, крупни човек Хари Хендерсон који је становао у кући на углу.

– Неће вас пустити – упозорио га је Марти Вајс.

– Провалићемо врата!

Сви су то прихватили и кренули за њим.

– А чиме ћете провалити врата? – приметио је Џери Харлоу. Хендерсон је застао, збуњен.

– То је тачно. Шта да радимо?

– Одмах иза угла има гвожђарска радња Фила Клајна – рекао је један дебелко кога нико од окупљених није познавао.

– Станите, људи – казао је Марти Вајс. – Зар мислите да можете сви стати у Билово склониште?

Али, нико га није слушао. Маса је нашла свога вођу и слепо га је следила.

Док су трчали према Клајновој гвожђари, са транзистора једног од њих чуло се ново обавештење Радио-Конелрада: „Грађани, повуците се са улица како би кола хитне помоћи могла слободно да се крећу!", али нико се на то није обазирао.

Ускоро су били на путу назад, наоружани једном дугом, масивном гвозденом полугом. Имали су муке да је унесу у Стоктонов подрум, а затим узаним степеницама до склоништа. Уперили су је у метална врата и чекали само Хендерсоново наређење.

– Напред! – командовао је он.

Четворица су кренула трком и врх полуге гурнуо је, уз страшан тресак, али врата су издржала.

– Поново! – чула се Хендерсонова наредба.

Тек су на четврти удар врата попустила. Улетели су у склониште, закачивши Стоктона по лицу које је облила крв.

Уто се зачуло из транзистора:

– Овде Радио-Кионелрад. Следи важно обавештење...

Настала је гробна тишина. Да ли је напад већ почео?

А онда поново глас из транзистора:

– Председник САД обавештава грађане да су летећи објекти коначно идентификовани као сателити који су скренули с путање. Нису непријатељски бродови. Безопасни су. Дезинтегрисаће се приликом уласка у атмосферу. Понављамо: не предстоји непријатељски напад. Нека се свако врати уобичајеном послу.

Као да нису разумели, људи окупљени у Стоктоновом склоништу ћутали су. А онда су се разлегли крици радости, настало је грљење и љубљење. Понеко је и плакао.

– Богу нека је хвала – рекла је Ребека Вајс.

Хендерсон је гледао своје шаке, као да их први пут види.

– Људи, шта се ово дешавало с нама?

Сви су се полагано враћали из шока. Џери Харлоу је бојажљиво пришао др Стоктону који је папирном салветом бриса крв са лица.

– Биле, опрости. Били смо ван себе... Ово што смо уништили надокнадићемо ти. Ево, одмах ћемо скупити новац.

– Имам идеју! – узвикнуо је Марти Вајс. – Да сутра увече приредимо свечаност у улици. Велику свечаност, као некад. Да тиме обележимо повратак у нормалан живот... Шта мислиш, Биле?

Бил Стоктон је лично на месечара. Поглед му је лутао избегавајући погледе осталих. Кад је проговорио, то је било неким туђим, непрепознатљивим гласом:

– Као некад? Ко си ти? Не познајем те.

– Ја сам Марти, Биле! Шта то причаш, забога?

– Знао сам некад једног Мартија, али то ниси ти. Никог од вас не познајем.

– Биле, шта ти је? Ми смо твоји пријатељи. Сви те ми волимо.

Као да га није чуо, Стоктон је наставио оним истим, туђим гласом:

– И ко сам ја? Себе најмање препознајем. Волите ме, кажеш? Зашто?

Кренуо је уз степенице. Остали су га пратили погледом, као да му броје кораке. Покренули су се тек кад им је нестао из вида.

Одлазили су у групицама, ћутећи. На улици их је дочекала светлост лампиона, која је изгледала јача него раније. Из једне куће разлегао се смех. Била је то поново летња ноћ као толике друге.

Бил Стоктон је стајао, нем и непокретан, у трпезарији. Крај ногу му је лежало оно што је остало од рођенданске торте. Тек тада је приметио да крај њега стоје жена и син. Узео их је за руке.

– Хајдемо. Вечерас ћемо раније на спавање.

Р. П. Т.

КАД СУ ЗЛАТНИЦИ ЛЕТЕЛИ

На 18. конгресу Немачког шаховског савеза у Бреславу (данас Вроцлав, у Пољској) 1912. године одигран је у партији Левицки – Маршал 23, завршни потез црног, који је толико одушевио присутне да су по табли полетели и златници!

Између 18 учесника победили су Дурас и Рубинштајн са по 12 поена испред Тајхмана 11,5, Шлехтера и Тараша по 11, Маршала 9,5, док је руски мајстор Стјепан Левицки (1876–1924) био 16. са 6 поена.

Француска партија

Левицки – Маршал

1. d4 e6 2. e4 d5 3. Sc3 c5 4. Sf3 Sc6 5. ed ed 6. Le2 Sf6 7. 0–0 Le7 8. Lg5 0–0 9. dc Le6 10. Sd4 Lc5 11. Se6 fe 12. Lg4 Dd6 13. Lh3 Tae8 14. Dd2 Lb4 15. Lf6 Tf6 16. Tad1 Dc5 17. De2 Lc3 18. bc Dc3 19. Td5 Sd4 20. Dh5 Tef8 21. Te5 Th6 22. Dg5 Th3 23. Tc5 Dg3!! Бели предаје

Позиција пошто је Маршал повукао завршни потез 23. ... Dg3 који је оцењен „као најблиставији и најнеочекиванији који је икад одигран на шаховској табли".

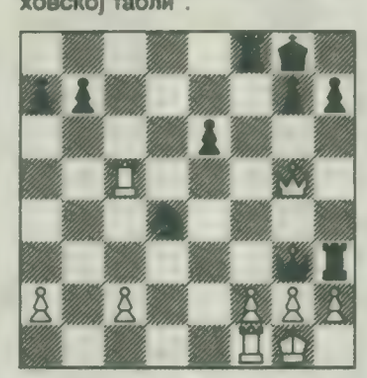

Овај потез био је раван велемајсторском ударцу у тенису који доноси победу. Кад су гледаоци видели потез 23... Dg3 (који подсећа на тако непријатне грешке на шаховским дијаграмима), записано је, таблу су засули златницима – како овом потезу и приличи! Јер, овај потез краљицом, која је под троструким ударом – води у луку победе одмах. За белог је најповољнији наставак 24. Dg3 Se2+ 25. Kh1 Sg3+ 26. Kg1 Sf1, али црни осваја фигуру.

Према једној другој верзији, коју наводи амерички писац Валтер Корн, табла је била засута златним рубљама, међу којима је био и Александар Аљехин – који се ту нашао на пропутовању. Сви су веровали у успех Левицког, а пошто је тако страшно поражен, они су, у знак сопственог пораза, на шаховски сто положили, боље рећи бацили на њега, изгубљену опкладу. У сваком случају – злато је пало на злато.

Али, ту није крај овој шаховској причи. Јуна 1941. на симултаној утакмици наслепо светски првак Аљехин у 20. потезу жртвовао је краљицу на сличан начин као и Маршал пре толико година.

Тенерифа, 1941.

Северни (Нордијски) гамбит

Аљехин – А. Супико

1. e4 e5 2. d4 ed 3. c3 dc 4. Sc3 Lb4 5. Lc4 De7 6. Se2 Sf6. 7. 0–0 0–0 8. Lg5 De5 9. Lf6 Df6 10. Sd5 Dd6 11. e5 Dc5 12. Tc1 Da5 13. a3 La3 14. ba c6 15. Se7+ Kh8 16. Dd6 Dd8 17. Sd4 b6 18. Tc3 c5 19. Sdf5 La6

И сада је Аљехин, како је то некада било у моди, објавио мат у 4 потеза, па је повукао 20. Dg6! Црни је положио оружје.

Завршна позиција заслужује дијаграм:

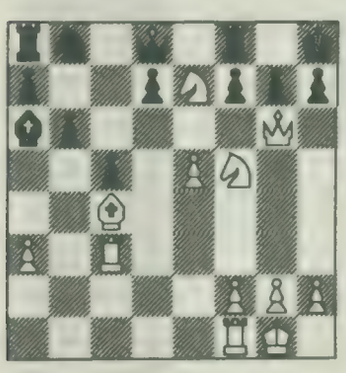

Разлика између ове и претходне позиције једино је у чињеници да овде нису летели златници. Оне зато већ годинама заједно путују по шаховском свету и проносе лепоту шаха.

СТУДИЈА СА ОЛИМПИЈАДЕ

На Шаховској олимпијади у Дубаију (Уједињени Арапски Емирати) 1986. године почасни гост био је бивши шампион света у шаху Василиј Смислов. Он је изазвао пажњу присутних својом појавом и шаховском студијом коју је ту саставио.

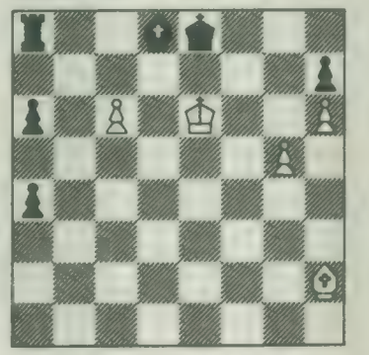

Бели добија

Ова „олимпијска студија" са мало фигура показује како бели, иако материјално слабији, добија. Ево решења: 1. g6! hg, 2. h7 Lf6 3. Lb8! (На 3. Kf6; следи 3. ... 0–0–0 и црни добија. Овако је спречена велика рокада) и бели добија. Друга варијанта гласи: 1. g6 Lb6 2. Lb8!! Tb8 3. g7 и бели добија. Значи, срж решења је у онемогућавању велике рокаде црном!

С. В. Домазет

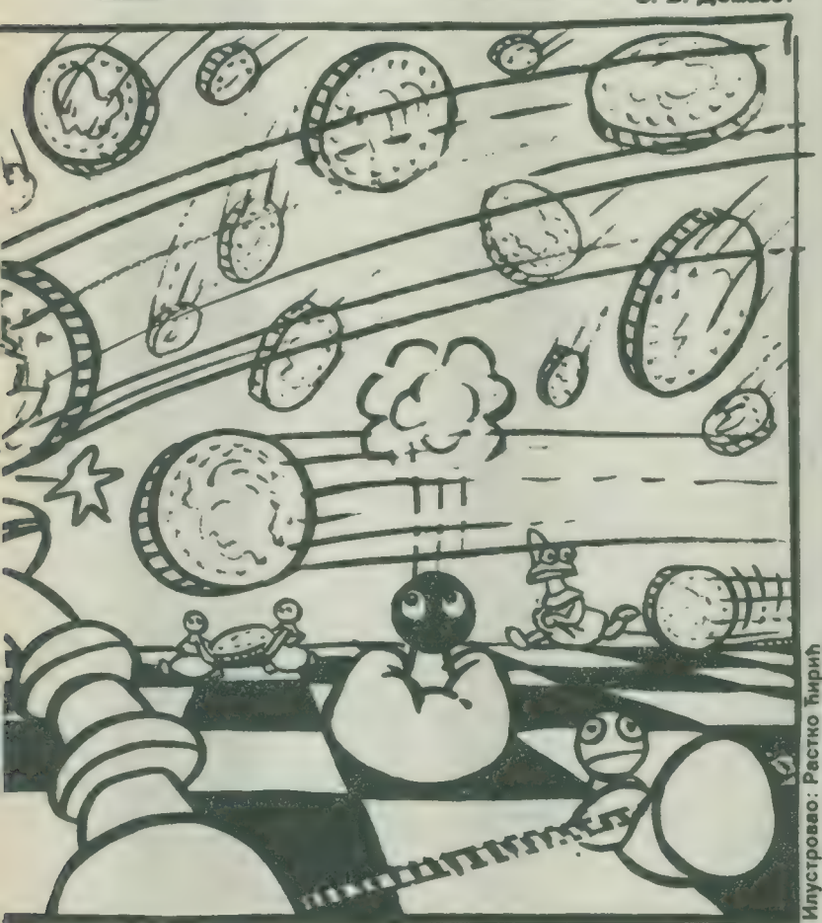

Илустровао: Растко Ћирић

ЕНИГМАТИКА

Припремају: М. Јеленковић и З. Зељковић

БЕЛА УКРШТЕНИЦА

Приликом решавања сами уписујете црна поља. Колики је њихов број у појединим редуима показује број у загради.

ВОДОРАВНО: 1. Стварање, креаторство (0), **2.** Изотоп озона – Алатка за полирање (1), **3.** Артикли који се продају на метар (0), **4.** Име те-водитељке Фарего – Биљка из које се добија анилин – Ознака за час (2), **5.** Нелегалност (1), **6.** Апарати за скраћивање косе (0), **7.** Бубуљица на лицу – Ауто-ознака за Трстеник (1), **8.** Нота солмизације – Велики морски сисар (2), **9.** Ознака за обим – Име шахисткиње Марић (1), **10.** Добит, ћар (1), **11.** Скуп дугиних боја (0).
УСПРАВО: 1. Енглеска певачица са слике (0), **2.** Одећа за тренинг – Узвик приликом скока (1), **3.** Пресована вата за поставу – Тропски папагаји (1), **4.** Проклетство – Обличје (1), **5.** Ознака за рентген – Ислужени коњи – Сликарска четкица (2), **6.** Затвор – Циркуски вештак (1), **7.** Поборник локализма – Ознака за Реомиров степен (1), **8.** Иранski номадски народ (0), **9.** Украсни гајтан на униформи (0), **10.** Контактне мотке на трамвају (0), **11.** Холивудски глумац, Клифтон – Ознака за тону (1), **12.** Радник за плугом (1).

●	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1												
2												
3												
4												
5												
6												
7												
8												
9												
10												
11												

ЗА ОШТРО ОКО

Пронађите две мараме са истим шарама!

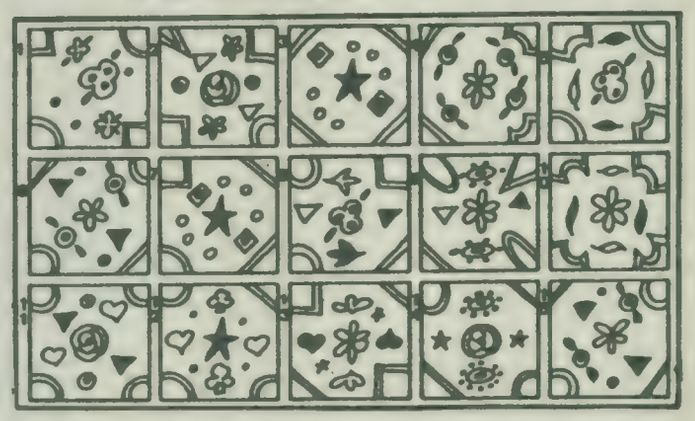

РЕШЕЊА ЕНИГМАТИКЕ НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

● У ЛАЖИ СУ ЧЕТИРИ НОГЕ ●

ЧЕШКАЊЕ СА ЗАЉУБОМ НАМЕРОМ

Животиње су искрене, неспособне за дволичност и превару... Ако тако мислите – љуто се варате, кажу зоолози

Лежали смо у заседи иза жбуња у џунгли – прича један истраживач. – На стази се појавила група горила који су лагано ходали и освртали се на све стране очигледно тражећи храну. Одједном, један од њих је сео и почео да се чешка, као да га нешто много сврби. Остали су наставили пут. Када су замакли иза окуке, заостали горила хитро се попео на једно дрво, убрао пригршт бобица и у сласт их појео. Онда је похитао да стигне другове.

Шта се заправо десило? Горила је у крошњи дрвета приметио посластицу, али није хтео да је подели с другима. Зато се претварао да се чеше, како би могао неопажено да заостане.

Ђак који се није спремио да одговара математику изненада добија „јаку главобољу". Службеник тражи од шефа одсуство јер му је негде у дубокој провинцији „умрла баба". Да људи лажу, то знамо. Али животиње су искрене простодушне, немају довољно злобе, а ни интелигенције да би свесно искривљавале истину. Тако смо бар доскора замишљали.

Где има страха, има и лажи

Мада животиње немају развијен говор у људском смислу, оне се споразумевају на друге начине: гестовима, мимиком, звучним сигналима. Животињска комуникација одавно је предмет изучавања у зоологији. Ново је откриће да се тим путем не преносе само истинита обавештења, него и она друга кад год то животињи одговара.

Сенице имају посебан зов којим упозоравају на приближавање непријатеља. Понеке лукаве птице испуштају тај зов и у случају да наиђу на ограничену количину хране. Јато се у страху разбежи, а лажов остаје да се на миру почасти.

Ни блефирање није непозната вештина у животињском царству. Рачићи врсте „козица" служе се клештима да би своју јазбину одбранили од суседа. Самој борби обично претходи одмеравање снага: нападач и бранилац машу клештима и пипцима да би приказали сваки своје оружје и оценили да ли се борба исплати.

Уколико се рачић тек недавно пресвукао, љуштура му је мека и не пружа готово никакву заштиту. Тада се прибегава блефу: „ровити" рачић шири клешта до крајњих граница и маше њима жешће него икад. Често се догађа да нападач прецени снагу браниоца, па се повуче без борбе.

Највећи стручњаци за трикове и подвале – као што се може и очекивати – јесу наши рођаци, човеколики мајмуни. Томе доприноси данас позната чињеница да се у мајмунским чопорима тачно зна ко заповеда и ко је коме потчињен. Где постоји страх од „шефа", ту постоје и лаж и прикривање.

Проучавајући љубавни живот шимпанза, амерички зоолог Марк Хозер открио је необичну појаву. Ако се спарује с неким од предводника у чопору, женка шимпанза изражава своје узбуђење гласним крицима. Уколико то исто ради с неким мужјаком нижег ранга, она ћути, мада се по изразу лица види да је и тада узбуђена. Лукаво женско створење, дакле, у стању је да се обузда. Када се осећа сигурна, даје себи одушка, у противном пази да не вришти, знајући да би њена авантура с мужјаком нижег ранга могла да изазове љубомору и бес „вође".

Код жутих павијана понекад се више мужјака удружује у намери да вођу чопора збаце с положаја. При том су научници у више махова приметили како се групи прикључује и један старији мужјак ниског ранга, али с друкчијим намерама. Док његови савезници нападају вођу и док је овај заузет одбијањем напада старији павијан дограби једну од вођиних женки, одводи је у прикрајак и тамо с њом на миру води љубав. Статистичка истраживања показала су да такав препредењак успева да постигне готово исти број спаривања као и сам вођа.

Другар иза огледала

Један посебно лукав трик запажен је код мајмуна врсте црвени заморац, званих и „хусари". Млади мужјак узме тек рођено младунче и, држећи га у рукама, оде да зачикава мужјака вишег ранга с којим је одраније у свађи. Јачи мајмун се брани љутитим ударцима. На то се, страхујући за бебу, узбуне све женке у чопору па навале на јачег мужјака. Голијат је принуђен да бежи док Давид захваљујући женској подршци, остаје на бојишту као победник.

А кад је већ о малишанима реч – ни они нису мање довитљиви него одрасли. Младунче џеладе, етиопског павијана, сваки час тражи да га мајка подоји. Ако га она, заморена, одбије, младунче оде до вође чопора и почиње да му досађује. На крају вођи прекипи, па ошамари насртљивог клинца, а овај удари у дреку. Мајка, наравно, сместа дојури и по навици узме малишана на груди... То је он и хтео.

Да ли животиње свесно лажу и подваљују, као што ми чинимо, или је такво понашање код њих инстинктивно? На то питање није нимало лако одговорити јер се оно своди на стару дилему о самосвести – о томе да ли је животиња свесна себе као јединке, сопственог постојања.

Зоопсихолози су у ту сврху смислили једноставан али занимљив експеримент. Шимпанзи се нашара мрља на челу, а затим му се дâ огледало. Видећи мрљу, он не дира њену слику у огледалу, него се

Женка шимпанза испушта крике при спаривању, али само ако је у питању мужјак вишег ранга

хвата за сопствено чело: свестан је, значи, да у стаклу види себе самог. Напротив, нижи мајмуни, мачке или рибе од лика у огледалу мисле да је нека друга животиња исте врсте. Често зађу иза огледала покушавајући да нађу тог другара.

Из тога психолози закључују да ниже животиње немају свест о себи, а човеколики мајмуни имају. Ипак, питање је да ли се „знам да сам то ја у огледалу" може изједначити са „знам да постојим". Амерички етолог Емил Менгел сматра зато да је расправа о самосвести бесциљна. По његовим речима, „то је проблем људског језика, а не животињског понашања".

Корист на кратке стазе

У зоолошком врту забележена је сцена која би одушевила сценаристе некадашњих филмских комедија. На уобичајеном хранилишту један мајмун нашао се сам и време кад чувар доноси банане у металној кутији. Мајмун прилази да их узме, али у том часу појављује се други мајмун. Први одмах окреће леђа хранилишту, седа на земљу и на изглед незаинтересовано зури у даљину.

Други се прави да је насео трику. Одлази, али тек толико да би се сакрио иза једног стабла. Мислећи да је сам, први хитро отвара кутију... У том тренутку, други искаче из свог скровишта и приморава себичњака да поделе банане.

Из овог примера јасно је да откривена лаж мора утицати на „међуљудске" односно, у овом случају – међумајмунске. Пословица „Ко једанпут слаже, други пут му се не верује" важи и за животиње. Тачније би ипак било уместо „једанпут" рећи „неколико пута". Научници су то утврдили посматрањем зелених заморца. Ови мајмуни посебним крицима упозоравају на појаву своја два највећа непријатеља – орла и леопарда. Понеки воле да завитлавају друштво: пусте крик „Пази, орао", а онда уживају гледајући како им се колеге сакривају.

Два-три пута то им се прашта, увек је могућа случајна грешка. Они који и даље наставе са истом глупом шалом стичу глас лажова и више им се не верује чак ни ако дају упозорење „Пази, леопард". Дешавало се већ да се због таквог шаљивџије леопард сит навечера мајмунског меса.

Лаж, дакле, није увек безазлена. Појединцима она доноси корист – више хране, или успех у љубави, али никада на дуге стазе. Сеницу која стално шаље лажне аларме друге птице најзад ће престати да слушају. Животињска комуникација, уз неизбежне изузетке, мора бити истинита, иначе би изгубила смисао свог постојања.

С. С.

Да ли се иза шимпанзиног срећног осмеха крије нечиста савест

Сеница уме лажним алар да завара другове из јата, да не би поделила оброк с њима

Уређује: Винто Недељковић

Илустрово: Љубомир Милојевић–Љубац

Дворске даме

Зашто су сијамске мачке толико популарне и колико је тачно да уопште не потичу из краја по коме носе име, већ да им је постојбина Енглеска.

АНТАЛ ВИБОР
Панчево

Упркос истраживањима, порекло сијамске мачке није са сигурношћу утврђено. Сматра се да потиче са Индокинеског полуострва, као и да постоји и дивљи примерак ове мачке. Сигурно је једино порекло имена ове мачке које је добила по држави Сијам (данас Тајланд). Први пар ових мачака виђен је у Европи на изложби у Лондону 1885. године и брзо је постао веома популаран у Енглеској одакле се раширио по Старом континенту. Отуда вуче и веровање да ова врста мачака потиче из Енглеске.

Вековима су сијамске мачке држане само на двору у Бангкоку и било је строго забрањено износити их из земље. Кријумчарима је, чак, претила смртна казна. Ово правило прекршено је 1884. године када је британском генералном конзулу, у знак нарочитог поштовања, поклоњен један пар уз дозволу да их понесе у домовину. То је управо онај пар приказан 1885. године у Лондону.

Следеће године један пар је стигао у Париз, такође на изложбу. Наредних година Европа је била напросто луда за овим расним мачкама. У Енглеској је 1901. чак основан Клуб сијамских мачака. Током времена одгајивачи су укрштањем добили шест варијетета који се међусобно разликују по боји крзна и очију, дужини длаке, облику и величини тела, главе и репа. Данас сијамка није реткост, али је изузетак по чистоћи расе која задовољава све прописане услове.

Не боле ме, сметају ми!

Пре годину дана на кажипрсту ми се појавила брадавица за коју сам мислила да ће брзо нестати, али поред ње сада их имам толико да се не усуђујем да их избројим. Понека сама отпадне, неку сама ишчупам, што је болно, али лека за њих изгледа нема. Не боле ме, сметају ми јер су се појавиле чак и на длановима. Како да их се ослободим?

НАЂА
Рашка

Брадавице су доброћудни израштаји вирусног порекла, лако се шире по осталим деловима тела, чак и длановима. Углавном се појављују на горњој страни шаке и прстију, и то најчешће код деце и младих особа. Различите су по величини, округлог су облика, сивкасте боје, суве, тврде и храпаве. Не сврбе и не боле, осим оних које расту око ноктију или на табанима. Понекад спонтано ишчезну, у супротном их треба скидати лечењем које се састоји у разарању брадавице физикалним (природним) методама. Постоје и други начини о којима одлучује лекар. Никако не смеш сама да их скидаш чупајући их или сецкајући јер повреде здравог, околног ткива могу да изазову веома опасне упале и инфекције.

Суперчовек

Занима ме у ком је европском или америчком студију настао лик Супермен.

МИРОЉУБ М.
Ражањ

Популарни Супермен рођен је као главни јунак истоименог стрипа у америчком студију „Марвел комикс", да би касније постао главни јунак истоименог филма који је доживео велики успех у свету и код нас.

Коса је бржа

Можда ће ти моје питање звучати смешно, али ипак ми одговори. Шта расте брже – нокти или коса?

ЛАДА
Улцињ

Коса је ипак шампион у растењу. Она, у просеку, дневно нарасте око 0,3 mm, што месечно износи 9 mm.

Раст ноктију је спорији, заостаје око 0,1 mm.

„ЗАБАВНИКОВ" КВИЗ

(решења)

1. Једна ласта не чини пролеће.
2. Где је много куварица, ту је слаба чорба.
3. Сиромашни. Отуда изрека „Сиромашан као црквени миш".
4. Две главе су паметније од једне.

Сеоска слава

Има ли разлике између вашара и панађура, каква је то прослава панађур и где се слави?

М. КОЦИЋ
Бољановац

Између вашара и панађура постоји разлика, мада су у суштини мотиви одржавања исти. Вашар се приређује поводом неке месне или сеоске верске светковине, када се на једном месту, обично у близини цркве, окупљају мештани из више оближњих насеља или села.

Панађур је македонска колективна сеоска слава, и то само православног живља, која се слави само у летњим месецима и одржава се у част свеца коме је и црква посвећена. Као и на вашарима, око цркве се окупља народ из неколико оближњих села. Због годишњег доба када се слави, панађур се назива и „летњи дан".

ТРАЖИМО ПРИЈАТЕЉЕ

Ана Радуловић, Булевар ЈНА 174, 11000 Београд – 13 година, воли реп музику.

Милица Срзентић, Покрајинска 52, 85300 Петровац – 14 година, воли музику и спорт.

Јелена Радотић, 7. јула 8, 37266 Обреж – 11 година, сакупља салвете, марке, постере, значке и украсна писма.

Драгана Комар, Браће Дроњак 18, 21000 Нови Сад – 13 година, воли музику, спорт и све што воле млади.

Александар Мајсторовић, Моше Пијаде 21, 23000 Зрењанин – 16 година, воли музику и сакупља постере.

Драгана Зендић, Радише Поштића 13, 32000 Чачак – 13 година, воли музику, дружење и дописивање, сакупља налепнице.

Сања Зеђо, Војводе Путника 18ц, 71000 Сарајево – 10 година, воли музику.

Мирјана Ковачевић, Брацана Брацановића ц1/42, 81000 Титоград – 13 година, воли музику, спорт и филм.

Кристина Петровић, Роберта Коха 13, 18000 Ниш – 13 година, сакупља постере, воли музику и спорт.

Горана Мачар, Санџачких бригада 12/7, 73000 Горажде – 12 година, сакупља постере и салвете, воли псе.

Дејана Матић, Светозара Марковића 22, 21205 Сремски Карловци – 11 година, сакупља папирне луткице.

РЕШЕЊЕ ЕНИГМАТИКЕ

БЕЛА УКРШТЕНИЦА – ВОДОРАВНО: стваралаштво, аран, полирер, метарска роба, Анета, анил, ч, нелегалитет, тримери, акна, ТС, фа, кит, о, Алиса, корист, спектар.

ЗА ОШТРО ОКО: 6 и 15

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 2102

YU ISSN 0032-339X

Први број Политикиног Забавника изашао је 28. фебруара 1939. године

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" 11001 Београд, Македонска 29

Главни и одговорни уредник
Зефирино Граси

Помоћник главног уредника
Славољуб Кецић

Уредник стрипа
Мирјана Маринковић

Ликовно графички уредник
Соња Јашовић

РЕДАКЦИЈА:
Диего Варагић, Олга Вукадиновић, Бојана Дожић, Светлана Ивановић, Мина Илић, Мирјана Крстуловић, Иван Лончар, Петар Милатовић, Вера Милићевић, Весна Минић, Нада Невајдић, Вито Недељковић, Биљана Орловић, Љубомир Патрногић, Весна Софреновић, Војислав Стаменовић, Недељка Сташић, Миленко Тодоровић и Бранислава Црномарковић.

ТЕХНИЧКА РЕДАКЦИЈА:
Душан Глушац, Радоје Савић, Зоран Петканић и Радана Весовић

СЕКРЕТАРИЈАТ:
Јованка Војводић, Олгица Стаменић и Зорица Филиповић

Редакција „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК" Македонска 29, 11001 Београд, Поштански фах 124. Телефони: секретаријат 324-471, редакција 324-483, техничка редакција 326-620, централа 324-191 и 325-761, претплата: 328-776. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Маркетинг агенција: Македонска 31/I, телефон 320-645. На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије, број 413-2973-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПРЕТПЛАТА ЗА НАШУ ЗЕМЉУ:
Месечна 480,00 динара, тромесечна 1.440,00 динара, полугодишња 2.880,00 динара.

Претплата се врши на жиро-рачун број 60801-603-24875, уз обавезну назнаку НИП „Политика" – ПРЕТПЛАТА НА ЛИСТ „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК"

ОБАВЕШТЕЊЕ ПРЕТПЛАТНИЦИМА

Обавештавамо претплатнике који врше претплату за иностранство, да НИП „Политика" убудуће искључиво прима претплату преко „EXIMPO" – AG, CH – 5034 SUHR, Bernstr- West 64, Schweiz. Тел. 310470 и 71, на КОНТО: FAX 310472
NEUE AARGAUER BANK, AARAU, Bahnhofstr. 49, CH – 5001 AARAU, Schweiz, Конто број: 21.4957.057.6

ПОЛУГОДИШЊА ПРЕТПЛАТА ИЗНОСИ:

САД	USD 35.–
СР НЕМАЧКА	DEM 89.–
ШВЕДСКА	SEK 374.–
ФРАНЦУСКА	FRF 211.–
ШВАЈЦАРСКА	CHF 70.–

Трошкови АВИО превоза плаћају се посебно, независно од претплатне цене листа.

Директор
др Живорад Миновић

ИМПРЕСУМ (латински IMPRESSUM), штампана реч, штампање, по закону обавезно означавање имена издавача и уредника, одговорних за садржину часописа

КНЕЗ ИВО ОД СЕМБЕРИЈЕ

Кнез Иво од Семберије одувек је био оличење хуманости и патриотизма за људе овог краја. Њихову давнашњу жељу да му се подигне споменик Слободан Павловић претворио је у стварност. А изградња моста између села Попова и Бадовинаца и „Центра Иве од Семберије" превазилази сва маштања.

О животу и личности кнеза Ивана Кнежевића мало се зна. У историју је ушао на основу легенде. Његова личност остала је да светли у народној традицији захваљујући понајвише слепом гуслару Филипу Вишњићу. И многи други певали су и писали о њему. Бранислав Нушић посветио му је драму, а Исидор Бајић оперу.

О кнезу Иви зна се да је рођен у селу Поповићу у Семберији 1760. године и да потиче из породице семберијских кнежева. Кнез је поставо врло млад, око своје двадесете године. Догађаји о којима народна песма говори збили су се 1806. године почетком маја, пред Ђурђевдан. Тада је, по наговору лешничких Турака, Кулин-капетан упао у јадарско село Добрић, побио више од 70 људи и покупио 300 робова да их води у Босну преко Семберије. Пут их је водио преко Ивине кнежевине. Кнеза је гануло оно што је видео и понудио откуп за робље. Дао је све што има – и новац, и накит, и оружје, чак и породичну икону. Видевши то, његова мајка пресвисла је од бола. Кулин-капетан се смиловао и пустио робове.

Тако каже легенда, а прича о овом догађају има још. Тако Сима Милутиновић Сарајлија помиње да је Иво добио рок од три дана да сакупи осам хиљада рушпија за откуп. Сазвао је сељаке из своје кнежевине и прикупио новац, а део је и сам дао. Кад су га Турци осумњичили да му је новац дотурио Карађорђе, кнез се правдао тиме што за двадесет година кнезовања није од сељака узимао волове, на шта је имао право, и да је то сада први пут учинио. Продајом волова сарајевском трговцу добио је суму потребну за откуп.

Према неким другим изворима, кнез Иво успео је да сакупи само половину потребног новца, па се за остатак обратио трговцима који су га, плашећи се Турака, одбили. Разочаран што у својим племенитим намерама није успео, Иво је побегао у Србију.

Убрзо после ових догађаја кнез Иво се заиста нашао у Шапцу, али се повод његовог одласка не зна. Најпоузданија је ипак претпоставка да се због помоћи коју је пружао српском живљу замерио Турцима и да је због тога морао да напусти своју кнежевину.

Већ 1807. године у Шапцу је имао своју радњу и стекао је глас угледног трговца. Постао је и члан саветодавног одбора шабачке општине. У свом раду у општини посебно се истакао после ослобођења од Турака збрињавајући избеглице које је насељавао дуж Саве све до Београда – на подручју Савамале и Аде Циганлије. Да ли га је то и материјално исцрпло, није познато јер је знатни део архиве уништен током рата, тек – Иво је запао у дугове. Након пропасти Првог српског устанка, он је 1813. без игде ичега, прешао у Срем.

У Шабац се поново вратио тек 1820. године када га је кнез Милош, ценећи његове заслуге, поставио за члана шабачког суда. Под старе дане, кад више није могао да ради, кнез Иво је прешао да живи код шабачког епископа Максима. Извесно време, одмах по оснивању Шабачке гимназије 1837, радио је као домаћин школе. Те године умрла му је жена Марија. Смрт је и њега затекла у дому епископа Максима 12. јула 1840. Епископ Максим сахранио га је о свом трошку на старом шабачком гробљу.

НАГРАДЕ

Награде се додељују на дан отварања моста 12. јула 1992.

Награде за ученике:
за најуспешнији литерарни рад:

I награда	1.000 USD
II награда	500 USD
III награда	300 USD

за најуспешнији ликовни рад:

I награда	1.000 USD
II награда	500 USD
III награда	300 USD

Награде за професоре: један наставник ликовног и један наставник српског језика, који по оцени жирија на конкурс пошаљу највећи број успелих радова ученика, добиће награду од 300 USD

Награде за школе: школа која пошаље највећи број ликовних и школа која пошаље највећи број литерарних радова добиће ТЕЛЕВИЗОР У БОЈИ и ВИДЕОРИКОРДЕР

НОВЕ НАГРАДЕ ЗА ШКОЛЕ

У прошлом броју „Политикиног Забавника" фирма МОСТ доделила је два компјутера „Мост" (286/16 MHz), који коштају по 1500 DEM, за две школе чији ученици освоје прву награду на ликовном и литерарном конкурсу „Мост који нас спаја".

Предузеће МОСТ које има и галерију слика, организоваће на крају конкурса изложбу најуспелијих ликовних радова и њихову аукциону продају.

И то није све!

Обећали смо на почетку конкурса да ћемо у сваком броју додељивати нове награде. Овога пута то је библиотека вредности 120.000,00 динара коју ће добити једна школа и то за литерарне радове по следећим критеријумима: посебан жири уочи додељивања награда бира одређени број ликовних радова који улазе у ужи избор за награде.

Школа чији ученици пошаљу највећи број квалитетних литерарних радова а који по оцени стручног жирија уђу у ужи избор за награде, добија комплет књига вредан 120.000,00 динара.

УСЛОВИ КОНКУРСА И ПРОПОЗИЦИЈЕ ТАКМИЧЕЊА

На конкурсу учествују ученици основних школа. Број појединачних радова једног ученика није ограничен. Ликовни рад треба да буде урађен на листу блока А-5, а литерарни може да има највише две куцане стране.

Сваки рад ученика мора на полеђини да има налепљен купон „Политикиног Забавника" оверен печатом школе. Радове ученика школе шаљу у заједничкој пошиљци школе најкасније до 24. априла 1992. Купоне за конкурс „Политикин Забавник" је објавио у претходна два броја и овом броју а објавиће и у броју од 17. априла. Због штампања „Забавника" у ограниченом тиражу, школе могу да поруче одређен број примерака како би ученици благовремено могли да добију купоне и учествују на конкурсу.

По завршетку конкурса имена награђених школа, професора и ученика биће објављена у „Политикином Забавнику" најкасније до краја маја. Најуспешнији радови биће представљени у „Политикином Забавнику" и у посебној емисији Радија и ТВ „Политика" посвећеној конкурсу.

Сви радови шаљу се на адресу: „ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК", Македонска 29/XIV, 11000 Београд (са назнаком: за конкурс).

Купон за такмичење мора да има следеће податке:

Политикин Забавник | Drina River Bridge Corporation | РТВ „Политика"

КУПОН БР. 2
за ликовни конкурс „Мост који нас спаја"

Ученик: _____
(име и презиме)

Датум рођења: _____

Адреса: _____
(улица и број)

Место становања: _____
(поштански број и место)

Назив школе: _____

Разред _____ Место: _____

Име и презиме наставника: _____

Печат школе _____

РЕКЛИ СУ...

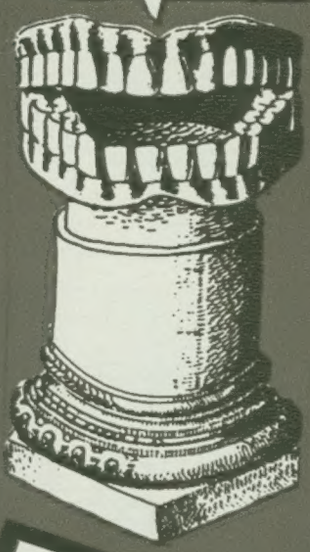

Покушај да се небо оствари на Земљи увек је за последицу имао пакао.

Карл Попер
британско-аустријски филозоф
(рођен 1902)

Наши неуспеси су поучнији од наших успеха.

Хенри Форд
амерички индустријалац
(1863–1947)

Човек може да буде лукавији од неког другог, али не и од свих осталих.

Франсоа Рошфуко
француски писац
(1613–1680)

Трач је усмена новина анлфабета фер-плеја.

Сер Лоренс Оливије
енглески глумац и режисер
(1917–1989)

Онај ко не узима никаквог учешћа у државним пословима није миран, него рђав грађанин.

Перикле
антички државник
(око 500–429. г. пре н.е.)

Успешан политичар је човек који каже оно што сви мисле и каже то најгласније.

Теодор Рузвелт
амерички председник
(1858–1919)

Време је добар лекар, али слаб козметичар.

Вилијам Somерсет Мом
енглески писац
(1874–1965)

Бити сам лепо је кад човек жели да буде сам, а није кад то мора.

Анете Колб
немачки писац
(1870–1967)

„ЗАБАВНИКОВ КВИЗ"

МУДРЕ ИЗРЕКЕ

1 ▪ Колико ласта не чини пролеће?

3 ▪ Јесу ли црквени мишеви богати или сиромашни?

2 ▪ Колико куварица поквари чорбу?

4 ▪ Колико је глава паметније од једне?

РЕШЕЊА НА СТРАНАМА МАЛЕ ПОШТЕ

WALT DISNEY
МИКИ
ЈЕДВА ЧЕКАМ ДА ВИДИМ НОВУ ШИЉИНУ ТАЧКУ!
И ЈА!
С ТОЛИКИМ СТОПАЛИМА, НЕ ТРЕБА МУ ШТАП ЗА БАЛАНСИРАЊЕ!
ШИЉА ЧУВЕНИ ХОДАЧ ПО ЖИЦИ
... А САД НАСТУПА ЧУВЕНИ ШИЉА!
ОХ! ШТА ЗНАЧИ ВЕШТИНА!
ЕХ! ШТА ЈЕ УМЕЋЕ!
ОХО! ОВО ЈЕ САВРШЕНСТВО!
ААА! ШТА ОВАЈ УМЕ!
ЕХ! ПРАВИ ЈЕ АКРОБАТА!
ТАП!
АУ! ШТА МИ БИ?
5:26
© 1991 The Walt Disney Company
All Rights Reserved
Distributed by King Features Syndicate